

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชนกนารถ ชื่นชัย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กุมภาพันธ์ 2550

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

บทคัดย่อ
ของ
ชนกนารถ ชื่นเชย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กุมภาพันธ์ 2550

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชนกนารถ ชื่นไชย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
กุมภาพันธ์ 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A MODEL FOR CONTINUING EDUCATION MANAGEMENT IN PRIVATE HIGHER
EDUCATION INSTITUTIONS

AN ABSTRACT
BY
CHANOKNART CHEUNCHEY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Educational Degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
February 2007

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวัชชัย ชำชอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดใหม่ๆ ที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและตระหนักในคุณค่าที่ท่านอาจารย์ทั้งสามมอบให้ จึงกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ ที่กรุณาเป็นกรรมการในการสอบปริญญานิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ และขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาแก่ผู้วิจัยตลอดการศึกษิตตามหลักสูตรนี้

ขอกราบขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นอย่างสูง ที่จัดสรรทุนอุดหนุนงานวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ประภา ภักดิ์โพธิ์ ผู้รับใบอนุญาต มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาในหลักสูตรนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประจิตร มหาหิง รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และเพื่อนคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นดุสิต บัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ ทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจ สนับสนุน ห่วงใย ผู้วิจัยตลอดมา จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ นางสาวที่รักยิ่ง ตลอดจนคุณชายชาญ บุญวัฒน์กุล และครอบครัว ที่ได้ให้กำลังใจ สนับสนุน และคอยช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยความรัก ความห่วงใย ทำให้ผู้วิจัยมีพลังในการทำงานวิจัยในครั้งนี้ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี

คุณงามความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บิดา มารดา อาจารย์ ผู้บังคับบัญชา และผู้ที่คอยเป็นกำลังใจทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ อบรม สั่งสอนผู้วิจัย จนประสบผลสำเร็จในครั้งนี้

ชนกนารถ ชื่นเชย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	7
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
ตอนที่ 1 การอุดมศึกษา	13
การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา	13
ภารกิจสถาบันอุดมศึกษาไทยตามกฎหมาย	15
พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ	21
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ	26
แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา	31
การปฏิรูปอุดมศึกษา	34
ตอนที่ 2 การศึกษาตลอดชีวิต	41
การศึกษาผู้ใหญ่	41
แนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต	42
การศึกษาต่อเนื่อง	50
การจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา	54
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง	58
เทคนิคเดลฟาย	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
ลำดับขั้นตอนของการวิจัย	72
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	74
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3(ต่อ) การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ	76
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน	79
 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	 80
ตอนที่ 1 การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยความ คิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ	 81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ	81
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัด การศึกษาต่อเนื่องโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 1	 82
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัด การศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2	 88
ผลการวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3	 103
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ	122
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีต่อความ เหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ไปปฏิบัติ	 124
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชน	 124
ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มี รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	 125
ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีต่อรูปแบบ การจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	 143
ตอนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ	145
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญและ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	 145
ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน	 175

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5	
สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	178
วัตถุประสงค์	178
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	178
วิธีดำเนินการวิจัย	178
การวิเคราะห์ข้อมูล	179
รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	182
อภิปรายผลการวิจัย	191
สรุปผลการวิจัย	195
ข้อเสนอแนะ	196
 บรรณานุกรม	 198
 ภาคผนวก	 206
ภาคผนวก ก	207
ภาคผนวก ข	212
 ประวัติย่อผู้วิจัย	 335

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนผู้เชี่ยวชาญช่วงการลดลงของความคลาดเคลื่อนและขนาดความคลาดเคลื่อนที่ลดลง	60
2 จำแนกข้อคำถามองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	73
3 ขั้นตอน วิธีการศึกษาวิจัย แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
4 จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญ (N = 19)	81
5 คำมัยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รอบที่ 2	89
6 คำมัยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รอบที่ 3	105
7 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชน (n = 34)	124
8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ	126
9 เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยใช้ค่าสถิติ Mann-whitney U test	145
10 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศไทย	318
11 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ	326
12 เปรียบเทียบการจัดองค์ประกอบของรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องภายในประเทศ	332
13 เปรียบเทียบการจัดองค์ประกอบของรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องต่างประเทศ	333
14 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	334

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
2 ขั้นตอนการวิจัย	12
3 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	195

ชนกนารถ ชื่นเชย. (2550). รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.

ปริญญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตพิเศษ, รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวัชชัย ชำของ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์/สังเคราะห์ องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน เกี่ยวกับรูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในการนำไปปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย จำนวน 59 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการประเมินประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องและใช้สถิติ Mann-Whitney U test ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิจัยได้รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีองค์ประกอบสำคัญ 9 องค์ประกอบดังนี้ 1) ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ตอบสนองการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้บริการการศึกษาแก่สังคมและเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ 2) กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มบุคคลทุกกลุ่มชนชั้น และทุกระดับการศึกษาตามศักยภาพของผู้เรียน 3) จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการให้บริการความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ เพื่อขยายโอกาสและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง มีการบริหารในรูปแบบศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง/ศูนย์บริการทางการศึกษา โดยมีเครือข่ายจากคณะ/ภาควิชา และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 5) หลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่อง เป็นหลักสูตรที่จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และชุมชน เพื่อสร้างช่องทางให้กับผู้เรียนตามความสามารถ และความสนใจ 6) วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาในหลายลักษณะ ทั้งจัดแบบชั้นเรียน และการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย 7) สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง เป็นสื่อการศึกษาที่หลากหลาย มีรูปแบบที่เป็นปัจจุบัน ตรงกับการใช้งานและมีแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อันได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ

สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งศูนย์การกีฬาและนันทนาการ

8) การติดตามและประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง มีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ จากรูปแบบการจัดการศึกษาและจากกระบวนการประกันคุณภาพเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 9) การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน มีเกณฑ์การเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่เป็นมาตรฐาน นอกจากนั้นควรเพิ่มองค์ประกอบที่ 10 ซึ่งเป็นองค์ประกอบด้านอื่นๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน เพื่อสะดวกในการบริหารจัดการได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ที่มีความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติในระดับมาก ($P \geq 4.35$) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 ($P \geq 0.50$) จำนวน 88 ข้อ จากจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 92 ข้อ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย

Chanoknart Cheunchey. (2007). *A Model for Continuing Education : in Private Higher Education Institutions*. Dissertation, Ed.D. (Adult Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Asst.Prof. Dr.Snong Lohitwisas, Assoc.Prof. Dr.Siwasit Chamchong, Asst.Prof. Dr.Apipa Praphyapruit.

The purpose of this study was to develop a model for continuing education provision in private higher education institutions. The study was conducted in consecutive 4 stages, namely: 1) Review existing models of continuing education in private higher education institutions from related document and literatures; 2) Analysis data from the first stage in order to identify components of continuing higher education model for this study; 3) The components of the proposed model were verified by a panel of 19 experts in educational management by using the Delphi Technique; 4) The model was evaluated by 59 administrators of higher education institutions in Thailand in order to find out the efficiency and suitability of the model.

The descriptive statistics such as Median Interquartile Range, Mean, Standard Deviation and Mann-Whitney U test were used for the data analysis.

The findings of the study went in favour of an appropriate continuing education provision model for private higher education institutions in Thailand consisting of 9 major components as follows: 1) Philosophy and Principle of Continuing Education 2) Target Group of Continuing Education 3) Goals of Continuing Education 4) Structure and Administration of Continuing Education 5) Curriculum Structure and Models of Continuing Education 6) Instruction Methods of Continuing Education 7) Instructional support and Learning resources of Continuing Education 8) Pursuance and Assessment of Continuing Education and 9) Accreditation of learning from experience. Added to these is the tenth that includes another component which was of great to a respective institution with an alternative from the administrative view point.

The results of this study indicated that the developed model was rated at the level of "much" (= 4.35) and statisticed significance at the 0.50 ($P \geq 0.50$) 88 from 92 items in private higher education institutions in Thailand.

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและเป็นตัวชี้วัดที่แสดงถึงระดับของการพัฒนา รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้นๆ ได้ ดังนั้น การศึกษา จึงเท่ากับเป็นกระบวนการสร้างและสะสมทุนทางปัญญาความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศได้

ได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปว่า “การอุดมศึกษา” นั้นมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในระดับสูง ทั้งนี้เพราะการอุดมศึกษาเกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคน และการพัฒนากำลังคนของประเทศ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงเปรียบเสมือน “ผู้นำทางปัญญา” และ “ผู้นำทางวิชาการ” ให้แก่ประเทศและสังคม เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาประเทศไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา หรือตามแผนพัฒนาประเทศที่วางไว้นั้นเอง (นพ ศรีบุญนาท. 2540: 1 ; อ้างอิงจาก Heaphey. 1970) สำหรับการพัฒนาค้นให้มีศักยภาพและคุณภาพนั้น จำเป็นต้องพิจารณาเน้นไปที่การศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นหนทางให้คนนั้นเกิดความคิดและสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาและสร้างสมดุล 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น บทบาทของอุดมศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือการพัฒนากำลังคนระดับสูงของประเทศ ควรจะเน้นการพัฒนาปัญญาและความคิด รวมถึงการแก้ปัญหของผู้เรียน ตลอดจนความสามารถในการประกอบการ การบริการและการจัดการ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการทางโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต ทั้งนี้จากหลักการอุดมศึกษาที่เป็นสากล และในพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติ สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐ และเอกชน กำหนดภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การสอนและการผลิตบัณฑิตนับเป็นภารกิจที่สำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาทุกระดับและทุกประเภทต่างเน้นเป็นหลักของการดำเนินการบริหาร
2. การวิจัยเป็นภารกิจส่งเสริมการพัฒนาวิชาการ และพัฒนาคุณภาพของการบริหารสถาบัน
3. การบริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นภารกิจที่แสดงออกในรูปกิจกรรมด้านสังคม ทั้งกิจกรรมของสถาบัน และกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา
4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การกำหนดภารกิจนี้ไว้ เพื่อต้องการให้สถาบันนิตินักศึกษาร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ (ทพวงมหาวิทยาลัย. 2535: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การอุดมศึกษานั้นมีความสำคัญ และเกี่ยวเนื่องโดยตรงต่อการพัฒนากำลังคนของประเทศ และในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 บริบทต่างๆ ในโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรม สิ่งต่างๆ ที่ปรากฏนี้เป็นเหตุผล และที่มาของการปฏิรูปการอุดมศึกษาของโลก ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการปฏิรูปการอุดมศึกษา ได้แก่ การขยายตัวด้านปริมาณของนักศึกษา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความต้องการในทรัพยากรมนุษย์ที่ดีและมากขึ้น กระแสโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ และการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ (ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. 2544: ไม่ปรากฏเลขหน้า; อ้างอิงจาก ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์; และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2542) ในขณะเดียวกัน จากการศึกษาสภาพและข้อจำกัดของระบบอุดมศึกษาและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก วิสัยทัศน์ของอุดมศึกษาในยุคใหม่ จึงควรมุ่งเน้นด้านในต่างๆ เหล่านี้ เช่น มีการพัฒนาระบบอุดมศึกษาให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น (Democratization) มุ่งเน้นคุณภาพมากขึ้น และมีกลไกในการตรวจสอบคุณภาพ เน้นการลดขนาดของการดำเนินการลดต้นทุน และค่าใช้จ่าย แต่คงคุณภาพและประสิทธิภาพไว้ ควรมีการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างกว้างขวาง (ประกอบ บุปรัตน์. 2538: ไม่ปรากฏเลขหน้า) สิ่งที่เกิดขึ้นในความเป็นจริง และสิ่งที่จะต้องปฏิบัติ ดังเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเหตุและผลแห่งการปฏิรูปอุดมศึกษาด้วยกันทั้งสิ้น ประกอบกับการประชุมระดับโลกเรื่อง “การอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 2 : วิสัยทัศน์และการปฏิบัติ” ซึ่งจัดขึ้นในระหว่าง วันที่ 5 – 9 ตุลาคม 2541 ณ สำนักงานใหญ่ของยูเนสโก กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีประเด็นหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการอภิปรายพิจารณาและให้การรับรองปฏิญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 เพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอุดมศึกษา โดยมีประเด็นหลัก 3 ประเด็นใหญ่ คือ ภารกิจและหน้าที่ใหม่ของการอุดมศึกษา (Missions and Functions of Higher Education) การสร้างวิสัยทัศน์ใหม่สำหรับสถาบันอุดมศึกษา (Shaping A New Vision of Higher Education) และจากวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ (From Vision to Action) (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2542: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ปฏิญญาโลกลดกล่าว แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในวงการอุดมศึกษาทั่วโลก ประเด็นเกี่ยวกับแนวโน้มการอุดมศึกษาในรูปแบบใหม่ ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและได้มีการปฏิรูปการศึกษาขึ้นในประเทศครั้งใหญ่ ในทุกระดับการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ขึ้น ผลของการประกาศใช้พระราชบัญญัติทำให้การดำเนินงานของอุดมศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงหลายประการ ได้กำหนดไว้ในมาตรา 8 คือ การมีภาระหน้าที่ที่กว้างขวางขึ้นกว่าเดิม จะต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิตให้สังคมมีส่วนร่วม และมีการพัฒนาเนื้อหาสาระอย่างต่อเนื่อง (ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง. 2544: ไม่ปรากฏเลขหน้า; อ้างอิงจาก ผดุงชาติ สุวรรณวงศ์; และ ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2542) ปฏิญญาโลก ว่าด้วยการอุดมศึกษานี้ชี้ชัดว่า ภารกิจสำคัญของอุดมศึกษาในศตวรรษหน้าไม่ใช่เพียง แต่การศึกษา

ในวิชาชีพใดวิชาชีพหนึ่ง หรือสร้างนักวิชาการในสาขาใดสาขาหนึ่ง อย่างที่เคยปฏิบัติมา แต่
อุดมศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้คนได้เรียนสูงขึ้น และสามารถเรียนได้ตลอดชีวิต จะต้องส่งเสริม
ให้ผู้เรียนมีโอกาสเต็มที่ (Optional Range of Choice) และมีระบบที่ยืดหยุ่นทั้งเข้าและออก
รวมทั้ง มีโอกาสที่จะเติบโตและพัฒนาให้เต็มที่ควบคู่ไปกับการเลื่อนฐานะทางสังคมจากการ
อุดมศึกษาด้วยภารกิจใหม่นี้ ทำให้อุดมศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนเป้าหมายปรับเปลี่ยนกิจกรรม
วิชาการและปรับเปลี่ยนการบริหารการจัดการใหม่พร้อมกันไป (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2542:
ไม่ปรากฏเลขหน้า) โดยเริ่มจากการสร้าง หรือจัดระเบียบความเชื่อมโยง ระหว่างอุดมศึกษา
กับการศึกษาทุกระดับเสียใหม่ในกรณีที่เป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงกับการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา เพราะเป็นระดับการศึกษาที่จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไปสู่การศึกษาในระดับ
อุดมศึกษา

อีกทั้งสถาบันอุดมศึกษา ไม่เพียงแต่จะต้องเป็นระบบที่กลมกลืนกับการศึกษาระดับ
ปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา เรื่อยไปจนถึงการศึกษาตลอดชีวิตเท่านั้น แต่
จะต้องเน้นการทำงานร่วมกัน โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องร่วมมือแข่งขัน กับพ่อแม่ โรงเรียน
นักศึกษา กลุ่มเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ รวมทั้งชุมชน การศึกษาระดับมัธยมศึกษามีหน้าที่
ไม่เพียงแต่จะพัฒนาขีดความสามารถในการเรียนขั้นพื้นฐานของบุคคลจนมีคุณสมบัติเหมาะสม
ที่จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา แต่ยังต้องเปิดโอกาสสู่การใช้ชีวิตที่ไม่หยุดนิ่ง โดยจัดการ
ฝึกอบรมเกี่ยวกับงาน อาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวาง

มิติใหม่ของรูปแบบการจัดการศึกษา เป็นการเปลี่ยนแปลงตามบริบทของสังคม ซึ่ง
เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ นั่นคือ ในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทย ควรจะกำหนดแนวทางการจัด
การศึกษาตลอดชีวิต โดยการกำหนดนโยบาย และกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต กำหนด
องค์กรรับผิดชอบ โดยมีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
กำหนดการเทียบโอนความรู้หน่วยกิต จากประสบการณ์ของผู้เรียน และท้ายสุดต้องมีกิจกรรม
การเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ ให้ผู้เรียนได้เลือกตามความถนัด ความสนใจ ความ
สะดวกในเรื่องสถานที่ และเวลา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียน อันจะนำไปสู่
การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต จึงเป็นการ
บูรณาการการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
เข้าด้วยกัน (ไพพรรณ เกียรติโชคชัย. 2545: 66)

แต่อย่างไรก็ตาม โอกาสของคนในการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรจะเปิดกว้าง
สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า หรือผู้ที่มีคุณสมบัติ มีคุณสมบัติ
เหมาะสม ไม่ว่าจะอายุเท่าไร โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

แสดงให้เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษานั้นเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่ภารกิจใหม่ เพื่อ
การเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นปรัชญาของการจัดการศึกษานอกระบบ (มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาธิราช. 2544: 134) และสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันเป็นการศึกษาต่อจากระดับพื้นฐาน
ประกอบด้วยการศึกษาทั้งในระดับวิชาการ วิชาชีพ เพื่อการมีงานทำและเปิดโอกาสสำหรับ

ผู้ที่ต้องการศึกษาทั่วไป มุ่งเน้นตอบสนองต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 7)

การปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย การจัดการเรียนการสอน จะต้องยึดนักศึกษาเป็นศูนย์กลางเน้น การเรียนรู้ มากกว่า การสอน โดยให้นักศึกษารู้จัก วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีจิตใจแห่งการเรียนรู้ รู้จักแสวงหาความรู้ตลอดชีวิต นอกจากนั้น นักศึกษาต้องได้รับการฝึกให้มีความสามารถในการวิพากษ์ หรือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดริเริ่ม มีทักษะในการประกอบอาชีพอิสระ และยึดมั่นในวัฒนธรรมสันติ นอกจากนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรปรับหลักสูตรและการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับการ ขยายตัวและความก้าวหน้าทางวิชาการ สภาพแวดล้อมและปัญหาของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย; และ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543: 67 – 68 ; อ้างอิงจาก ไพฑูรย์ สินลารัตน์; และ ผดุงศักดิ์ สุวรรณวงศ์. 2542) นับเป็นภารกิจที่สถาบันอุดมศึกษาพึงปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งรวมของนักวิชาการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนมีวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ มากมาย ซึ่งมหาวิทยาลัย ควรกระจายประโยชน์ดังกล่าว ไปยังประชาชนที่อยู่ในชุมชน ประชาชนที่ไม่ได้เข้าเรียนในระบบ หรือพ้นระบบการศึกษาไปแล้ว ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาอันจะช่วยให้มหาวิทยาลัย มีบทบาท ที่กว้างขวางไปสู่ประชาชนโดยตรง นั่นคือ การที่มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นสูง ได้ขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้คนมีโอกาสได้รับความรู้ใหม่ๆ มากขึ้น เพื่อให้เท่าทันกับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งต้องอาศัยการศึกษาที่ทันสมัย

ฉะนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรมีอิสระในการบริหารจัดการ เพื่อที่จะพัฒนา มหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพ มีหลักสูตรการศึกษาที่หลากหลาย มุ่งสู่ความเป็นนานาชาติ และเป็นแหล่งรวมของข้อมูลการศึกษาที่ทันสมัย เป็นสังคมการเรียนรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง ซึ่งจะตอบสนอง ต่อแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วยเช่นกัน อีกทั้งการเรียนรู้ตามช่วงชีวิตของคนนั้น ในของวัยผู้ใหญ่จะมีช่วงระยะเวลา ที่ยาวนานกว่าในวัยอื่นๆ ซึ่งจะต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้สูงอายุ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความ พร้อมและมีศักยภาพเพียงพอต่อการจัดการศึกษาในระยะยาวได้อย่างต่อเนื่องสำหรับวัยผู้ใหญ่ หรือจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับผู้ใหญ่ โดยจะสอดคล้องกับสรุปสาระสำคัญของแผน อุดมศึกษาระยะยาว พ.ศ. 2533 – 2547 โดยกรมวิเทศสหการได้รับความร่วมมือจาก United States Agency for International Development (USAID) ธนาคารโลก รัฐบาลญี่ปุ่น และ British Council ถึงสภาพฉายความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของประเทศไทยในระยะ 15 ปี สรุป ได้ว่า ในระยะ 10 – 15 ปี ข้างหน้า โครงสร้างประชากรจะเปลี่ยนแปลงไป จำนวนประชากร ในวัยเรียน (4 – 24 ปี) จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่ลดลง เนื่องจากภาวะเจริญพันธุ์ที่ลดลง ในขณะที่กลุ่มอายุมัธยมศึกษาตอนปลาย (16 – 18 ปี) และอุดมศึกษา (19 – 24 ปี) ยังคงมี สัดส่วนเพิ่มขึ้น

ในขณะเดียวกัน จำนวนประชากรวัยแรงงาน (25 – 59 ปี) และวัยสูงอายุ (60 ขึ้นไป) จะเพิ่มมากขึ้นทั้งในแง่ปริมาณและสัดส่วนต่อประชากรรวม โดยมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นเป็น 38.7 ล้านคน และ 5.5 ล้านคน ตามลำดับจากจำนวนประชากร 68.2 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2548 (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

จากตัวเลขดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า ในอนาคตนั้นโครงสร้างอายุของประชากรจะเปลี่ยนไป เป็นการศึกษาที่มีผู้ใหญ่มากขึ้นกว่าวัยเด็กจำนวนมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาโครงสร้างของประชากรไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542: ไม่ปรากฏเลขหน้า) พบว่าจำนวนนักศึกษาในระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยตลอดตั้งแต่แผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 8 – 11 (พ.ศ. 2544 – 2559) เมื่อพิจารณาอัตราส่วนจำนวนนักศึกษาอุดมศึกษาทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรีต่อประชากรวัยเรียนอายุ 18 – 21 ปีพบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด จากร้อยละ 22.95 ในระยะปลายแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2544) เป็นร้อยละ 31.84 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.86 (แผน 9 พ.ศ. 2545 – 2549) เป็นร้อยละ 39.22 เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.38 (แผน 10 พ.ศ. 2550 – 2554) และเป็นร้อยละ 48.09 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.87 (แผน 11 พ.ศ. 2555 – 2559)

แนวโน้มในอนาคตของสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนโฉมหน้าการจัดการศึกษา และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์รอบด้าน จากความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลของไทยได้ให้ความสำคัญกับการอุดมศึกษามาก และมีการขยายตัวอย่างกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนในการจัดดำเนินการอุดมศึกษาเอกชนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 เป็นต้นมา

การที่รัฐบาลไทยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอุดมศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2512 เป็นต้นมานั้น นับเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับแนวความคิดและทฤษฎีว่าด้วย การพัฒนาประเทศ กล่าวคือ รัฐบาลควรกระตุ้นส่งเสริมหรือชักจูงใจภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาร่วมกับรัฐบาลมากยิ่งขึ้น และรัฐบาลก็ควรที่จะลดบทบาทในการจัดการหรือให้บริการสาธารณะลง หรือดำเนินงานสาธารณะในขอบเขตที่จำกัด ทั้งนี้ก็เพื่อให้การพัฒนาบรรลุเป้าหมายหรือมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดภาระด้านงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ อีกทั้งจะทำให้ภาคเอกชนหรือองค์กรท้องถิ่นหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ มีความแข็งแกร่งและมีความสามารถในการจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (นพ ศิริบุญนาถ. 2540: 2 – 3 ; อ้างอิงจาก อมร รักษาสัตย์. 2538)

จะเห็นได้ชัดเจน จากจำนวนนิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้นกว่า 10 เท่าในรอบ 3 ทศวรรษจากจำนวนไม่ถึงหนึ่งแสนคนในปี 2515 มาเป็นกว่า 1 ล้านคนในปี 2541 จากความสำเร็จของการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษา การจัดตั้งมหาวิทยาลัยประเภทไม่จำกัดรับ และการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการอุดมศึกษา (อมรวิรัช นาคทรพ. 2542: 5)

ด้วยความเติบโตอย่างมากของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปัจจุบัน จึงเป็นเหตุทำให้เกิดการพัฒนา เพื่อเข้าสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งทางด้านประสิทธิภาพของการบริหารงาน

และคุณภาพของการศึกษา จึงเกิดการแข่งขันกันขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐ และระหว่างสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยกัน ดังนั้นการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงอยู่ที่การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการจัดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รวมทั้งการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่ดำเนินอยู่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถดำเนินงานต่อไปอย่างมีคุณภาพ

แนวโน้มของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในอนาคตน่าจะพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น เนื่องด้วยการสนับสนุนของรัฐตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมา ถ้าหากเอกชนมีความตั้งใจในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง การพัฒนาการอุดมศึกษาเอกชนให้ถึงมาตรฐานสากลย่อมมีโอกาสเป็นไปได้สูงมาก ทั้งนี้เนื่องจากความคล่องตัวสูงนั่นเอง (อรทัย โพธิสุข. 2530: 2) เมื่อผนวกกับแนวโน้มการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตภายใต้คำขวัญ “ชีวิตแห่งการเรียนรู้สังคมแห่งภูมิปัญญา” และด้วยความช่วยเหลือของเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ที่จะช่วยให้คนเข้าถึงการศึกษาได้ง่ายขึ้น ก็จะแน่ใจได้ว่าการเรียนต่อระดับอุดมศึกษามีแนวโน้มที่จะเป็น “สิทธิและโอกาสมหาชน” ไม่เฉพาะแต่เยาวชนในกลุ่มอุดมศึกษาเท่านั้น แต่อุดมศึกษาจะกลายเป็น “ศูนย์สรรพวิทยาการเพื่อการเรียนรู้แบบเปิด” (Open Learning Center) ที่สามารถรองรับคนหลากหลายให้มีโอกาสเข้ามารับประโยชน์จากการอุดมศึกษา

ในอนาคตนั้นแทบทุกสถาบันจะต้องมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเป็นหน่วยงานสำคัญ ที่มีการจัดทำ “รายการผลิตภัณฑ์ประเทืองปัญญา” (Knowledge Shopping List) ให้คนเลือกจับจ่ายซื้อหาความรู้เติมปัญญาให้ตนเองอย่างสนุกสนาน (อมรวิรัช นาคทรพร. 2542: 5)

จะเห็นได้ว่า การศึกษาต่อเนื่องนั้น เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้การศึกษาตลอดชีวิตกับผู้เรียน เป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของคนเราที่พยายามเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ซึ่งต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระบบหรือนอกระบบก็ตาม หรือการศึกษาต่อเนื่องอาจจะเป็นการให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องที่ได้ศึกษามาแล้วในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย เมื่อบุคคลจบการศึกษาไปประกอบอาชีพแล้วระยะหนึ่ง มีความจำเป็นต้องหาความรู้เฉพาะหรือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นเพิ่มเติม เพื่อปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

ความจำเป็นและความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องนั้น จะให้ได้ผลดีก็ต้องจัดอย่างมีประสิทธิภาพ คือ มีเป้าหมายแน่นอน มีวิธีการที่ถูกต้อง มีอุปกรณ์ในการดำเนินงานครบถ้วน มีหลักสูตรที่เจาะตรงเป้าหมาย และยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์ในช่วงเวลาและท้องถิ่น มีวิธีการวัดผลติดตามผล มีระบบข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์และไปถึงประชาชน การศึกษาในระบบและนอกระบบควรมีความสอดคล้องสัมพันธ์และส่งเสริมซึ่งกันและกัน เป็นกิจกรรมครบวงจรและที่สำคัญที่สุดคือจะต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินการนี้ ทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน

แนวทางที่กล่าวถึงข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในระดับสูงของประเทศไทยเคียงคู่

กับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังมีศักยภาพ ความพร้อม และมีความเป็นอิสระเพียงพอต่อการ พัฒนาการศึกษานew ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัย จึง ได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการศึกษาถึงการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ๆ โดยเลือก ศึกษาแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อมุ่งเน้นถึงการจัดการศึกษาให้มีความหลากหลาย และยืดหยุ่น ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งการจัดการศึกษาต่อเนื่องนั้น เป็นรูปแบบ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มพูนความรู้เพื่อพัฒนา ศักยภาพของตน หรือพัฒนาอาชีพ เพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ซึ่งนับเป็นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในบทบาทที่ทำนาย เพื่อเป็นการ ให้บริการการศึกษาแก่ผู้เรียนได้อย่างตรงเป้าหมาย และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน อย่างแท้จริง และเพื่อมุ่งจัดการศึกษารูปแบบใหม่ ๆ มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดเสรีภาพทางวิชาการ และอิสระในการบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐ และสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มี การจัดการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะกระจัดกระจาย เช่น จัดในลักษณะเป็นการศึกษาภาคค่ำ หรือภาคพิเศษ จัดฝึกอบรมทักษะในทางอาชีพ โดยให้ประกาศนียบัตร จัดหลักสูตรระยะสั้น เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงสนใจพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัด การศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การศึกษาถึงรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางและ วิธีดำเนินการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และพัฒนาเป็นรูปแบบในการจัดการศึกษาต่อเนื่องขึ้นใหม่ ตามแนวทาง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการการศึกษา ต่อเนื่อง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ปรับปรุงบทบาทและพัฒนาศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน เพื่อไปสู่ความเป็นสากล ตลอดทั้งสามารถดำเนินงานตามภารกิจของตนได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับ

สถาบันอุดมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงรูปแบบและแนวทางในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยมีความสำคัญ ดังนี้

1. ได้รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อการวางแผน การบริหารและการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ และสถาบันการศึกษาต่างๆ สามารถนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่เป็นต้นแบบไปเป็นแนวทาง เพื่อศึกษา หรือประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของตนเองได้
3. เป็นการกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษาอื่นๆ โดยเฉพาะผู้บริหารเห็นประโยชน์ ความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาต่อเนื่อง โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะส่งผลให้ผู้บริหารได้มีการนำแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปรับ และประยุกต์ให้สอดคล้องและก้าวทันตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เท่านั้น
2. ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อมุ่งศึกษาเฉพาะองค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาดังนี้คือ
 - 2.1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.2 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.4 โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.5 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.7 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.8 การติดตามและประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง
 - 2.9 การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ

 - 3.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ
 - 3.1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่อง เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีผลงานวิชาการด้านการเขียนตำรา บทความและ/หรืองานวิจัย ที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง และ/หรือเคยปฏิบัติงานด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาในระดับที่ได้รับการยอมรับในวงวิชาการในด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบัน

อุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจำนวน 9 คน

3.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาในสาขา อุดมศึกษาระดับปริญญาเอก มีผลงานวิชาการด้านการเขียนตำรา บทความและ/หรืองานวิจัย ที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา และ/หรือเคยปฏิบัติงานด้านการอุดมศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา 10 คน

3.2 กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและผู้อำนวยการ สถาบัน/สำนัก/ศูนย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จำนวน 59 สถาบัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง วิทยาลัย มหาวิทยาลัยหรือสถาบันที่เป็นของ เอกชน ตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เป็นสถานศึกษาและวิจัย มี วัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษา ส่งเสริมวิทยาการและวิชาชีพชั้นสูง โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ บุคลากร อาจารย์ นักศึกษา หลักสูตรและอื่นๆ ที่จำเป็นหรือเกี่ยวข้องกับการอุดมศึกษา

2. การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เพื่อการอนุมัติจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วิธีการ ขออนุญาตจัดตั้ง สถานศึกษาที่ได้รับการจัดตั้งทั้งหมด วันเดือนปีที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้ง ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้ง หลักการและเหตุผลในการจัดตั้งของแต่ละสถานศึกษา ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานศึกษา

3. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน หรือมี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง หรือมีวุฒิระดับปริญญาโทหรือเอก และ หรือมีประสบการณ์เคยปฏิบัติงานเป็นผู้บริหารในตำแหน่งระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษา และ เป็นที่ยอมรับนับถือในแวดวงวิชาการทั่วไป

4. ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์ ซึ่งรับผิดชอบและดำเนินการตามภารกิจต่างๆ ของ สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน และกำลังปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอยู่ในปัจจุบัน

5. ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรในองค์กร/หน่วยงาน รองรับภายในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง

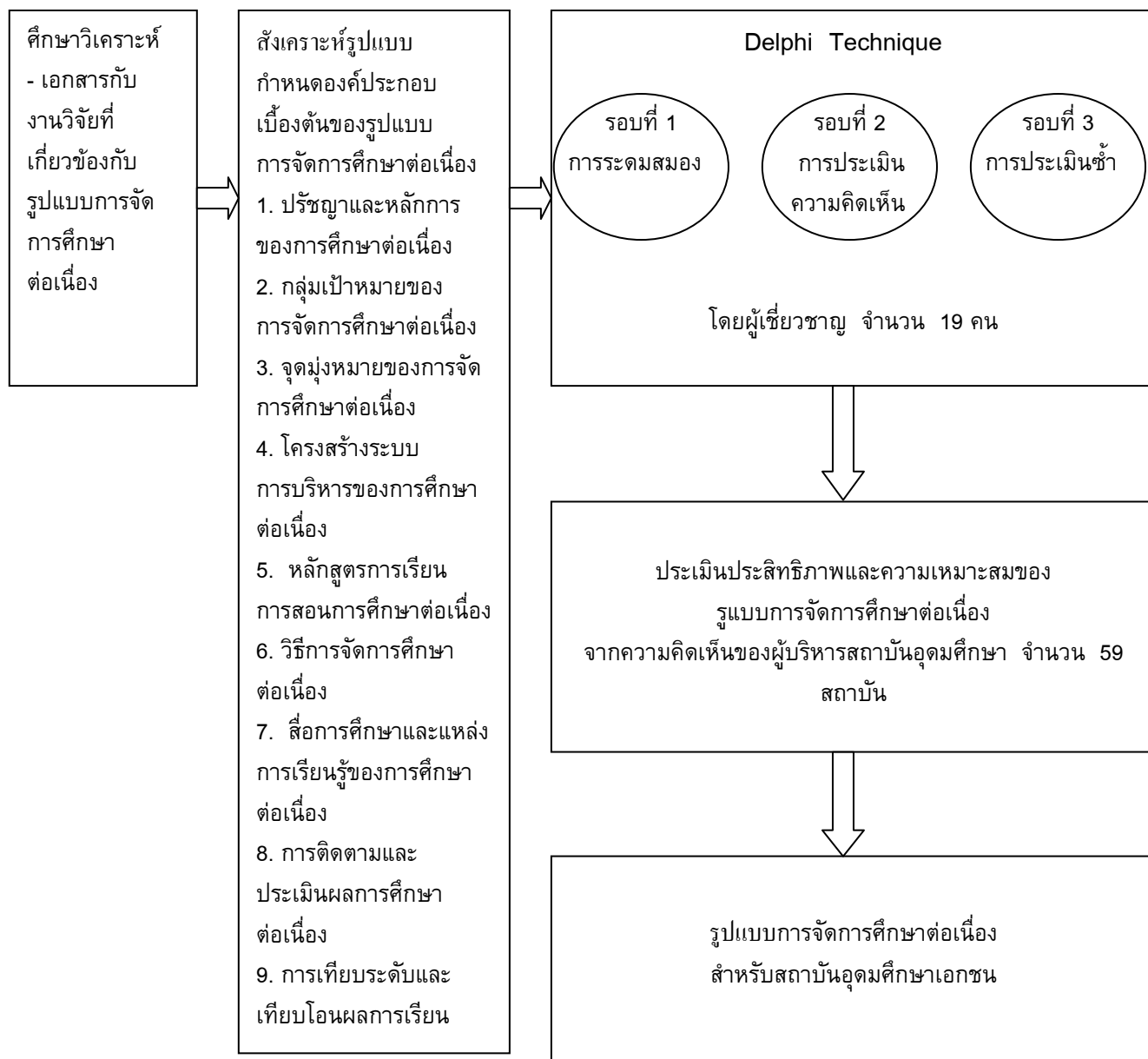
6. การจัดการศึกษา หมายถึง ลักษณะของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบัน อุดมศึกษา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์มาจากเอกสารผลการวิจัย ทฤษฎีและหลักการ การศึกษาต่อเนื่อง และได้รับการพัฒนาด้วยการตรวจสอบปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การศึกษาต่อเนื่อง ได้รับการตรวจสอบความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้ คือ ผู้บริหารใน

สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเอกชน โดยศึกษาตามองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ปรัชญาและหลักการ กลุ่มเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย โครงสร้างระบบการบริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการจัดการศึกษา สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

7. การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การขยายโอกาสสำหรับการศึกษา การฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ทั้งในแง่การนับหน่วยกิตและไม่ับหน่วยกิต (Credit and Non-Credit) หรือเป็นการเรียนเพื่อรับวุฒิปัตร์ เพื่อฝึกทักษะด้านต่างๆ ให้กับผู้เรียน โดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจัดให้แก่บุคคลในทุกะดับของสังคมให้มีโอกาสได้รับความรู้ในด้านต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน

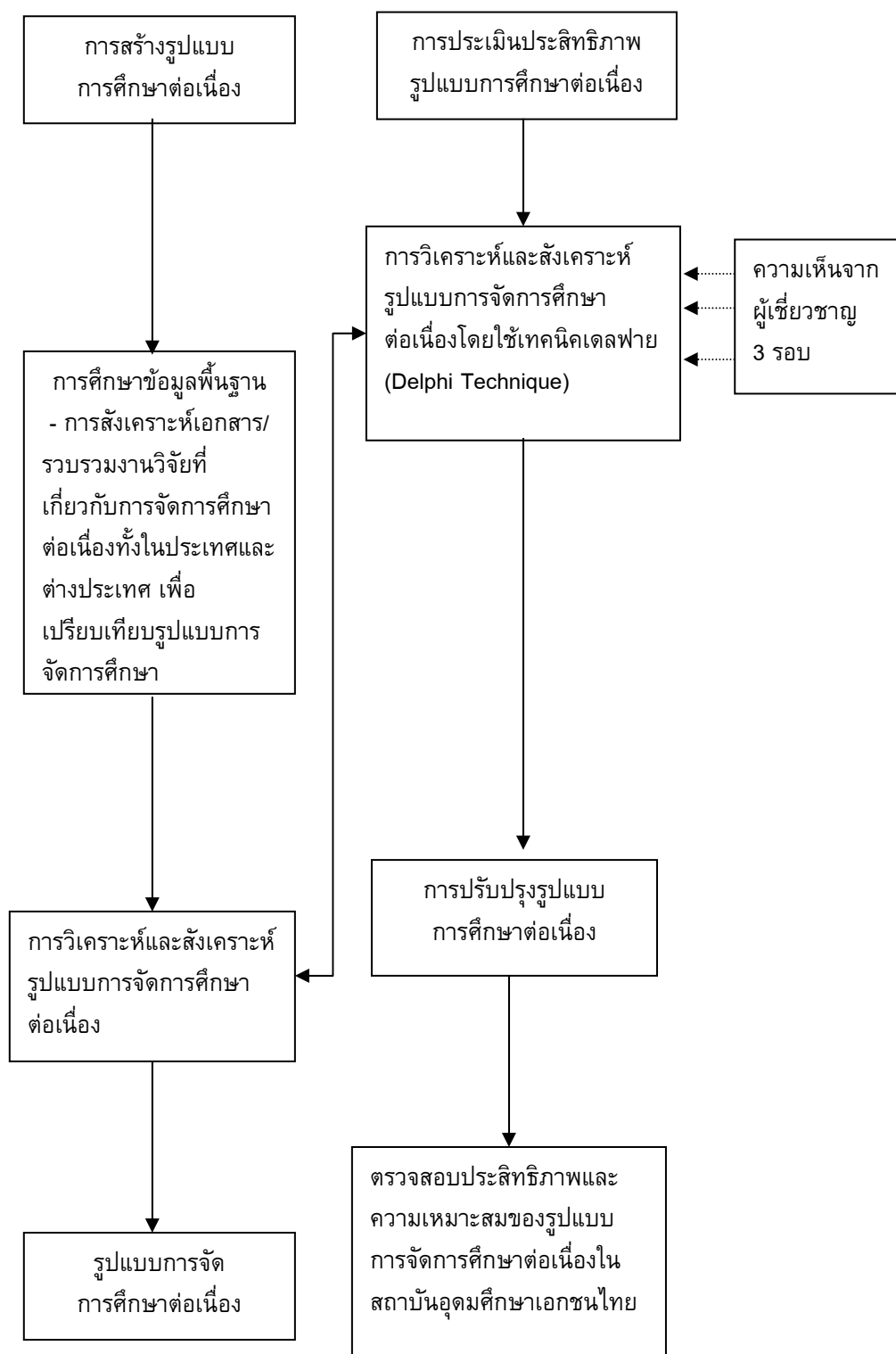
8. รูปแบบ หมายถึง ลักษณะของการจัดองค์ประกอบของรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยหลักการ แนวคิด และกระบวนการที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับหลักการหรือแนวคิดของรูปแบบนั้น และได้รับการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบมาแล้วว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

9. การประเมินประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามองค์ประกอบของรูปแบบ คือ ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง การติดตามประเมินผล การศึกษาต่อเนื่อง การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน โดยผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยการใช้แบบสอบถามความคิดเห็น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย
ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปการศึกษา
เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การอุดมศึกษา

1. การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. ภารกิจสถาบันอุดมศึกษาไทยตามกฎหมาย
3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
4. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
5. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา
6. การปฏิรูปอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 การศึกษาตลอดชีวิต

1. การศึกษาผู้ใหญ่
2. แนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต
3. การศึกษาต่อเนื่อง
4. การจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

1. เทคนิคเดลฟาย
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การอุดมศึกษา

ในประเด็นของการอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล ในประเด็นหัวข้อ
ต่างๆ ดังต่อไปนี้คือ การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ภารกิจสถาบันอุดมศึกษาไทยตาม
กฎหมาย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษา
แห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการปฏิรูปอุดมศึกษา โดยมีรายละเอียด
ดังต่อไปนี้

1. การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ความหมายของ “อุดมศึกษา” คือ การศึกษาระดับที่สาม (Tertiary Education)
ซึ่งเป็นการศึกษาหลังจากมัธยมศึกษา (Postsecondary Education) โดยแบ่งได้ 3 ระดับย่อย
ได้แก่

1. ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ได้แก่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและอนุปริญญา ใช้เวลาประมาณ 2 – 3 ปี หลังจากมัธยมศึกษา

2. ระดับปริญญาตรี ใช้เวลาประมาณ 4 – 5 ปี หลังจากมัธยมศึกษาอันเป็นการศึกษาทั่วไปของนิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน

3. ระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเรียกว่า บัณฑิตศึกษา แบ่งเป็นระดับปริญญาโท ใช้เวลาศึกษาประมาณ 2 – 3 ปี หลังจากปริญญาตรี และระดับปริญญาเอก ใช้เวลาศึกษาประมาณ 3 – 5 ปี หลังจากปริญญาโท นอกจากนี้ ยังมีประกาศนียบัตรชั้นสูงหลังปริญญาตรี ที่ศึกษาเพียง 1 ปี ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของวิชาชีพต่างๆ เช่น ประกาศนียบัตรของสำนักอบรมแห่งเนติบัณฑิตยสภา (นบ.ท.) ที่นำไปสู่การประกอบวิชาชีพกฎหมายชั้นสูง (ให้แก่พนักงานอัยการและผู้พิพากษา) ประกาศนียบัตรทางการบัญชี ประกาศนียบัตรด้านการบริหารธุรกิจ ฯลฯ เป็นต้น

อนึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 วรรคสาม แบ่งการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี นับว่า เป็นการแบ่งที่แตกต่างจากวงการอุดมศึกษาไทยในอดีต กรณีการแบ่งตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา โดยพิจารณาตามลักษณะของประเภทสถาบันที่มีอยู่ในประเทศไทย สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. ประเภทมหาวิทยาลัยที่รวมถึงสถาบันต่างๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เป็นต้น

2. ประเภทวิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยเอกชน วิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นต้น

3. ประเภทการศึกษาเฉพาะกิจ ได้แก่ การอุดมศึกษาที่สนองความต้องการของหน่วยงานโดยเฉพาะ เช่น โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โรงเรียนนายเรือ โรงเรียนนายเรืออากาศ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นต้น

จากหลักการอุดมศึกษาที่เป็นสากล และในพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งรัฐและเอกชน กำหนดภารกิจหลักของอุดมศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การสอนและการผลิตบัณฑิต นับเป็นภารกิจที่สำคัญที่สถาบันอุดมศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ต่างเน้นเป็นหลักของการดำเนินการบริหาร เพราะนิสิต นักศึกษาที่เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาก็มุ่งหวังให้สำเร็จเป็นบัณฑิตเป็นลำดับแรก

2. การวิจัย เป็นภารกิจส่งเสริมการพัฒนาวิชาการ และพัฒนาคุณภาพของการบริหารสถาบัน แม้ในอดีตมีไม่มากนัก แต่ปัจจุบันและอนาคตจะมีบทบาทมากต่อคุณภาพและความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา

3. การบริการทางวิชาการแก่สังคม เป็นภารกิจที่แสดงออกในรูปกิจกรรมด้านสังคม ทั้งกิจกรรมของสถาบัน และกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นการกิจที่จะสร้าง

ภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบัน และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมในการเป็นผู้นำ และตัวอย่างที่ดีให้แก่สังคม

4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาถือว่าเป็นสถาบันของปัญญาชนและผู้นำทางความคิด ดังนั้นการกำหนดภารกิจนี้ไว้ เพื่อต้องการให้สถาบัน นิสิตนักศึกษา ร่วมกันอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้คงเป็นเอกลักษณ์ต่อไปในอนาคต แต่ภารกิจนี้ได้รับความสนใจน้อย เพราะไม่ได้เน้นวิชาชีพชั้นสูงให้กับบัณฑิตโดยตรง

จากภารกิจของอุดมศึกษาทั้ง 4 ประการทำให้สามารถจำแนกระดับของการศึกษาไทยชัดเจน กล่าวคือ ระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาภาคบังคับเน้นเกี่ยวกับการวางพื้นฐานเพื่อเป็นพลเมืองที่ดี อ่านออกเขียนได้ ระดับมัธยมศึกษาให้ความรู้ด้านวิชาการและวิชาชีพเพื่อเลือกหาแนวทางให้กับตนเองว่า จะศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพใด ส่วนระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาชั้นสูงเฉพาะด้าน เพื่อประกอบวิชาชีพ โดยมีภารกิจด้านการวิจัย การบริหารทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ที่ทำให้อุดมศึกษาแตกต่างจากประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. ภารกิจสถาบันอุดมศึกษาไทยตามกฎหมาย

ราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยมีเนื้อหารวม 78 มาตรา แบ่งเป็น 9 หมวด และ 1 บทเฉพาะกาล โดยได้กำหนดภารกิจต่าง ๆ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

“การศึกษาตลอดชีวิต” หมายความว่า การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

หมวดที่ 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 8 การจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
- มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก

ดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

หมวด 3 ระบบการศึกษา

มาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน
2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการจัดการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม
3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่นๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา 16 การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปี

ก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา การแบ่งระดับหรือเทียบระดับการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 19 การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบันวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้นๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน
3. ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
4. ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง
5. ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

มาตรา 44 ให้สถานศึกษาเอกชนตามมาตรา 18 (2) เป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกกรรมการ ประธานกรรมการ และกรรมการ วาระดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 45 ให้สถานศึกษาเอกชน จัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท การศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา

ให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

มาตรา 46 รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน การลดหย่อน หรือการยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชน ตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐาน และสามารถพึ่งตนเองได้

หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ นี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในทุก 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้ายและเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐาน ต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่า เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา ตามคำร้องขอของสำนักงานมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองที่ทำการ

ประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้น

มาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใด ไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข

หมวด 7 ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการทำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษี เพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
2. ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและจำเป็น

ทั้งนี้ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี

ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งที่เป็นราชพัสดุ ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และที่เป็นทรัพย์สินอื่น รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการของ สถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่ไม่ขัดหรือแย้งกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และภารกิจหลักของสถานศึกษา

มาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่น ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

มาตรา 62 ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษา แนวทาง จัดการศึกษา และคุณภาพมาตรฐานการศึกษาโดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มี หน้าที่ตรวจสอบภายนอก

หลักเกณฑ์ และวิธีการในการตรวจสอบ ติดตามและการประเมิน ให้เป็นไป ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่ จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การ ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมตามความจำเป็น

มาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำราหนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดย เร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิต และมีการให้แรงจูงใจแก่ ผู้ผลิตและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากร ทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยี เพื่อ การศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่ เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

มาตรา 66 ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยี เพื่อ การศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรา 67 รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

จากแนวคิดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรฐานต่าง ๆ ข้างต้นแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญของการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ให้มีศักยภาพ เพื่อ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนในสังคมให้มากที่สุด โดยมุ่งเน้นให้ประชากรทุกระดับ มีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่าง การศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย โดยที่รูปแบบการศึกษาดังกล่าวจะต้องได้ มาตรฐาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้รัฐจะต้องสนับสนุน และผลักดันให้มีการจัดตั้งแหล่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ อีกทั้งยังต้องมีการระดมทรัพยากรและลงทุนด้านงบประมาณ จากทั้งรัฐ เอกชน และชุมชน โดยให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย

3. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออก กฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและส่งเสริม การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการของ สถานศึกษาระดับปริญญา โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษาและแผนพัฒนาการ อุดมศึกษา รวมทั้งดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระดับอุดมศึกษากับต่างประเทศ

2. จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการสนับสนุนทรัพยากร และการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

3. ประสานและส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศักยภาพ นักศึกษา รวมทั้งผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ ในระบบอุดมศึกษา และ ประสานส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

4. เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิก สถาบันอุดมศึกษาและวิทยาลัยชุมชน

5. ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการ อุดมศึกษาตามที่คณะกรรมการอุดมศึกษามอบหมาย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลและจัดทำ สารสนเทศด้านการอุดมศึกษา

6. ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

7. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี มอบหมาย

ข้อ 2 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

1. สำนักอำนวยการ
2. สำนักทดสอบกลาง
3. สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา
4. สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน
5. สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา
6. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา
7. สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ
8. สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา
9. สำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร

ข้อ 3 ส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. สำนักอำนวยการ มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการและงานเลขานุการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมทั้งงานเลขานุการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานคลัง การเงิน งบประมาณ การบัญชี การพัสดุและสินทรัพย์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับสารสนเทศ ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่งานการอุดมศึกษา

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. สำนักทดสอบกลาง มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินมาตรฐานวิชาการและวิชาชีพ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและเพื่อการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริการการสอบร่วมกับหน่วยงานในทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึงและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

(ค) เสนอแนะระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล

(ง) สนับสนุน ส่งเสริมและเป็นคลังข้อมูลของผู้รับการทดสอบและประเมินผลการเรียนรู้ตลอดจนให้บริการวัดและประเมินแก่หน่วยงานต่างๆทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3. สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำข้อเสนอนโยบายในการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศ และจัดทำแผนพัฒนาการอุดมศึกษา

(ข) จัดทำแผนการผลิตบัณฑิตและพัฒนากำลังคนระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

(ค) วิเคราะห์ กลั่นกรองแผนงานและโครงการของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันรวมทั้งเสนอแนะการจัดตั้ง ยุบ รวม ปรับปรุงและยกเลิกสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา

(ง) จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการจัดสรรงบประมาณ เสนอแนะคำขอตั้งและการจัดสรรงบประมาณตลอดจนการระดมทรัพยากรเพื่ออุดหนุนการอุดมศึกษาทุกประเภท

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. สำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) จัดทำข้อเสนอแนะนโยบาย และจัดทำแผนหลักของระบบวิทยาลัยชุมชน เสนอแนะการจัดตั้ง และจัดสรรงบประมาณให้วิทยาลัยชุมชน

(ข) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ กำกับ ตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน

(ค) จัดทำมาตรฐานการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน

(ง) พัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนและระบบเครือข่ายความร่วมมือการจัดการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของคณะกรรมการวิทยาลัยชุมชน ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

5. สำนักประสานและส่งเสริมกิจการอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) ส่งเสริมเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษา และภูมิปัญญาของชาติ

(ข) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

(ค) กำกับดูแล และกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศที่เกี่ยวข้อง

(ง) ประสาน สนับสนุน และกำกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

6. สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (ก) จัดทำข้อเสนอนโยบายและมาตรฐานการอุดมศึกษา
- (ข) จัดทำระบบการรับรองวิทยฐานะและการรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งเสนอแนวทางการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน
- (ค) ส่งเสริม สนับสนุน การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา และการศึกษาวิจัยด้านการเรียนการสอน การส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ใหม่และการจัดความรู้ตลอดจนเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลหลักสูตรและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- (ง) ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- (จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

7. สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (ก) จัดทำยุทธศาสตร์ด้านอุดมศึกษาต่างประเทศและแนวทางการสร้างความร่วมมือทางวิชาการและการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศ
- (ข) ดำเนินการด้านความสัมพันธ์ระดับอุดมศึกษากับต่างประเทศ
- (ค) เสนอมาตรการและแนวทางการสนับสนุนส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันตามเงื่อนไขการเปิดเสรีทางการศึกษาและพัฒนาไปสู่ความเป็นศูนย์กลางอุดมศึกษาในภูมิภาค
- (ง) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอุดมศึกษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาอุดมศึกษา
- (จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

8. สำนักส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพนักศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (ก) จัดทำข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และกำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา
- (ข) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะ ความสามารถ และรูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนา นักศึกษาให้มีสมรรถนะพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรมและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข รวมทั้งมีศักยภาพที่สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ
- (ค) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตในการทำงานร่วมกับชุมชน ท้องถิ่น และสถานประกอบการ
- (ง) ส่งเสริมการพัฒนาระบบสวัสดิการ บริการนักศึกษา การศึกษาของคนพิการผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษในสถาบันอุดมศึกษา
- (จ) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

9. สำนักส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะบุคลากร มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (ก) เสนอแนะนโยบาย ประสาน และส่งเสริมการดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระบบอุดมศึกษา ในเครือข่ายของมหาวิทยาลัย กับผู้บริหาร ผู้ประกอบการ ท้องถิ่นและชุมชน
- (ข) จัดทำหลักสูตร และประสาน ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูงสายวิชาการ และผู้บริหารสายสนับสนุนวิชาการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเป็นเครือข่ายที่จะพัฒนาระบบบริหารของสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน
- (ค) จัดทำฐานข้อมูลทะเบียนประวัติ ให้คำปรึกษาแนะนำและติดตามประเมินผลการบริหารงานบุคคลของข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
- (ง) ดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบ งานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบในทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
- (จ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 1 – 5)

โดยจะเห็นได้ว่า กระทรวงศึกษาธิการเป็นองค์กรหลักในการจัดการ และส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมฐานความรู้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

โดยกระทรวงศึกษาธิการมีเป้าหมายสำคัญหลัก คือ

1. ประชาชนได้รับการศึกษาทั่วถึง เท่าเทียมและต่อเนื่อง
2. ประชาชนมีคุณภาพ คุณธรรม ร่วมพัฒนาเศรษฐกิจและมีสังคม

ฐานความรู้

3. ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

ได้มุ่งการสร้างโอกาสทางการศึกษาในทุกระดับการศึกษา โดยในส่วนของ การส่งเสริมการอุดมศึกษานั้นสามารถสรุปได้เป็นประเด็นหลัก คือ

1. สร้างโอกาสการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยใช้วิธีการต่างๆ คือ
 - 1.1 ปรับปรุงระบบคัดเลือกเข้าเรียน
 - 1.2 พัฒนาสถาบันราชภัฏให้เป็นสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น

(Local Service)

- 1.3 ให้สถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่นรับนิสิตนักศึกษาโดยตรง

(หลักเลี่ยงการสอบเข้า)

- 1.4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลให้เชื่อมโยงกับสถาบันอุดมศึกษา และการพัฒนาอุตสาหกรรมในภูมิภาค

- 1.5 ส่งเสริมให้มีการลงทะเบียนข้ามสถาบัน
 - 1.6 ขยายการดำเนินงานวิทยาลัยชุมชน
 2. จัดตั้งและขยายวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยสุภูมิภาพ สร้างเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาร่วมกันและสนับสนุนโครงการบัณฑิตวิทยาลัยร่วมกัน
 3. ผลิตรำลึงคนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ โดยการสร้างความมั่นใจและแรงจูงใจให้แก่เอกชนจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมไปถึงส่งเสริมเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้มีความเข้มแข็ง
 4. การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประชาชน
 - 4.1 พัฒนาการศึกษาคู่เนื่อง และเรียนรู้ตลอดชีวิต
 - 4.1.1 ส่งเสริมการรู้หนังสือ การพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิตชุมชน
 - 4.1.2 ส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนเอกชนนอกระบบ
 - 4.1.3 สร้างอาชีพใหม่แก่ผู้ลงทะเบียนคนจน
 - 4.1.4 จัดการศึกษานอกโรงเรียนโดยวิธีทางไกล
 - 4.1.5 พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาได้
 - 4.1.6 พัฒนาระบบการเรียนรู้ของชุมชน
 - 4.2 บริการทางวิชาการแก่สังคม โดยการ
 - 4.2.1 ส่งเสริมอุทยานการเรียนรู้
 - 4.2.2 จัดแหล่งเรียนรู้นานาชาติเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน
 - 4.2.3 ให้ความรู้แก่ชุมชน
 - 4.2.4 พัฒนาการจัดบริการห้องสมุด และแหล่งเรียนรู้
 - 4.2.5 ส่งเสริม ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไทย
- ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการนั้น มุ่งสร้างเสริมโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคน โดยการส่งเสริมการอุดมศึกษาอย่างชัดเจน เพื่อพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

แผนการศึกษาแห่งชาติเป็นแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559) ที่มีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากการนำสาระของการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติ และเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา แผนพัฒนาการอุดมศึกษา และแผนพัฒนาด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในระดับเขตพื้นที่การศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เสร็จสมบูรณ์ทั้งกระบวนการเพื่อการปฏิรูปการศึกษา การดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ในช่วงระยะเวลา

15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จนถึง ปีพ.ศ. 2559 ที่สอดคล้องต่อเนื่องกันทั้งประเทศ

แผนการศึกษาแห่งชาติ ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และธรรมชาติ บูรณาการเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมที่คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีคุณภาพทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม และมุ่งไปสู่การอยู่ดีมีสุขของคนไทยทั้งปวง

จากปรัชญาพื้นฐานและกรอบแนวคิดข้างต้น เจตนารมณ์ของแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ จึงมุ่ง (1) พัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ (2) พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง และมีคุณภาพใน 3 ด้าน คือ สังคม คุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน

การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ ดำเนินการโดยคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย อันมีผลกระทบมาจากการพัฒนาที่ก้าวเข้าสู่ยุคสมัย “โลกาภิวัตน์” ที่ทำให้ขอบข่ายของการสืบเสาะ ค้นคว้า แสวงหา และถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว พร้อมกับการขยายอย่างกว้างขวางของความรู้และการเรียนรู้แห่งศาสตร์ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารรูปแบบต่างๆ นำไปสู่การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาโดยภาพรวมให้พัฒนาทันกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้นประกอบกับแนวโน้มการพัฒนาสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกที่เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – based Economy : KBE) มีการใช้ความรู้และนวัตกรรมเป็นปัจจัยหลักในการผลิตและการพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ การพัฒนาความรู้ และการเรียนรู้ จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาปัจเจกบุคคลให้เป็นทุนและกำลังคนเกื้อกูลต่อการยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น และเป็นกำลังสำคัญที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ

การพัฒนาประเทศอย่างมีคุณภาพนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างสภาพการณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยยึดถือและเน้นหลักการ “พัฒนาโดยประชาชนด้วยระบบการบริหารและการจัดการที่ดี” ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมือ ร่วมใจ ในการกำหนด และตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนให้สังคมทุกส่วนและทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อความสำเร็จในการปฏิบัติ เช่นนี้ ทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง อันจะเป็นฐานรากที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพ และยั่งยืนตลอดไป

ปรัชญาหลักและกรอบแนวคิด : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำรัสไว้ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ มาเป็นปรัชญาพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการด้านต่าง ๆ

ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ยึดทางสายกลางที่อยู่บนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทยเพื่อมุ่งให้เกิด “การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย”

กรอบแนวคิด : การเรียนรู้ การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

หลักการแห่งกรอบแนวคิดของแผนนี้ จะเป็นแผนบูรณาการ ซึ่งมีการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม สัมพันธ์และเชื่อมโยงเป็นกระบวนการโดยรวมทั้งหมด มีความพอเหมาะพอดี และมีดุลยภาพ

กรอบแนวคิดด้านบูรณาการที่ว่านี้ ยังคำนึงถึงการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานการพัฒนา โดยครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่สำคัญที่สุด ต่อมาเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐานที่เด็ก และเยาวชนไทยทุกคนต้องเข้าถึงบริการการศึกษา พื้นฐานที่มีคุณภาพ รวมทั้งต้องเป็นการศึกษาที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ใหม่ได้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ การศึกษา เพื่อพัฒนาบุคคลให้มีทักษะอาชีพพัฒนาสมรรถนะ เพื่อการแข่งขันและรู้เท่าทันโลก รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อช่วยให้คนสามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงสามารถสร้างสรรค์คุณภาพชีวิตที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์และแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ

วัตถุประสงค์ 1 : พัฒนาคอนอย่างรอบด้าน และสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 1 : การพัฒนาทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 2 : การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 3 : การปลูกฝังและเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระบบวิถีชีวิตที่ดีงาม

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 4 : การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพึ่งพาตนเอง และเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันในระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์ที่ 2 : สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และ
การเรียนรู้

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 5 : การพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้าง
เสริมความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของคน

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 6 : การส่งเสริมการวิจัยและการพัฒนาเพื่อ
เพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของสังคมไทย

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 7 : การสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้และเผยแพร่
ความรู้และการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ 3 : พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคน
และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 8 : การส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคม
วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บนฐานของศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ไทย

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 9 : การจำกัด ลด ขจัดปัญหาทางโครงสร้างที่
ก่อให้เกิดและ/หรือคงไว้ซึ่งความยากจน ขัดสน ด้อยโอกาสและศักดิ์ศรีของคนและสังคมไทย
เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 10 : การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและ
การพัฒนาประเทศ

แนวนโยบายเพื่อดำเนินการ 11 : การจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทาง
การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. 2545: 1 – 9)

ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาตินี้ เมื่อคำนึงถึง
เจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ไม่น้อยกว่าสิบสองปี และการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี ให้แก่เด็กอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดได้เข้า
เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษา
ภาคบังคับ ปรากฏว่า ในปี 2543 มีเด็กและเยาวชนกลุ่มอายุ 6 – 14 ปี จำนวน 0.3 ล้านคน
ยังไม่ได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เด็กและเยาวชนกลุ่มอายุ 6 – 17 ปี
จำนวน 1.6 ล้านคน ยังไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสิบสองปี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มาจาก
ครอบครัวยากจน เป็นเด็กเร่ร่อน หรืออาศัยอยู่ในท้องถิ่นห่างไกล

เหตุนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงการจัดการศึกษาในระบบยังไม่พอเพียงแก่จำนวน
ประชากรวัยเรียนนอกจากนั้นความเชื่อมโยงและการเทียบโอนผลการศึกษาระหว่างการศึกษ
ในระบบกับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยยังทำได้น้อย อีกทั้งยังขาดการ
สนับสนุนและการมีส่วนร่วมจากภาคอื่นๆ เข้ามาเสริมบริการการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ
ของระบบการศึกษาของประเทศ

ผลอันเกิดจากการศึกษาที่ยังไม่เป็นไปในระดับที่น่าพอใจจะต้องเปิดโอกาสที่สอง คือ การศึกษาในรูปแบบของการศึกษานอกระบบ เพื่อรองรับประชากรที่พลาดโอกาสและพ้นการศึกษาในระบบหรือไม่ต้องการศึกษาในระบบ ให้ได้รับการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายอย่างทั่วถึง เพิ่มพูนความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องตามความต้องการ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมในสังคมอย่างพึ่งตนเองได้ อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษานอกระบบที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันยังไม่หลากหลายและไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงต้องเพิ่มขยายให้ทันกับความต้องการของสังคมและประชากร ผู้ใฝ่รู้ในการศึกษาเพิ่มเติมทักษะและอาชีพของตน ซึ่งคาดว่า จะมีถึงประมาณ 2.7 ล้านคนในปี 2550

โดยเจตนารมณ์และแนวแห่งอุดมการณ์ในการจัดการศึกษา ซึ่งมุ่งให้เกิดการศึกษา ตลอดชีวิต ทำให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจำเป็นต้องสังคมแห่งการเรียนรู้ ให้มีเครือข่าย และคลังความรู้สำหรับเป็นแหล่งทรัพยากรทางการศึกษาแก่ประชาชนให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง และมีคุณภาพ ด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมกับสถานภาพของแต่ละบุคคล เพื่อให้การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต ความจำเป็นที่จะต้องสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาในทุกรูปแบบจึงมีความสำคัญที่จะต้องจัดสร้างขึ้นสำหรับประเทศไทยนั้น ทั้งปัญหาในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการศึกษาในแนวทางการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาตลอดชีวิต ยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนัก เนื่องจากยังไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุน อย่างจริงจังในรูปแบบที่เหมาะสม และมีปัญหาทั้งการขาดแคลนกำลังคน และการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาด้านนี้อย่างหลากหลายจากทุกส่วนในสังคม

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพทั้งทางการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดดำเนินการอย่างกว้างขวางทั้งภาครัฐและเอกชนแต่ยังคงขาดศักยภาพในการดำเนินงาน มีความซ้ำซ้อนในการให้บริการส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาตามความพร้อมของผู้จัดดำเนินการ ยังไม่สามารถจัดการศึกษาและอบรมความรู้และทักษะหลายด้านให้แก่ผู้เรียน เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานได้หลายอย่าง หรือปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของตลาดแรงงาน และเทคโนโลยี ที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยขึ้นอยู่ตลอด นอกจากนั้นการจัดฝึกอบรมทักษะแรงงานให้กับแรงงานในระดับต่างๆ ก็ยังดำเนินการได้ไม่มากนัก

นอกเหนือจากการให้บริการแก่เด็กและเยาวชนวัยการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวแล้ว ยังมีความจำเป็นในการเตรียมจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้แก่เยาวชนที่เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซึ่งมีอัตราเพิ่มค่อนข้างสูงมากขึ้นทุกปี โอกาสทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับอุดมศึกษายังมีไม่มากนักกับความต้องการของตลาดแรงงาน และความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งความต้องการอันหลากหลายของผู้เรียน ระบบการสอบคัดเลือกยังเป็นระบบแพ็คตัดออก และทำให้โอกาสของเด็กยากจนที่จะเพิ่มสัดส่วนในการเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาให้มากขึ้นเป็นไปได้ยาก

โลกพัฒนาและก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสมัยใหม่เกิดขึ้นและเติบโตไปมาก มีพัฒนาการรูปแบบที่หลากหลาย การพัฒนาการเรียนรู้ของคนไทย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อความเสมอภาคและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการกระจายความรู้สู่สถานศึกษา ชุมชนและสังคมไทย ให้คนไทยสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างสะดวก ง่าย และรวดเร็ว ในราคาที่ไม่แพงจนเกินไป ปัจจุบันการสร้างเนื้อหาหรือความรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารสมัยใหม่เพื่อการแพร่กระจายได้อย่างทั่วถึงยังทำได้ไม่มาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน ความรู้ ความสามารถและความเข้าใจของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์ดังกล่าว ทำให้เห็นความจำเป็นยิ่งขึ้นในอนาคตที่จะต้องเร่งเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับคนไทยให้ได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และต้องส่งเสริมขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างกว้างขวางให้เป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พึงตนเองได้ สนับสนุนเอกชนในการจัดการอุดมศึกษา และจัดสรรโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้ยากจนให้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 20 – 22)

จากกรอบของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาโดยประชาชนด้วยระบบการเรียนและการจัดการที่ดี โดยให้โอกาสทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อเติมเต็มในจุดด้อยของระบบการศึกษา ให้มีความเข้มแข็งและมีเสถียรภาพทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

รูปแบบของการศึกษา จึงควรมีมิติที่ต่างออกไปจากเดิม คือ ต้องมีความหลากหลาย และยืดหยุ่นไปตามกลไกของสภาพแวดล้อม ตลาดแรงงานและความพึงพอใจของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง จึงเป็นแนวทางการศึกษารูปแบบหนึ่งที่มีแนวทางสอดคล้องตามกรอบของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติอย่างชัดเจน

จากกรอบแนวนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวข้างต้น ในส่วนของแนวทางการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้มีการวางแผนนโยบายเพื่อการวางแผนพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

5. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) เป็นการวางแผนในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปจากการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับก่อนๆ อันเนื่องมาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ

การเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยระดับ ดังนั้น การวางแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา จึงเป็นการวางแผนในระบบเปิดที่จัดให้มีการระดมความคิดและรับฟังความเห็น ของประชาชนอย่างกว้างขวาง (ทบทวนมหาวิทยาลัย. 2543: 1 – 18) โดยมีประเด็นรายละเอียด ดังนี้คือ

หลักการสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

1. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนที่สอดคล้องสนองตอบต่อแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล
2. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนปฏิรูปอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ โดยนำหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาอุดมศึกษาที่ปรากฏมา กำหนด เป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาให้สมบูรณ์
3. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนที่ก่อให้เกิดการวางแผนที่ดีของ สถาบันอุดมศึกษา มีการบริหารแผนและการติดตามประเมินผลแผนที่มีประสิทธิภาพ
4. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนที่สอดคล้องกับหลักการของ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มหาวิทยาลัยและสถาบันทุกแห่งมีระบบการบริหารที่คล่องตัว มีอิสระสมบูรณ์

วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษา

วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาได้จากการประมวลความเห็นและข้อเสนอแนะ ของประชาชน ผู้ร่วมประชุมระดมสมองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็น ความต้องการของประชาชนที่ประสงค์จะให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและชุมชน ที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งบทบาทการชี้นำ การร่วมมือพัฒนา และการพึ่งพาอาศัยกัน

การพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) จึงเป็นการปรับฐานความคิดหรือกระบวนทัศน์โดยให้คน ชุมชนและสังคม เป็นแกนหลักของการพัฒนา แล้วปรับระบบอุดมศึกษาให้มีการพัฒนาเป็นหลัก เพื่อสนองตอบ ต่อความต้องการดังกล่าว ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมใน สังคมอย่างมีความสุข สร้างองค์ความรู้ให้เป็นที่พึ่งพาได้ รวมทั้งสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและ ยั่งยืน

ดังนั้น จุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาอุดมศึกษา คือ การทำให้เกิดการ พัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนและชุมชน เป็นศูนย์กลาง มีดุลยภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ให้คนไทย ก้าวทันโลก สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย

จากหลักการดังกล่าว การพัฒนาอุดมศึกษา จึงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนา อุดมศึกษาทั้งระบบให้ประกอบด้วย สถาบันการศึกษาชั้นสูงที่มีคุณภาพสามารถผลิต และ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับกลางและระดับสูงที่มีคุณภาพทัดเทียมนานาชาติ เป็นแหล่งรวมของผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถชี้แนะ และผลักดันการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนฐานองค์ความรู้ (Knowledge - based Economy) มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ ความมั่งคั่ง ความเป็นดี อยู่ดีของคนและชุมชน การที่จะพัฒนาไปสู่จุดนั้นได้ ระบบอุดมศึกษาไทยจะต้องนำสังคมและชุมชนไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge - based Society) ที่บุคคลในชาติมีความเชื่อ ความผูกพัน และยอมรับว่า บุคคลจำเป็นต้องผ่านกระบวนการศึกษา ฝึกหัด และการฝึกอบรม ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการสร้างฐานกำลังคน ให้มีจำนวน และคุณภาพที่เหมาะสม และพอเพียง สังคมแห่งการเรียนรู้ จึงเป็นสังคมที่พัฒนาให้คนคิดเป็น ทำเป็น มีนวัตกรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นต้นทุนทางปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

ดังนั้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเอง มีความคิดและวิจารณ์ญาณ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีวินัย มีความรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาประเทศได้
 2. อุดมศึกษาไทยเป็นการศึกษาของปวงชน กระจายโอกาสสู่ปวงชนทุกระดับ ทุกอาชีพ ให้สามารถเข้าศึกษาในหลักสูตร ทั้งเพื่อรับปริญญา และไม่รับปริญญา จากการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
 3. อุดมศึกษาไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคลสามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตรวจสอบได้ภายใต้กลไกการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสมและสามารถพัฒนายกระดับให้ทัดเทียมกับสากลได้
 4. สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา มีพันธกิจในการให้การศึกษาขั้นสูงทางวิชาการและวิชาชีพ จัดฝึกอบรม และพัฒนาทักษะที่เป็นความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน และประเทศชาติ มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดบริการวิชาการและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ดังต่อไปนี้

1. การเสริมสร้างขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพระดับสากลที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรากฐานของภูมิปัญญาไทย โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนามันสมองของประเทศให้สามารถแข่งขันได้กับเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการสร้างพลังทางปัญญาให้แก่ประเทศชาติในการคิด วิเคราะห์ และแก้ปัญหา โดยอิงภูมิปัญญาไทยเป็นหลัก พร้อมประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างประเทศอย่างเท่ากัน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว ด้วยการจัดให้มีการจัดการ เพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของการแข่งขัน

การจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา การประเมินคุณภาพพระตบนาชาติ มีการวิจัยและพัฒนาที่สมดุลทั้งการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ มีการสร้างนักวิจัยที่เพียงพอและมีคุณภาพสูง มีการปฏิรูปการบริหารการวิจัยในระดับชาติ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการที่ยั่งยืนให้กับระบบอุดมศึกษา โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการวางระบบโครงสร้างพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาให้เพียงพอต่อการรักษาคุณภาพการจัดการศึกษา และก่อให้เกิดผลผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องและตรงตามความต้องการด้วยการเพิ่มอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ปรับโครงสร้างพื้นฐานการจัดการโดยเฉพาะโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร และโทรคมนาคม การจัดหาครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนที่จะส่งต่อไปให้อุดมศึกษา แนวทางหลัก คือการปฏิรูปการเรียนการสอนตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งการส่งเสริมสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง

3. การเสริมสร้างศักยภาพการศึกษา ให้เกิดความมั่นคงแก่ชุมชนและท้องถิ่น โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการนำชุมชนและท้องถิ่น เป็นศูนย์กลางในการสร้างแนวคิดในการปรับปรุงบทบาทและวิธีการจัดการให้สถาบันอุดมศึกษาให้ตอบสนองตรงตามความต้องการในการพัฒนาของชุมชนและท้องถิ่น จึงเป็นการปรับวิธีการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในเชิงวิชาการ การจัดการศึกษา การกระจายโอกาสและความเสมอภาค กิจกรรมการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมนิสิตนักศึกษา รวมทั้งแนวคิดในการร่วมมือในการพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

4. การปฏิรูปการบริหารจัดการระบบอุดมศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมุ่งหมายให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และความร่วมมือร่วม มีการกระจายอำนาจและจัดระบบการตรวจสอบ ระบบการเงินและงบประมาณอุดมศึกษา มีเสถียรภาพ และสถาบันอุดมศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ คำนึงประโยชน์ ด้วยการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) การปรับบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการกำกับสถาบันอุดมศึกษา การระดมทรัพยากร และการปรับปรุงระบบการบริหารงานของสถาบัน อุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย

6. การปฏิรูปอุดมศึกษา

ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่งยวด ในการที่จะให้ประชาชนของตนได้รับการศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อที่จะเป็นกำลังสมองอันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ จึงได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และปฏิรูปอุดมศึกษาของตนโดยสม่ำเสมอ ในลักษณะต่างๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สำหรับประเทศไทย การจัดอุดมศึกษาในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาในปัจจุบัน) กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอื่นๆ ที่จัด

อุดมศึกษาเฉพาะทาง (เช่น กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร เป็นต้น) จำนวนสถาบัน อุดมศึกษามีทั้งสิ้นประมาณ 859 แห่ง ในจำนวนนี้ มีทั้งสถาบันที่จัดอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญา (หลักสูตร 2 ปี) เช่น วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยอาชีวศึกษา สถาบันที่จัด อุดมศึกษาระดับปริญญา ซึ่งมีทั้งมหาวิทยาลัยเปิด สถาบันอุดมศึกษาในระบบจำกัดรับของรัฐ และเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญ ของแต่ละหน่วยงาน

ในด้านการกระจายของสถาบัน พบว่า ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษา ทั้งระดับ ปริญญาและต่ำกว่าปริญญาดังอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ แต่ขนาดการกระจายต่างกัน ตั้งแต่ จังหวัดละ 1 แห่ง ถึง 36 แห่ง โดยเฉลี่ยจังหวัดละ 11 แห่ง โดยสถาบันอุดมศึกษาระดับต่ำกว่า ปริญญามีอยู่ทุกจังหวัดส่วนสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญามีกระจายอยู่ในทุกเขต แต่ไม่ทุก จังหวัด ตั้งแต่เขตละ 7 – 21 แห่ง โดยเฉลี่ยมีสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาเขตละ 13 แห่ง เขตที่มีสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญามากกว่าค่าเฉลี่ยมี 5 เขต ได้แก่ เขต 1, 3, 4, 5 และ 7 (เขต หมายถึง เขตพัฒนา ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติกำหนดเป็น 10 เขต)

นักศึกษาระดับอุดมศึกษา (ในปี 2544) มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,872,207 คน เป็นนักศึกษาภาครัฐ : เอกชน ในสัดส่วน 78 : 22 และเป็นนักศึกษาระดับปริญญา : ระดับต่ำ กว่าปริญญา 75 : 25 สัดส่วนนักศึกษาอุดมศึกษาต่อประชากรกลุ่มอายุ 18 – 21 ปี ในปี 2545 เท่ากับร้อยละ 27.4 และอัตราการเรียนต่อระดับอุดมศึกษาของผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลายในปี เดียวกัน เป็นร้อยละ 83.1 โดยระดับต่ำกว่าปริญญามีอัตราการเรียนต่อร้อยละ 43.6 และระดับ ปริญญาร้อยละ 39.5

งบประมาณเพื่อการอุดมศึกษา ประกอบด้วย งบประมาณแผ่นดินที่รัฐ จัดสรร ให้กับอุดมศึกษา (ในปี พ.ศ. 2545) มีจำนวน 32,005 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 14.4 ของงบประมาณการศึกษาของประเทศ งบประมาณจากเงินรายได้ของสถาบัน ประมาณ 15,773 ล้านบาท งบประมาณเพื่อการวิจัย (ในปี 2546) ที่จัดสรรผ่านทบวงมหาวิทยาลัยอีก 2,414 ล้านบาท และงบประมาณจากโครงการวิจัย โครงการกู้ยืมเงิน เพื่อการพัฒนาการศึกษาของ สถาบันอีกจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ มีงบประมาณจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ในปี พ.ศ. 2543) ที่รัฐจัดสรรให้ผู้เรียนกู้ยืมโดยผ่านทางสถาบันจำนวน 13,980 ล้านบาท (กฤษฎพงศ์ กิริติกร. 2546: ไม่มีเลขหน้า)

เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป

1. สังคมโลกาภิวัตน์ที่พึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยี สารสนเทศ และสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ได้ปรับเปลี่ยนสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวิธีการ บริหารจัดการอย่างมาก รวมทั้งความต้องการกำลังคนได้เปลี่ยนไปทั้งในเชิงความรู้ ความ สามารถ และคุณลักษณะ แต่ระบบอุดมศึกษาไม่สามารถปรับตัวเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อ

การเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันการณ์ และเป็นกลไกในการสร้างศักยภาพการพึ่งพาตนเองให้แก่ประเทศ สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน และเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติได้ อุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปทั้งระบบและปรับเปลี่ยนทิศทางตลอดจนแนวการดำเนินงาน เพื่อเพิ่มคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ภายใต้สถานะที่ทรัพยากรของรัฐมีจำกัด และกฎ ระเบียบของรัฐ จำนวนมากที่เป็นอุปสรรค

2. ปริมาณความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีก เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากขึ้น ประชากรวัยเด็กและวัยทำงานต้องการการศึกษาเพิ่มเติมมากขึ้น ทำให้ต้องขยายปริมาณอุดมศึกษามากขึ้น และพัฒนารูปแบบการให้บริการที่หลากหลายขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว รวมทั้งความต้องการในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

3. การพัฒนาอุดมศึกษาที่ผ่านมามีปัญหาหลายประการ

3.1 การจัดอุดมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ขาดเอกภาพเชิงนโยบาย เป้าหมายและทิศทางในภาพรวมที่ชัดเจน ทำให้ต่างคนต่างทำ ไม่ประสานเชื่อมโยงกัน รวมทั้งไม่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศได้เท่าที่ควร มีการขยายสถาบันอุดมศึกษาในเชิงปริมาณโดยไม่คำนึงถึงความหลากหลาย ทิศทาง และบทบาทของแต่ละสถาบัน

3.2 ระบบ/กลไกของรัฐในการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาไม่เข้มแข็ง และไม่เชื่อมโยงกับนโยบาย และแผน ในภาพรวม รวมทั้งระบบรายงานที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรและไม่ทันต่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย

3.3 ระบบ/กลไกส่งเสริม สนับสนุน ระดมทรัพยากรและช่วยเหลือ สถาบันอุดมศึกษาไม่เพียงพอต่อการพัฒนาสถาบัน และการสร้างนวัตกรรมให้ทันต่อความต้องการและการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ดังจะเห็นได้ว่า งบประมาณอุดหนุนจากรัฐได้ลดลงจากร้อยละ 17.2 ของ งบประมาณประเทศในช่วงแผนฯ 7 เหลือร้อยละ 16.4 ในช่วงแผนฯ 8 และร้อยละ 14.4 ในปีแรกของแผนฯ 9 (ปีพ.ศ. 2545) ในขณะที่จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปีในอัตรากว่าร้อยละ 7

3.4 การจัดสรรทรัพยากรเพื่ออุดมศึกษาไม่มีระบบที่ชัดเจน โปร่งใส และเป็นธรรม เกิดภาวะกลุ่มคนที่มีฐานะดี เสียค่าใช้จ่ายน้อย ในขณะที่ผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ กลับต้องเสียค่าใช้จ่ายแพง และยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการ งบประมาณ ขาดความคล่องตัวและขาดประสิทธิภาพรวมทั้งขาดการประสานร่วมมือกัน ทั้งภายในสถาบันและกับภายนอก

3.5 การผลิตกำลังคนยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ เป็นการผลิตตามความต้องการของหน่วยงานเป็นส่วนใหญ่ ขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในภาพรวม และ

ไม่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ

3.6 การเรียนการสอนเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาการมากเกินไป ไม่เชื่อมโยงกับปัญหาและโลกของงาน รวมทั้งไม่ทำให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ฝึกการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้มีความสามารถในการแก้ปัญหา สร้างสรรค์ คิดนวัตกรรม รู้จัก การสร้างงาน และพึ่งพาตนเอง

3.7 สถาบันอุดมศึกษาที่มีจำนวนมาก สร้างผลผลิตที่เป็นงานวิจัย องค์ความรู้และนวัตกรรมในสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับภารกิจด้านอื่นและกับต่างประเทศ ส่วนหนึ่ง เป็นเพราะสถาบันอุดมศึกษาไม่มีระบบการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความสนใจ และมีความสามารถในการวิจัย ขาดความตระหนัก ในปัญหา และต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นของท้องถิ่นและประเทศร่วมกันจะเห็นได้ว่า สถาบัน อุดมศึกษาของรัฐ มีสัดส่วนอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอกเป็นสัดส่วนน้อยมากเพียงร้อยละ 28 มีอาจารย์ใน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในปี 2544 ที่ได้สร้างผลงานวิชาการหรืองานวิจัยที่มี คุณภาพระดับดีมาก จนเป็นที่ยอมรับให้มีตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์เพียง 224 คน หรือร้อยละ 0.9 ของจำนวนอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้งหมด

3.8 ขาดระบบการพัฒนาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรในสถาบัน อุดมศึกษา ทั้งด้านคุณวุฒิและความรู้ ความสามารถทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งระบบ ค่าตอบแทนและ สวัสดิการยังไม่สามารถจูงใจให้คนเก่งและคนดีเข้าสู่ระบบการเป็นอาจารย์ได้ สัดส่วนคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิและตำแหน่งทางวิชาการระดับสูง จึงมีสัดส่วนน้อย เมื่อเทียบกับ มหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ

3.9 การบริหารอุดมศึกษาภายใต้ระบบราชการ ซึ่งเป็นระบบที่มีขนาด ใหญ่ และใช้กฎ กติกาเดียวกัน ทำให้สถาบันอุดมศึกษาขาดความคล่องตัวในการปรับตัวเอง การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี เข้าสู่ระบบส่งผลให้ สถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถพัฒนาคุณภาพสู่ความเป็นเลิศได้

จึงเห็นได้ว่า กลไกเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษานั้น ได้แก่

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นกลไกหรือสิ่งที่จุดประกายความสำเร็จให้กับการปฏิรูปการศึกษา
2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทที่รองรับการปฏิรูปการศึกษา อันทำให้การดำเนินการต่างๆ ในการปฏิรูปได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ
3. การปฏิรูประบบราชการไทย ซึ่งทำให้เกิดองค์กรมหาชนเฉพาะกิจมีผลต่อการปรับปรุงการปฏิรูปการศึกษาให้มีความคล่องตัวและรวดเร็วขึ้น
4. สำนักปฏิรูปการศึกษเป็นองค์กรมหาชนเพื่อดำเนินการปฏิรูปการศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งส่วนงาน และการจัดระบบต่างๆ รวมทั้งการจัดกฎหมายรองรับ และการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษา

5. สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการส่งเสริมมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะมีส่วนสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาทางการศึกษาของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สมหมาย จันทรเรือง. 2544: 142)

เป้าหมายการปฏิรูปอุดมศึกษา

1. เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกขับเคลื่อน และนำสังคมไทยสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการสร้างศักยภาพการพึ่งพาตนเองของประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ

2. เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นขุมกำลังทางวิชาการ สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และสามารถสร้างงานวิจัยที่มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติ ทั้งงานวิจัยพื้นฐาน วิจัยประยุกต์ และวิจัยในเชิงนโยบาย ที่สามารถนำผลมาใช้ในเชิงธุรกิจ ราชการ และการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการสร้างนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ที่มีมูลค่าสามารถจดทะเบียนสิทธิประโยชน์เป็นทรัพย์สินทางปัญญาได้

3. เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีในสถาบันอุดมศึกษา ให้สถาบันสามารถดำเนินภารกิจได้โดยคล่องตัวมีเสรีภาพทางวิชาการมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ขณะเดียวกันต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม และสามารถตรวจสอบได้ ภายใต้การกำกับ ดูแลของสภาสถาบัน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ

เพื่อให้แนวทางที่จะนำไปสู่การปฏิรูปอุดมศึกษาสัมฤทธิ์ผลได้ ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องควรมียุทธศาสตร์ ดังนี้

หลักการและยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษา

เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานปฏิรูปอุดมศึกษาตามเป้าหมายดังกล่าวให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง และได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรให้มีการกำหนดหลักการและยุทธศาสตร์เพื่อปฏิรูปอุดมศึกษา ดังนี้

หลักการ

1. ยึดหลักเอกภาพในนโยบาย และคำนึงถึงความสอดคล้องของอุดมศึกษากับทิศทางและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ และความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและการศึกษา

2. เป็นยุทธศาสตร์ที่คำนึงถึงความหลากหลาย แตกต่างของอุดมศึกษาในมิติต่างๆ ทั้งความแตกต่างตามลักษณะของสถาบัน สาขาวิชา ลักษณะของการผลิตบัณฑิต ลักษณะของคณาจารย์ เป็นต้น โดยมุ่งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพ และประสิทธิภาพในการดำเนินภารกิจ รวมทั้งการกระจายโอกาสอย่างทั่วถึง เป็นธรรม

3. คำนึงถึงฐานสังคมที่หลากหลาย 4 ฐานเป็นอย่างน้อย ได้แก่ สังคมแห่งการแข่งขัน สังคมฐานานุภาพ สังคมแห่งความพอเพียง และสังคมของความด้อยโอกาส ยากไร้

4. คำนึงถึงความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาระดับพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งการมีส่วนร่วมและการระดมทรัพยากรของส่วนต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารจัดการอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การปฏิรูปการเงินอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การขยายและกระจายโอกาสอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การปฏิรูปการเรียนการสอนและการวิจัย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การปฏิรูประบบการพัฒนาคณาจารย์และบุคลากร

(สำนักงานคณะกรรมการการสถาบันอุดมศึกษา. 2546: ออนไลน์)

และจากรายงานการพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษา โดยคณะวิจัยดำเนินการพัฒนายุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทย กำหนดให้สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจ (Mission) คือ “รับใช้สังคม สร้างองค์ความรู้” วิสัยทัศน์ (Vision) คือ “เป็นสมองของสังคม” บนพื้นฐานของความเห็นว่า ยุทธศาสตร์ คือ การแก้ปัญหาที่ซ้ำซากค้างคามานาน ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยแผนงานประจำอันเป็นกิจวัตร คณะวิจัยมีข้อเสนอยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยที่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพผลักดัน 9 ประการ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเรียนรู้ เพื่อพึ่งตนเองและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันและฟื้นฟูสำหรับสังคมแห่งความพอเพียงและสังคมด้อยโอกาส โดยใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญ มีความเร่งด่วนและควรดำเนินการทันที

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเปลี่ยนค่านิยมจากการเน้นคุณวุฒิ เพื่อสถานภาพ สู่การเน้นเพื่อการผลิต-บริการ เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันและฟื้นฟู เชื่อมโยง และคานจัด สำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคมฐานานุภาพ โดยใช้การวางแผนแบบต้องใช้พลังขับเคลื่อนสูงเพราะมีพลวัตสูง เป็นภารกิจที่ต้องทำในระยะยาว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การกำหนดหลักสูตร-กระบวนการเรียนรู้ การประเมินโดยให้กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วม เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันและฟื้นฟูสำหรับสังคมแห่งความพอเพียงและสังคมด้อยโอกาส ยุทธศาสตร์นี้ใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญและควรดำเนินการทันที

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างสหสาขาวิชา และยุบเลิกวิชาที่มีความซ้ำซ้อน เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันและฟื้นฟูและเชื่อมโยง สำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคมฐานานุภาพ เป็นการวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญ และใช้เวลาดำเนินการระยะสั้น

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตสื่อสารสนเทศทางการศึกษา เป็นยุทธศาสตร์คานงัด สำหรับสังคมทุกระดับ ใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญในระยะสั้น

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การมีมาตรฐานต่างระดับและการมีดุลยภาพระหว่างมูลค่ากับคุณค่า เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันฟื้นฟู และเชื่อมโยงสำหรับสังคมทุกระดับ ใช้การวางแผนแบบต้องใช้พลังขับเคลื่อนสูง เพราะมีพลวัตสูง สามารถทำได้ในระยะสั้น

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การผนึกกำลังและการมียุทธศาสตร์ร่วมในการจัดการความร่วมมือกับต่างประเทศ เป็นยุทธศาสตร์ป้องกันฟื้นฟู เชื่อมโยงและคานงัด สำหรับสังคมแห่งการแข่งขัน เป็นการวางแผนแบบต้องใช้พลังขับเคลื่อนสูง เพราะมีพลวัตสูง สามารถทำได้ทันที

ยุทธศาสตร์ที่ 8 การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของปัญญาและความสามารถพิเศษ เป็นยุทธศาสตร์คานงัดสำหรับสังคมแห่งการแข่งขัน โดยใช้การวางแผนแบบมุ่งเน้นจุดสำคัญ ควรทำอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 9 การส่งเสริมและเชื่อมโยงเครือข่ายทางปัญญาของชาติ เพื่อสร้างฐานและงานวิจัยที่เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน เป็นยุทธศาสตร์คานงัด สำหรับสังคมแห่งการแข่งขัน โดยใช้การวางแผนแบบต้องใช้พลังขับเคลื่อนสูง เพราะมีพลวัตสูง เป็นภารกิจระยะกลางและระยะยาว

ยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ข้างต้นนี้ เป็นข้อเสนอตัวอย่าง ซึ่งทางทบวงมหาวิทยาลัย (เดิม) อาจปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม และควรนำยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ไปเทียบเคียงกับแผนแม่บท และจัดกลุ่ม (Clusters) ของแผนงานและกิจกรรมที่มีอยู่โดยทบวงมหาวิทยาลัยของแผนงานและกิจกรรมตามยุทธศาสตร์ทั้ง 9 ยุทธศาสตร์ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2546: 7 - 9)

การอุดมศึกษาไม่ใช่เรื่องที่ซับซ้อนเพียงแต่ถ้าเรายอมรับว่า การศึกษา คือการเรียนรู้ทุกรูปแบบ การจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายมีทางเลือกสำหรับผู้เรียนอย่างเพียงพอ และที่สำคัญที่สุด คือ มีองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนร่วมกับสถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำแนวทาง แห่งยุทธศาสตร์มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

สรุปได้ว่า (วิภาดา วัฒนนามกุล. 2544: 12 – 13) การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันเป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการปฏิรูปอุดมศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียน มีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต แสวงหาความได้ด้วยตนเอง รู้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ รู้วิธีการหาความรู้ มีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ผู้เรียนมีโอกาสเลือกสิ่งที่ต้องการเรียนได้อย่างอิสระ สามารถเลือกเวลาและสถานที่เรียนได้ตามต้องการ ทั้งนี้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 2 การศึกษาตลอดชีวิต

ในประเด็นของการศึกษาตลอดชีวิต ผู้วิจัยได้เรียบเรียงแนวคิดต่างๆ ดังรายละเอียดในเรื่องต่างๆ ดังนี้คือ แนวคิดเรื่อง การศึกษาผู้ใหญ่ แนวคิดเรื่องการศึกษาผู้ใหญ่ แนวคิดเรื่อง การศึกษาตลอดชีวิต แนวคิดเรื่องการศึกษาต่อเนื่อง และแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษา

1. การศึกษาผู้ใหญ่

1.1 แนวคิด

แนวคิดการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ ได้เริ่มต้นมาช้านาน ตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ ก่อนคริสตศักราช นักการศึกษากลุ่มเสรีนิยมสมัยนั้น เชื่อว่า มนุษย์ควรได้รับการพัฒนาสติปัญญา ความมีเหตุผล คุณธรรมและจริยธรรม เพราะเชื่อว่า ภารกิจของรัฐคือการบูรณาการ การปลูกฝังประชาชนให้ยึดมั่นในคุณธรรม เพื่อให้เป็นประชาชนที่มีคุณภาพ รัฐบาลให้การศึกษาแก่ประชาชนในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญา การศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม เชื่อว่า การศึกษาไม่มีเหตุผลที่จะหยุดก่อนตาย สำหรับ ดิวอี้ แล้วการศึกษาเป็นการสะสมประสบการณ์ตลอดชีวิต

1.2 ความหมาย

การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) โดยทั่วไป หมายถึง กิจกรรมการศึกษาทุกประเภท และทุกรูปแบบที่จัดขึ้น สำหรับประชาชนผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และในทางปฏิบัติ การกำหนดอายุประชากรวัยผู้ใหญ่ก็อาจแตกต่างกัน เช่น ในบางประเทศกำหนด ประชาชนวัยผู้ใหญ่อายุ 20 ขึ้นไป สำหรับประเทศไทยเมื่อประมาณ 10 – 15 ปี ที่ผ่านมาเคยกำหนดประชาชนวัยผู้ใหญ่เป็นผู้ที่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ คือ ประชาชนที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 15 ขึ้นไป ในปัจจุบันเมื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประชาชนที่พ้นเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี จะมีอายุ 18 ปี ขึ้นไป

โดยการให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ องค์การศึกษาและวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือเรียกสั้นๆ ว่า องค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้ให้คำนิยามไว้ในระดับสากลว่า การศึกษาผู้ใหญ่หมายถึง กระบวนการจัดบริการการศึกษาทุกรูปแบบที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนตามปกติในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนในเนื้อหาใด หรือใช้วิธีการใดก็ตาม อาจจะเป็นรูปชั้นเรียนหรือไม่เป็นรูปชั้นเรียนก็ได้ มีตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ หัดอ่าน หัดเขียน ไปจนถึงการศึกษาวิชาชีพขั้นสูงในระดับอุดมศึกษา อาจจัดเรียนภาคนอกเวลา จัดในรูปของการศึกษาระบบเปิดหรือการศึกษาทางไกล เพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่ได้เพิ่มพูนความรู้พัฒนาความสามารถด้านอาชีพ ปลูกฝังหรือเปลี่ยนทัศนคติ รวมทั้งเพื่อให้ความสมบูรณ์ในชีวิต กิจกรรม การศึกษาดังกล่าว มักจะเป็นกิจกรรมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนมากกว่าที่จะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติของสถาบันการศึกษาในระดับต่างๆ (ปฐม นิคมานนท์. 2543: 148 ; อ้างอิงจาก UNESCO. 1979: 1)

การให้คำนิยามในประเด็นการศึกษาผู้ใหญ่ มีความแตกต่างจากการศึกษาโดยทั่วไป มัลคัม โนลส์ (Malcolm Knowles) เห็นว่า ศาสตร์และศิลปะของการสอนผู้ใหญ่ (Andragogy) แตกต่างจากการสอนเด็ก (Pedagogy) ซึ่งเป็นการให้นิยามที่สำคัญและเป็นแนวคิดที่มีการนำไปใช้ในการสอนผู้ใหญ่ทั่วโลก

1.3 หลักการ

หลักการสำคัญของการศึกษาผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอน มีผู้สรุปไว้ ดังนี้คือ (A Toolkit for Volunteer Leaders March, 2001.)

1.3.1 กระบวนการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้เป็นพลวัต มีการปฏิสัมพันธ์และการร่วมมือกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

1.3.2 คนมีความสำคัญมากกว่าเนื้อหาวิชาที่สอนหรือเทคนิคการเรียนการสอน

1.3.3 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันรับผิดชอบการสอนและการเรียน

1.3.4 เป้าหมายของผู้เรียนเป็นตัวกำหนดกระบวนการเรียนการสอน

1.3.5 มีทักษะและเจตคติในการเรียนรู้

1.3.6 ผู้เรียนและผู้สอนก้าวไปด้วยกันในบรรยากาศที่ช่วยเหลือสนับสนุนกันไปสู่บรรยากาศของความท้าทายโดยตรง

1.3.7 ควรทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่องในกระบวนการเรียนการสอน การเรียนรู้จะเกิดขึ้น เมื่อผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในทางบวก สรุปได้ว่า หลักการของการศึกษาผู้ใหญ่ เน้นความเชื่อในหลักการของปรัชญามนุษยนิยมเป็นส่วนใหญ่ ให้การยอมรับผู้เรียนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันรับผิดชอบกระบวนการเรียนการสอน การฝึกทักษะและสร้างเจตคติ ร่วมกันสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้และช่วยกันให้แต่ละคนประสบความสำเร็จตามศักยภาพ แต่ในทางปฏิบัติในแต่ละประเทศอาจมีรายละเอียดแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและโครงสร้างของระบบการให้การศึกษา (สนอง โลหิตวิเศษ. 2544: 46 – 50)

ในขณะเดียวกัน สุวิทย์ พิชญสุทธิชัย (สนอง โลหิตวิเศษ (2544: 55 ; อ้างอิงจาก สุวิทย์ พิชญสุทธิชัย. ม.ป.ป.) ได้สรุปแนวทางการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่ในอนาคต จะมีแนวโน้มในเรื่อง การปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในด้านประชาธิปไตย สิทธิขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้หนังสือ ความเสมอภาค อาชีพ สุขภาพ วัฒนธรรม สื่อมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ เศรษฐศาสตร์ มีเป้าหมายเป็นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่สำหรับปวงชน ความร่วมมือและความเป็นเอกภาพ

2. แนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education)

การศึกษาตลอดชีวิตเป็นแนวคิดที่พยายามจัดการศึกษาให้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต และบูรณาการการศึกษาโดยส่วนรวม ทุกระดับ ทุกรูปแบบ ให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้ประชาชนในแต่ละสังคมได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้ได้อย่าง

ต่อเนื่องตลอดชีวิต กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้รวบรวมความหมายไว้ในสารานุกรม การศึกษาตลอดชีวิต (สนอง โลหิตวิเศษ. 2544; อ้างอิงจาก กล้า สมตระกูล. 2538) ดังนี้
 เอดการ์ ฟอร์ (Edgar Faure) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการฝรั่งเศส และคณะ ได้ให้ความหมายว่า “การศึกษาตลอดชีวิตไม่ใช่ระบบการศึกษาแต่อย่างไร หากเป็น แม่บทของการศึกษาโดยรวมการศึกษาแต่ละแบบมาจัดให้มีความต่อเนื่อง ผสมผสาน และ เสริมซึ่งกันและกัน”

อาร์ เอช เดฟ (R.H. Dave) นักการศึกษาอีกผู้หนึ่งให้ความหมายว่า “การศึกษา ตลอดชีวิตเป็นแนวคิดที่พยายามมองการศึกษาในภาพรวม ซึ่งได้รวมเอาการศึกษาในระบบ (Formal Education) การศึกษานอกระบบ (Non-formal Education) และการศึกษาตาม อรรถาธิบาย (Informal Education) ให้มีการประสานสัมพันธ์ทั้งในด้านของความต้องการของเวลา (ชั่วชีวิตคน) และเนื้อหา (สาระที่คนต้องนำความรู้ไปใช้) ซึ่งการศึกษาตลอดชีวิตต้องมีความ ยืดหยุ่นทางด้านเนื้อหาและเทคนิคการเรียนการสอน ซึ่งมีลักษณะคล้ายการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) การแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และมีใจกว้างยอมรับว่า การ เรียนรู้ มีหลายรูปแบบและหลายวิธีการ

สุนทร สุนันท์ชัย (2543) ให้ความหมายไว้ 2 ลักษณะ คือ ในทัศนะของ นักวางแผนการศึกษา การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง แผนการศึกษาที่เอื้ออำนวยให้บุคคล เรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในแง่กระบวนการ การศึกษาตลอดชีวิต หมายถึง การจัด กระบวนการอันบังเกิดผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล ซึ่งอาจทำโดยการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการศึกษาที่ไม่เป็นทางการเพื่อมุ่งให้คนเรา ได้พัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่ตลอดเวลาในปัจจุบันและพัฒนาต่อไปให้เต็ม ศักยภาพ

นอกจากนี้ ยังมีผู้ให้คำจำกัดความของการศึกษาตลอดชีวิตในหลายแง่มุม คือ

เดฟ (Dave. 1976: 35 – 36) การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการแสวงหา เพื่อที่จะมอง การศึกษาอย่างถึงแก่นแท้ ทั้งหมดนั้นครอบคลุมไปด้วยทั้งที่มีรูปแบบ ไม่มีรูปแบบ และ การศึกษาที่มีระบบชัดเจน การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นการรวบรวม และทำให้เกิดความขัดแย้งใน โครงสร้างของมิติการศึกษาทั้งหมดในแนวตั้งและแนวดิ่ง มีคุณสมบัติที่มีความยืดหยุ่นในแง่ของ เวลา สถานที่ เนื้อหา และเทคนิคในการศึกษา สำหรับในการวางแผนทางการศึกษาด้วยตนเอง และเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความสำเร็จกับผู้อื่น และเป็นการนำวิธีการ และวางแผนใน การศึกษาด้วยวิธีที่แตกต่างกันไป

Higher Education Act of 1995, Title I, Part B. Section 132 กล่าวว่า การศึกษาผู้ใหญ่ขั้นพื้นฐานการศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาด้วยตนเอง และการศึกษาในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทักษะในอาชีพ เมื่อพัฒนาธุรกิจตัวแทนของสาธารณะ และองค์กรในการประดิษฐ์และวิจัย การตอบสนองต่อครอบครัว และการพัฒนาตนเอง สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความหมายของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การศึกษาตลอดชีวิตนับว่า เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญ และเป็นแนวคิดที่มีมานานแล้วพร้อมกับสังคมมนุษย์ ซึ่งความคิดรวบยอดในเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นกุญแจที่จะนำเราไปสู่ศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ตลอดชีวิตก้าวไปไกลกว่าการแบ่งออกเป็นการเรียนรู้เบื้องต้นและการศึกษาต่อเนื่องอย่างที่เราเข้าใจกัน โดยนำเข้าสู่ความคิดรวบยอดในเรื่องสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งทุกอย่างเปิดโอกาสให้เราพัฒนาศักยภาพของเราได้อย่างเต็มที่ การศึกษาตลอดชีวิตนั้นอาศัยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ การเรียนเพื่อรู้ การเรียนเพื่อปฏิบัติได้จริง การเรียนเพื่อจะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ผู้แปล. 2541: 47 – 48)

1. การเรียนเพื่อรู้ (Learning to Know) โดยผสมผสานความรู้ที่กว้างขวางเข้ากับโอกาสที่จะศึกษาบางสิ่งบางวิชาได้อย่างลึกซึ้ง การเรียนเพื่อรู้หมายถึงการฝึกฝนในวิธีเรียนรู้เพื่อจะได้ตักตวงประโยชน์จากการศึกษาไปตลอดชีวิต
2. การเรียนเพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to Do) โดยเรียนทั้งทฤษฎี และปฏิบัติ เรียนทางด้านอาชีพเพื่อให้เกิดความชำนาญ ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน
3. การเรียนเพื่อจะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) ด้วยการสอนให้เข้าใจผู้อื่นและตระหนักดีว่ามนุษย์เราจะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดำเนินโครงการร่วมกัน และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา ข้อขัดข้องต่างๆ ร่วมกัน
4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) โดยสามารถปรับปรุงบุคลิกภาพของตนได้ดียิ่งขึ้น ดำเนินงานต่างๆ โดยอิสระเสรียิ่งขึ้น มีดุลยพินิจ และความรับผิดชอบต่องานตนเองมากขึ้น มีเหตุผล ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ สมรรถภาพ สมรรถนะทางร่างกาย และทักษะในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น

2.1 เหตุผลและความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิต

สุนทร สุนันท์ชัย (2543: 13 – 26) ได้สรุปความจำเป็นและเหตุผลของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ 4 ด้าน คือ 1) ด้านปรัชญา 2) จิตวิทยา 3) สังคมวัฒนธรรม 4) เศรษฐกิจ (สุมาลี สังข์ศรี. 2543: 6 – 9) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต พบว่าเหตุผลและความจำเป็นหลักๆ มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพการงาน 2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม 3) ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี 4) ความเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและการเมือง 5) ความเปลี่ยนแปลงด้านความเป็นอยู่และการดำรงชีวิต 6) การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของประชากร และ 7) ข้อจำกัดของการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และยังมีเหตุผลด้านอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก สามารถสังเคราะห์และวิเคราะห์เป็นเหตุผลและความจำเป็นในภาพรวมได้ดังนี้

1. ด้านปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มนุษย์ต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และควบคุมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นไป

อย่างเหมาะสม การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนามนุษย์ไปสู่ความสมบูรณ์ และยังเป็นเครื่องมือในการสร้างสังคมการเรียนรู้ และสร้างบุคคลใหม่ให้กับสังคมการเรียนรู้ ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดสังคมโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้โลกกลายเป็นสังคมโลก สังคมยุคข่าวสารข้อมูล (Information Age) สามารถติดต่อกันได้ทั่วโลกอย่างไม่จำกัดระยะเวลาและระยะทาง เศรษฐกิจยุคดิจิทัล (Digital Economy) เกิดการค้าขายผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Exchange) เปลี่ยนโฉมหน้าระบบเศรษฐกิจอย่างฉับพลันและรวดเร็ว หากประเทศใดตามไม่ทันก็เกิดผลเสียภัยกับระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก เทคโนโลยีชีวภาพ (Bio-technology) มีผลต่อโครงสร้างระบบการผลิตและเศรษฐกิจอย่างมหาศาล กระแสความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องแปรเปลี่ยนระบบการผลิต ก่อให้เกิดผลผลิตอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมประเภทใหม่ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยี เร่งเร้าให้สังคมต่างๆ ต้องสร้างการเรียนรู้ (Learning Society) และพัฒนาองค์ความรู้ (Knowledge - based Society) มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษยชาติ พลิกผันกระแสวัฒนธรรมและอารยธรรม

ความรวดเร็วฉับพลันของการเปลี่ยนแปลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังกล่าวมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ และส่งผลเร่งรัดให้มนุษย์ต้องตื่นตัวปรับเปลี่ยนตนเองและสังคม ชุมชน ทั้งค่านิยม องค์กร สถาบัน ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องสัมพันธ์กันตลอดเวลา ดังนั้นการที่จะเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โลกและสังคมมนุษย์จะต้องรู้จักปรับตัวให้พร้อมที่จะรับสภาวะใหม่อย่างรู้เท่าทัน ติดตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างใกล้ชิด นอกจากจะทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวให้ผสมกลมกลืนกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยังสามารถช่วยให้มองเห็นแนวโน้มในอนาคตได้ล่วงหน้า สามารถเตรียมตัวและเลือกทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและชุมชนได้มากที่สุด (สนอง โลหิตวิเศษ. 2536: 6) บุคคลมีหน้าที่ปรับตัวเองตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และควบคุมการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้เป็นไปได้เหมาะสม

2. ด้านจิตวิทยา การศึกษาตลอดชีวิตมีความจำเป็น เพราะมนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าอยู่ในวัยใด แม้ในวัยผู้ใหญ่ก็สามารถเรียนรู้ได้ อาจมีเพียงความสามารถบางอย่างที่อาจเสื่อมลงได้ เช่น ความเร็วในการตอบสนอง การที่บุคคลอายุสูงขึ้น มักจะยุติการเรียนรู้ นั่นเป็นเพราะสาเหตุบางประการ เช่น ขาดแรงจูงใจ ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ แก้ไขได้

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม การศึกษาตลอดชีวิตมีความจำเป็นเพราะสังคมมีความซับซ้อน บุคคลจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมให้รู้จักการเลือกสรรสิ่งที่เป็นประโยชน์กับตนเอง สังคมปัจจุบัน มีการมองแบบแยกส่วนอันเป็นผลมาจากการเน้นความชำนาญเฉพาะด้านมากเกินไป ทำให้ไม่มองชีวิตอย่างบูรณาการ บุคคลจึงจำเป็นต้องได้รับการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อให้รู้จักโลกที่กว้างออกไป เมื่อบุคคลได้เติบโตขึ้นในวัยต่างๆ บทบาทในชีวิตจะเปลี่ยนแปลง

ไป การศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องจึงมีความจำเป็นเพื่อให้สามารถรับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงได้ เมื่อบุคคลมีการศึกษาต่อเนื่องสามารถทำให้ปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น บุคคลต้องเรียนรู้วิธีเลือกสรรและผสมผสานสิ่งดีที่มีอยู่กับสิ่งใหม่ที่กำลังมีขึ้น ให้กลมกลืนไปด้วยดี

4. ด้านเศรษฐกิจ การศึกษาตลอดชีวิตมีความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้ การศึกษาในโรงเรียน ช่วยฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีพื้นฐานทางวิชาสามัญ และมีกิจนิสัยที่เหมาะสมเมื่อเข้าสู่ระบบการจ้างงาน บุคคลผู้นั้นก็ต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีทักษะจากนายจ้างอีก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การให้การศึกษาด้านนี้ไม่ได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์มาแต่ในระบบโรงเรียน แต่จะต้องนำมาจัดเพิ่มเติมในรูปการศึกษานอกระบบ และคงจะต้องทำต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ทักษะที่มีอยู่ได้รับการยกระดับให้ทันสมัยอยู่เสมอ

5. วิฤตทางการศึกษา การขยายตัวด้านประชากรอย่างรวดเร็ว และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากร ทำให้ทุกประเทศประสบปัญหาการให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น และเรียกร้องด้านการศึกษามากขึ้น การศึกษาในรูปแบบปัจจุบันจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ จึงเน้นรูปแบบการศึกษาให้ประชาชนเรียนรู้ด้วยตนเอง การขยายโอกาสสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต การสร้างสรรค์วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 องค์ประกอบของการศึกษาตลอดชีวิต

การที่จะให้บุคคลได้รับการศึกษาตลอดชีวิต หรือได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องนั้นจะอาศัยเพียงการศึกษาในระบบโรงเรียนเท่านั้นไม่เพียงพอ เพราะบุคคลไม่สามารถศึกษาอยู่ในโรงเรียนได้จนตลอดชีวิต เพราะฉะนั้น ต้องมีการศึกษาในรูปแบบอื่นๆ ที่เอื้อต่อสภาพการณ์นอกโรงเรียนเอื้อต่อเวลา และเหมาะสมกับสภาพการณ์ในแต่ละช่วงชีวิต โดยแบ่งประเภทของการศึกษาที่บุคคลได้รับในปัจจุบันนี้ออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.2.1 การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) หมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นโดยมีโครงสร้าง กฎ ระเบียบต่างๆ ก่อนข้างตายตัว การศึกษาในระบบโรงเรียนจะจัดให้แก่ บุคคลในช่วงที่อายุที่กำหนดเท่านั้น การเรียนจะต้องเรียนต่อเนื่องจนจบหลักสูตร การเรียนการสอนเกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันที่จัดขึ้นโดยเฉพาะ ได้แก่ โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย

2.2.2 การศึกษานอกระบบหรือการศึกษานอกโรงเรียน (Non-formal Education) การศึกษานอกระบบ หมายถึง ประสบการณ์ และกิจกรรมทางการศึกษา ทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน แต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่างๆ และประชากรที่มีอายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนไปแล้ว ประชากรวัยแรงงานและวัยอื่นๆ โดยไม่จำกัดด้วยเพศ พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ความสนใจ ฯลฯ โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับ

ความรู้ทั้งในด้านความรู้ที่เป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่านการเขียน ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพ และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในเรื่องต่างๆ การศึกษาประเภทนี้มีความยืดหยุ่นในเรื่องระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียน หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล สถานที่เรียน ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนได้เมื่อมีความพร้อม หยุดเรียนได้เมื่อมีภาระความจำเป็น และกลับมาเรียนใหม่ได้ตามต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นของสังคม

2.2.3 การศึกษาตามอัธยาศัยหรือการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ (Informal Education) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการศึกษาที่บุคคลได้รับความรู้ ประสบการณ์ ได้เสริมสร้างเจตคติ ค่านิยม และทักษะต่างๆ จากครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม และจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตประจำวัน การได้รับความรู้อาจจะได้จากการพูดคุย สนทนา การสังเกต การเข้าร่วมในกิจกรรม การประกอบอาชีพการงาน โดยที่กิจกรรมเหล่านั้นไม่ได้เกิดขึ้น หรือมีการจัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งทางการศึกษา แต่จัดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์อื่น แต่กลับทำให้บุคคลได้รับความรู้โดยบังเอิญ หรือโดยไม่ตั้งใจ

เมื่อพิจารณารายละเอียดการศึกษาทั้งสามประเภทแล้วจะพบว่า การศึกษาทั้งสามประเภทมีความเชื่อมโยงกันจะแยกจากกันโดยอิสระได้ยาก การศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นแบบที่มีระบบแบบแผนมากที่สุด การศึกษาตามอัธยาศัยไม่ค่อยจะมีแบบแผนไม่ได้ตั้งใจจัดให้กลุ่มใด กลุ่มหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ระหว่างกลางจะจัดให้มีแบบแผนอย่างการศึกษาในระบบบ้างก็ได้ หรือจะยืดหยุ่นมากที่สุดแบบการศึกษาตามอัธยาศัยก็ได้ อย่างไรก็ตามการศึกษาทั้งสามรูปแบบมีความเกี่ยวโยง และสัมพันธ์กันมาก ในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคลอาจจะได้รับการศึกษาทั้งสอง หรือสามรูปแบบผสมผสานกันไป (สุมาลี สังข์ศรี. 2543: 20 – 22)

2.3 หลักการการศึกษาตลอดชีวิต

ในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต มีหลักการที่สำคัญๆ ดังนี้

2.3.1 เป็นการศึกษาของคนทุกคนและทุกวัย เพื่อพัฒนาบุคคลในช่วงต่างๆ ของชีวิต ปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลง ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เป็นการเน้นในเรื่องความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษา

2.3.2 เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต บุคลากรและเชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย

2.3.3 ทุกหน่วยงานในสังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2.3.4 รูปแบบยืดหยุ่นหลักความเสมอภาค ยืดหยุ่น หลากหลาย ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ความเหมาะสม และสนองความต้องการของผู้เรียน มียุทธศาสตร์ในการจัดทำได้หลายๆ วิธี หรือผสมผสานบูรณาการใช้สื่อประเภทต่างๆ หรือสื่อประสม เช่น เรียนจากผู้สอน

วิทยุ โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ แบบเรียนสำเร็จรูป หนังสือพิมพ์ การประชุม การอบรม ฯลฯ ทั้งนี้เนื้อหาจะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนนั้น

2.3.5 ระบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิต จะมีการดำเนินการตั้งแต่ระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่น ตั้งแต่ต้นนโยบาย จุดมุ่งหมาย กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการจัด การวางแผน โครงสร้างการจัดองค์กร การบริหารงาน และการจัดการตลอดจนการจัดกิจกรรมที่ต้องคำนึงถึง วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ หลักสูตร ยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ สื่อ การวัดผล การประเมินผล การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมของชุมชน และองค์กรท้องถิ่น

2.3.6 ในการจัดจะมีแนวทางที่สำคัญดังนี้ (สนอง โลหิตวิเศษ. 2544: 35 – 36; อ้างอิงจาก Coplay. 1980)

- (ก) สามารถสนองความต้องการของบุคคล และสังคม
 - (ข) สร้างความสมดุลระหว่างโอกาสที่จะได้รับการศึกษา และความ ต้องการการศึกษา
 - (ค) ให้โอกาส และเสรีภาพแก่บุคคลที่จะได้รับการตอบสนองในด้าน เป้าหมาย ช่วงเวลา สถานที่ และอื่นๆ ในการแสวงหา การศึกษาตลอดชีวิต
 - (ง) ชำรงและหล่อเลี้ยงความอยากรู้อยากเห็นและความพยายามส่วนบุคคล
 - (จ) กระตุ้น และสนับสนุนผู้เรียนให้เรียกร้องการบริการการศึกษาที่มี คุณภาพสูง
 - (ฉ) ส่งเสริมให้มีความเสมอภาค และยุติธรรมในโอกาสเข้าเรียนด้วยการ จัดการในด้านเวลา สถานที่ วิธีการและอื่นๆ
- ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงความจำเป็นของการศึกษาตลอดชีวิตเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่โลกต้องเผชิญกับกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง และปัญหาอุปสรรค ต่างๆ อย่างมากมาย ดังจะเห็นได้จากการที่ทุกประเทศนำแนวคิดเรื่องการศึกษาตลอดชีวิต มาเป็นแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ และมีการพัฒนา มีการปฏิรูป การจัด การศึกษาอย่างกว้างขวาง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการศึกษาตลอดชีวิต (สุมาลี สังข์ศรี. 2543: 1)

2.4 ยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2543) ได้ศึกษายุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติสำหรับการศึกษา ตลอดชีวิตของประเทศต่างๆ จากการคัดสรร เพื่อเสนอแนะสู่การศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย โดยในแต่ละประเทศให้ความสำคัญในประเด็นของการศึกษาตลอดชีวิตแตกต่างกัน ดังนี้คือ

1. สหรัฐอเมริกา มีการออกกฎหมายสำหรับการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการ เฉพาะ

2. สหราชอาณาจักร มีการวางกรอบงานในเชิงยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิตที่ชัดเจนและสร้างการยอมรับแก่สังคมว่า บ้าน ชุมชน และสถานประกอบการเป็น ศูนย์กลางของการเรียนรู้

3. ออสเตรเลีย กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการฝึกอาชีพโดยเฉพาะและส่งเสริมให้สถานประกอบการทุกแห่งจัดการศึกษาแก่แรงงาน

4. ญี่ปุ่น ออกกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิตเป็นการเฉพาะ มีการจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบการศึกษาตลอดชีวิตโดยตรงตั้งแต่ระดับชาติถึงท้องถิ่น รัฐกำหนดให้ทุกกระทรวง มีหน้าที่ส่งเสริมและร่วมมือจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สำหรับในประเด็นของยุทธศาสตร์ที่มีความคล้ายคลึงกัน สำหรับประเทศต่างๆ ที่คัดสรรนั้นสามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1. กำหนดนโยบายการศึกษาตลอดชีวิต เป็นนโยบายระดับชาติ
2. มีการกระจายอำนาจ จากรัฐบาลสู่ระดับท้องถิ่น โดยกระจายอำนาจทุกเรื่อง ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากร และการจัดกิจกรรม และการระดมทุน
3. ปฏิรูประบบการศึกษา ให้เปิดกว้างและเอื้อต่อการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีการปฏิรูปหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและพัฒนาบุคลากรผู้สอน
4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ในประเทศสหราชอาณาจักร มีการสร้างโครงข่ายแห่งชาติเพื่อการเรียนรู้ ประเทศแคนาดา มีทางด่วนสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เกาหลี มีเครือข่ายสื่อ เป็นต้น
5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและประสานความร่วมมือของทุกหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ เอกชน และประชาชน โดยเน้นให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน
6. มีการใช้ประโยชน์จากสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะช่วยผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต
7. สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง
8. หามาตรฐานในการระดมทุนเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต

จากยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติสำหรับการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศต่างๆ สุมาลี สังข์ศรี (2543) ได้สรุปว่า มีหลายเรื่องที่จะนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะการออกกฎหมายการศึกษาตลอดชีวิต การวางกรอบงานของยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน การจัดตั้งองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง การกำหนดให้ทุกกระทรวงมีหน้าที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แก่ประชาชน ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการพิจารณากำหนดยุทธศาสตร์และแนวปฏิบัติให้ชัดเจน โดยพิจารณาจากประเด็นดังกล่าวและเสริม หรือเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมไทย

3. การศึกษาต่อเนื่อง

3.1 ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง

ศุภร ศรีแสน (2537: 33) ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) หมายถึง การขยายโอกาสสำหรับ การอ่าน การศึกษา การฝึกอบรม การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาอาชีพให้แก่เยาวชน และผู้ใหญ่ที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาในระบบโรงเรียนหรือสถาบันภาคปกติ ได้มีโอกาสศึกษาได้ครบหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษา การศึกษาต่อเนื่องมีความหมายคล้ายกับการศึกษาผู้ใหญ่ แต่การศึกษาต่อเนื่อง จะมีความหมายกว้างกว่าการศึกษาผู้ใหญ่ แต่จะเน้นการเรียนด้วยตนเอง เน้นการบริการวิชาการและวิชาชีพสู่ชุมชน (Community Services) และจุดที่แตกต่างที่ชัดเจน ก็คือ การศึกษาผู้ใหญ่เราจัดให้ผู้ใหญ่หรือผู้ที่พ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ ส่วนการศึกษาต่อเนื่องนั้น เราจัดให้เยาวชนและผู้ใหญ่ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ทั้งในแง่หน่วยกิต และไม่หน่วยกิต (Credit & Noncredit) หรือเป็นการเรียนเพื่อรับวุฒิปัตร์ เพื่อฝึกทักษะด้านต่างๆ เป็นการเรียนรู้เพื่อได้รับความรู้ การเรียนการสอนจะเน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การศึกษาต่อเนื่อง อาจจะจัดให้ผู้เรียนตั้งแต่อายุก่อนวัยเรียน เยาวชน ผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

พจนานุกรมการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง (Jarvis. 1999: 36) ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องไว้หลายลักษณะ ดังต่อไปนี้

การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจ มีความต้องการจะเรียนรู้ได้รับการเรียนรู้หลังจากที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้ได้ศึกษาหลังจากจบประถมศึกษา และมัธยมศึกษา หรือการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้สนใจเรียนรู้หลังจากจบการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่องเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายครอบคลุม ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายทศวรรษที่ 80 (ค.ศ. 1980 – 1989) แต่ในขณะเดียวกันการศึกษาต่อเนื่องที่เป็นลักษณะวิชาชีพ ยังถูกนำมาใช้ในกรณีของการศึกษาระดับอาชีวศึกษา หลังจากการศึกษาพื้นฐานแล้ว

ในกรณีสภาการศึกษาของสหพันธรัฐเยอรมันให้ความหมายว่า การศึกษาต่อเนื่องหมายถึง การศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กลับเข้ามาเรียนเพิ่มเติมตามหลักสูตรที่จัดอย่างเป็นระบบหลังจากที่จบการศึกษาพื้นฐานระยะต้น

การศึกษาต่อเนื่องเป็นการขยายโอกาสของการศึกษาให้แก่เยาวชนและผู้ใหญ่ ให้ได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ในด้านอาชีพและการงาน ซึ่งชอร์ว (Shaw. 1971) กล่าวว่า การศึกษาต่อเนื่องเป็นการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดให้เยาวชนและผู้ใหญ่ เพื่อเปิดโอกาสให้คนดังกล่าวได้ฝึกฝนทักษะด้านต่างๆ ไปใช้ในการประกอบอาชีพ หรือทำให้มีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ ยังรวมถึงการให้การศึกษาก่อนพื้นฐานทั่วไป การจัดสอนในหลักสูตรระยะสั้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักการใช้จ่าย และการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม

(จุไร จงประดิษฐ์นนท์. 2544: 10 ; อ้างอิงจาก Shaw. 1971: 438)

แบล็คคลีย์ (Blackely. 1993) ได้ให้ทัศนะว่า การศึกษาต่อเนื่องมีความหมายคล้ายกับการศึกษาผู้ใหญ่ แต่การศึกษาต่อเนื่องมีความหมายกว้างกว่า และการศึกษาชนิดนี้จะเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ยังไม่จบการศึกษาในระดับต้นได้มีโอกาสมาเรียนหลังจากเลิกงานแล้ว โดยอาจจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้นทางธุรกิจ ทางการศึกษา และด้านอื่นๆ ผู้เรียนจะเรียน เพื่อให้ได้วุฒิปัตร์ หรือเรียนเพื่อฝึกทักษะด้านต่างๆ (จุไร จงประดิษฐ์นนท์, 2544 : 11 ; อ้างอิงจาก Blackely. 1973: 33)

นอกจากนี้ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ให้ความหมายของการศึกษาต่อเนื่องว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับผู้ได้รับการศึกษามาแล้วในระดับหนึ่ง หรือช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้วจัดกิจกรรมการศึกษาให้บุคคลนั้นสามารถเข้าศึกษาต่อไปได้อีก เพื่อให้สอดคล้องตามแนวการศึกษาตลอดชีวิต ส่วนมากมักเป็นกิจกรรมในระดับอุดมศึกษา และมุ่งเข้าศึกษาเพื่อเพิ่มพูนจนกระทั่งได้ปริญญา มหาวิทยาลัยในต่างประเทศส่วนมากจะมีแผนการศึกษาต่อเนื่องควบคู่กับการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อทำหน้าที่จัดกิจกรรมในด้านนี้ให้กับผู้ใหญ่ ซึ่งได้แก่ ครู อาจารย์ที่กำลังสอนในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ให้ได้รับปริญญาชั้นสูงขึ้น อาจเป็นระดับปริญญาตรี โท เอก หรือวุฒิปัตร์หลักสูตรระยะสั้น

3.2 การศึกษาต่อเนื่องในมิติต่างๆ

ในมิติของจุดมุ่งหมาย จัดให้ผู้เรียนได้บรรลุวุฒิภาวะ (Maturity) ในด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ชีวิตให้เกิดประโยชน์สูงสุด (For Make The Best of Life) เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุถึงซึ่งการเข้าใจตนเอง (Self Actualization) ซึ่งเป็นความต้องการสูงสุดของแต่ละชีวิต

ในมิติของผู้จัด อาจจะเป็นหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของภาคเอกชน และผู้เรียนจัดเอง

ในมิติของสังคม เป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยปฏิรูปสังคมให้ดีขึ้นเป็นสังคมที่พัฒนา เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society)

ในมิติของวิธีการ การศึกษาแบบนี้จะใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การอภิปราย การทดลอง การแนะแนว การสอน การวัดและการประเมินผล การสอนด้วยความรู้สึกนึกคิด (Sensitivity Labs) รวมถึงการสอนเป็นกลุ่ม และการสอนเป็นรายบุคคล เป็นต้น

ในมิติของเนื้อหา เป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียน รู้จักปัญหาและวิธีแก้ปัญหาชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาในชีวิตประจำวัน ปัญหาดังกล่าวอาจเป็นปัญหาด้านอาชีพ ครอบครัว ชุมชน ปัญหาศาสนา ฯลฯ เนื้อหาจะครอบคลุมตั้งแต่ปัญหาส่วนตัว ปัญหาของสถาบัน และปัญหาระดับประเทศ (ศุภร ศรีแสน. 2537 : 33-34)

3.3 หลักการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ในสังคมส่วนใหญ่แล้วจะมองนักการศึกษาในแง่ลบว่า มองการศึกษาในเชิงธุรกิจ โดยคำนึงถึงแต่การตลาดและผลผลิตที่สำเร็จแล้ว ดังนั้น เฮเลน บุช มิสเชลล์ (Helen Buss Michael. n.d.: 4 – 10) จึงได้ทำการศึกษาศึกษาต่อเนื่อง ในเชิงสนองความต้องการมากกว่าความชอบ โดยได้ทำการศึกษาถึงความสำเร็จขององค์กรหรือสถาบันที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันที่ได้วางรากฐานแห่งความสำเร็จ การศึกษาอย่างมีระเบียบวิธี และรวบรวมมาเป็นข้อสรุป หรือหลักแห่งการบริหารจัดการทั้งหมด 8 ประการ ดังต่อไปนี้

หลักข้อที่ 1 การปฏิบัติการในลักษณะยึดถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

นักศึกษาที่ลงเรียนวิชาต่างๆ ในสถาบันเพราะว่า เขาเหล่านั้นเห็นคุณค่าของวิชาที่เรียน โดยเฉพาะผู้หญิงในยุคปัจจุบันก็ได้เปลี่ยนทิศทางมาเป็นคนทำงานและเรียนรู้มากกว่าเดิม

ดังนั้น แนวทางการเจริญเติบโตของการศึกษาต่อเนื่องจะต้องผูกพันกับการฝึกหัด อบรม ในทางธุรกิจและอุตสาหกรรมในท้องถิ่นมากกว่าที่จะสนองความต้องการของคนทั่วไป (แนวคิดนี้ก็คือ ให้ความสำคัญโดยยึดลูกค้า หรือนักเรียนเป็นศูนย์กลางนั่นเอง)

หลักข้อที่ 2 ต้องใกล้ชิดกับผู้เรียนให้มากที่สุด

หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจะต้องสนองและขึ้นอยู่กับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด โดยหลักสูตรรายวิชาจะต้องมาจากความต้องการของชุมชน มีความผูกพันกับชุมชน ให้ชุมชนหรือผู้ที่ต้องการเรียนรู้ ได้มีความรู้จักและเข้าใจกับโครงการ หลักสูตรที่จัดทำให้มากที่สุด (สรุปก็คือ รู้จัก และเข้าใจในความต้องการของลูกค้า หรือผู้เรียน)

หลักข้อที่ 3 ความเป็นอิสระและความเป็นหุ้นส่วน

ต้องมีความเป็นอิสระ ด้วยความรับผิดชอบของการจัดการ โดยความสำเร็จของการจัดการศึกษาต่อเนื่องขึ้นอยู่กับจัดการของตนเองและด้วยตนเองเท่านั้น นอกจากนั้น การจัดการ จะต้องพบกับความเสี่ยงต่อการล้มเหลว ดังนั้น การจัดการศึกษาจะต้องมีหุ้นส่วน หรือผู้ร่วมดำเนินการซึ่งหมายถึงให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามามีโอกาสเป็นหุ้นส่วนหรือดำเนินการด้วยนั่นเอง

หลักข้อที่ 4 ความสามารถในการผลิตไปสู่ประชาชน

องค์กรที่ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องสร้างความเชื่อมั่นและแนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ร่วมทำงานหรือพนักงาน โดยการให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและการประเมินการปฏิบัติการต่างๆ มากกว่าที่จะถูกกำหนดโดยฝ่ายบริการจัดการเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การจะทำให้เกิดความสำเร็จ ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และนำไปสู่ประชาชนได้จะต้องสร้างวัฒนธรรมที่ดีแก่คนในองค์กรก่อน

หลักข้อที่ 5 การสร้างแรงกระตุ้นเกิดคุณค่าในตัวผู้เรียน

แนวทางของการเจริญเติบโตในการศึกษาต่อเนื่องนั้นดูเหมือนกับการให้บริการแก่ลูกค้าหรือผู้มาใช้บริการตามสโลแกน (Slogan) ของ เอวิส (Avis. 1960) ว่าเราจะพยายามอย่างมาก (We try harder) และต้องสำนึกอยู่เสมอว่าเราจะต้องพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณค่าภายในตัวของมันเองและต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกกว่าพวกเขามีความสำคัญต่อเรา

หลักข้อที่ 6 การติดตามอย่างต่อเนื่อง

การติดตามอย่างต่อเนื่อง หมายถึงการค้นหาวาส์สิ่งใดที่กระทำได้ดีและกระทำได้อย่างต่อเนื่อง ตามหลักการที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด ดีกว่าที่จะขยายสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น โดยที่ไม่ทราบว่าจะทำสิ่งใดดีหรือไม่

หลักข้อที่ 7 การจัดรูปแบบองค์กรที่ไม่ซ้ำซ้อน

การจัดรูปแบบของคณะทำงานภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นรูปแบบที่ไม่ซ้ำซ้อน ดังนั้นองค์กรควรมีตำแหน่งที่จัดตั้งไว้ในองค์กรให้น้อยที่สุด เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงาน และการบริหารงบประมาณ

หลักข้อที่ 8 การจัดการให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสม

องค์กรที่ประสบความสำเร็จส่วนมากจะมีความเชื่อในเรื่องการจัดการองค์กร ซึ่งจะต้องเปิดกว้างให้คนในหน่วยงานได้แสดงความคิดเห็น มีอิสระในการทำงานและมีความเป็นตัวของตัวเอง ภายใต้กฎระเบียบวินัยขององค์กร โดยยึดค่านิยมขององค์กรเป็นตัวร่วมในการ สร้างความสำเร็จร่วมกัน รวมทั้งการสะท้อนให้เห็นถึงความดีงาม ความถูกต้องเหมาะสม เห็นถึงตลอดจนสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขขององค์กร แต่ในขณะเดียวกันองค์กรจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง โดยมุ่งเน้นที่ลูกค้า (ผู้เรียน) เพื่อให้เกิดความมั่นใจต่อองค์กร

จากหลักการทั้ง 8 ข้อดังกล่าวข้างต้น เป็นหลักการและแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในภาพกว้างที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้ในทุกระดับการศึกษา

นอกจากนี้การสัมมนายูเนสโกเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องในรูปของการศึกษา เพื่อประชาชนแห่งเอเชียและแปซิฟิก ที่กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1987 นั้น ที่ประชุมได้คิดระบบในการกำหนดรูปแบบของโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องเป็นสามอย่างตามจุดมุ่งหมายของแต่ละโปรแกรม ได้สรุปรูปแบบของโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่อง 6 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

รูปแบบที่ 1 การจัดการศึกษาหลังการรู้หนังสือแล้ว การศึกษาในรูปแบบนี้มีเป้าหมายที่จะคงสภาพและส่งเสริมการรู้หนังสือ คิดเป็นและมีทักษะในการแก้ปัญหาได้ มีทักษะความรู้พื้นฐานในการทำงานและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อการเทียบโอน การศึกษาในรูปแบบนี้กำหนดให้เป็นทางเลือกทางการศึกษาที่จะเลือกเรียนทางสายสามัญ หรือสายอาชีพ

รูปแบบที่ 3 การจัดการศึกษาเพื่อการมีรายได้ การศึกษาในรูปแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกหรือเรียน เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ โดยผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ในหลายลักษณะ ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนโดยตรง โดยเฉพาะผู้ที่ไม่สามารถหารายได้อย่างพอเพียงในโลกปัจจุบันนี้ หรือผู้ที่มีฐานะยากจน

รูปแบบที่ 4 การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การศึกษาในรูปแบบนี้มีเป้าหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่จะเน้นสำหรับผู้เรียนและชุมชนเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ เพื่อสร้างคุณค่าและทักษะให้ประชาชนสามารถคุณภาพชีวิตของแต่ละคนในอันที่จะเป็นสมาชิกของชุมชน

รูปแบบที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสนใจของบุคคล การศึกษาในรูปแบบนี้จัด เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละคนมีส่วนร่วมตลอดจนเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมที่ต้องการวัฒนธรรม ความเชื่อ สุขภาพอนามัย และความสนใจทางด้านศิลปะ

รูปแบบที่ 6 การจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับอนาคต การศึกษาในรูปแบบนี้จัดให้ผู้ใช้งาน ผู้ชำนาญการสาขาต่างๆ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน นักธุรกิจ และนักวางแผนเกี่ยวกับทักษะใหม่ๆ เกี่ยวกับความรู้และเทคนิคที่จะพัฒนาตนเอง และหน่วยงานต่างๆ ที่เขาเหล่านั้นรับผิดชอบให้เหมาะสมกับความเจริญเติบโตของสังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป

4. การจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา

4.1 แนวคิดและความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

จากแนวคิดของการประชุมระดับโลกว่าด้วยการอุดมศึกษา ในหัวข้อ อุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21: วิสัยทัศน์และการปฏิบัติ พ.ศ. 2541 ประเทศฝรั่งเศส มีประเด็นหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ใหม่ของอุดมศึกษา ถึงความเป็นธรรมชาติในการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรเริ่มจากการเสริมสร้าง หรือจัดระเบียบความเชื่อมโยงระหว่างอุดมศึกษา กับการศึกษาทุกระดับเสียใหม่ในกรณีที่เป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงกับมัธยมศึกษา สถาบันอุดมศึกษา ไม่เพียงแต่จะต้องเป็นระบบที่กลมกลืนกับการศึกษาระดับปฐมวัย ประถมศึกษา เรื่อยไปจนถึงการศึกษาตลอดชีวิตเท่านั้น แต่จะต้องเน้นการทำงานร่วมกัน โดยสถาบันอุดมศึกษาต้องร่วมมือแข่งขันกับพ่อแม่ โรงเรียน นักศึกษา กลุ่มเศรษฐกิจและสังคมต่างๆ รวมทั้งชุมชนการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีหน้าที่ไม่เพียงแต่จะพัฒนาขีดความสามารถในการเรียนขั้นพื้นฐานของบุคคลจนมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ยังต้องเปิดโอกาสสู่การใช้ชีวิตที่ไม่หยุดนิ่ง โดยจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับงาน อาชีพต่างๆ อย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ตามโอกาสในการเข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา ควรเปิดกว้างสำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า หรือผู้ที่มีคุณสมบัติ มีคุณวุฒิเหมาะสม

ไม่ว่าจะอายุเท่าไร โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ นั่นก็หมายความว่า สถาบันอุดมศึกษานั้นเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่ภารกิจใหม่เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สถาบันการศึกษาต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบมากขึ้น เนื่องจากมีความเข้าใจบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในการเสริมการศึกษาในระบบ และเปิดโอกาสให้คนด้อยโอกาส คนที่ขาดโอกาส พลัดโอกาส คนพิการ ฯลฯ ซึ่งจะมีส่วนในการจัดการศึกษานอกระบบ ทั้งการผลิตบุคลากรทางการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท การฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบหลายรูปแบบ สถาบันการศึกษาที่สำคัญได้แก่ กรมฝึกหัดครู (สถาบันราชภัฏในปัจจุบัน) และมหาวิทยาลัยต่างๆ ในสังกัดของทบวงมหาวิทยาลัย (สรุปจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544; อ้างอิงจาก สุมาลี สังข์ศรี. 2532)

แนวทางการจัดการศึกษานอกระบบ โดยสถาบันอุดมศึกษานั้นเป็นภารกิจที่ทำทลายและจัด เพื่อมุ่งส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงของสถาบันระดับสูงกว่ามัธยม ไปสู่สถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิต และกำหนดบทบาทของมหาวิทยาลัย ให้สอดคล้องกันไปกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอุดมศึกษาของไทยด้วยเช่นกัน

โดยสรุป การจัดการศึกษานอกระบบในสถาบันอุดมศึกษา เป็นการเติมเต็มและเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนมีบริการที่หลากหลายเพื่อปิดช่องโหว่ทุกหนทางอันเป็นเหตุให้ประชาชนไร้โอกาสในการศึกษาต่อ

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสำหรับประชากรที่อยู่นอกโรงเรียน จะมีขอบข่ายครอบคลุมถึงการให้การศึกษาเพื่อการรับปริญญา และประกาศนียบัตร สำหรับประชาชนที่ไม่ได้เข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ การดำเนินการจัดการศึกษา จัดโดยวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยของภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งผู้ที่ศึกษาส่วนมากจะเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาชีพอยู่แล้ว การจัดการศึกษานอกระบบในระดับอุดมศึกษา จำแนกได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับประกาศนียบัตร หรือวุฒิปัตร์ เป็นการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งเพิ่มพูนความรู้ในสาขาต่างๆ ให้กับประชาชนโดยไม่ได้รับปริญญาบัตร ในลักษณะโครงการการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัย วิทยาลัย และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งของภาครัฐบาลและภาคเอกชน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เป็นต้น โดยประชาชนส่วนมากที่อยู่นอกโรงเรียนที่มีความสนใจที่จะศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ เช่น ด้านภาษา วิชาชีพ การจัดการ สาธารณสุข เศรษฐศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ สื่อสารมวลชน และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น บุคคลที่สนใจสามารถสมัครลงทะเบียนเรียนได้ ในสถาบันการศึกษาต่างๆ ซึ่งส่วนมากจัดการเรียนการสอนในภาคค่ำ การเรียนการสอนแบบทางไกลตลอดจนการศึกษาด้วยตนเอง

2. การศึกษานอกระบบในระดับปริญญาบัตร เป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชากรที่ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาบัตร ในสถานศึกษาที่จัดหลักสูตรและ

การเรียนการสอนแบบปกติ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีอายุมากแล้ว เป็นผู้พลาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในโรงเรียน และเป็นผู้ที่มีงานทำแล้วเป็นส่วนใหญ่

จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาออกโรงเรียนระดับปริญญาบัตรที่สำคัญ ก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้ในแขนงวิชาต่างๆ ในระดับสูง หรือระดับวิชาชีพ ได้อย่างกว้างขวาง เช่น สาขาศิลปศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ วิทยาการจัดการ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ เกษตรศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ นิเทศศาสตร์ บัญชี การตลาด บริหารธุรกิจ เป็นต้น หน่วยงานภาครัฐบาลที่จัดการศึกษาออกโรงเรียน ระดับปริญญาบัตร เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และภาคเอกชน เช่น มหาวิทยาลัยกรุงเทพ การเรียนการสอน ใช้การเรียนการสอนแบบทางไกล และการศึกษาด้วยตนเองโดยใช้สื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อดาวเทียมในการจัดการศึกษา

ถ้ามองในแง่การบริการวิชาการ และวิชาชีพชุมชนเริ่มมีการจัดอย่างกว้างขวาง และมากมาย ทั้งหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานเอกชน ในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ได้จัดในรูปแบบการจัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง เช่น ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นต้น (สุมาลี สังข์ศรี. 2543: 80 – 81) หรือแบ่งประเภทและรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องออกเป็น 2 ประเภท (เอกศักดิ์ แดงเดช. 2545: 43; อ้างอิงจาก ปัญญา เทพสิงห์. 2544) คือ

1. การศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ หมายถึง การศึกษาอบรมในสถาบันการศึกษา เช่น วิทยาลัย มหาวิทยาลัย สมาคม หรือชมรมต่างๆ เพื่อเพิ่มคุณวุฒิ และให้ได้มาซึ่งปริญญา วุฒิบัตร หรือประกาศนียบัตร

2. การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อเพิ่มพูนความรู้เฉพาะอย่างเป็นการศึกษาที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ และไม่มีวุฒิบัตรรับรอง การศึกษาต่อเนื่องแบบไม่เป็นทางการนี้สามารถทำได้โดย

- 2.1 การศึกษาความรู้จากหนังสือ ตำรา วารสารที่เกี่ยวกับวิชาชีพ
- 2.2 การฝึกอบรม ประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ
- 2.3 การแต่งตำรา เขียนบทความ หรือทำการวิจัย
- 2.4 การศึกษาดูงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
- 2.5 การเป็นสมาชิกของสมาคมหรือชมรมวิชาชีพ

โดยจะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในการที่จะพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา และรูปแบบการเรียนรู้ของคนในชาติให้มีความหลากหลาย และสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ไปจนตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้จัดการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาผู้ใหญ่ใน 2 ลักษณะ ดังนี้คือ

1. จัดหลักสูตรการสอนในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ในสาขาวิชาการศึกษา ผู้ใหญ่หรือการศึกษานอกระบบในคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยของรัฐ และจัดเป็นหลักสูตรวิชาโทในระดับปริญญาโทและปริญญาตรี โดยภาควิชาต่างๆ มีหน้าที่สอน ทฤษฎี ความรู้ต่างๆ ในศาสตร์นี้และมีหน้าที่ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถทางด้านนี้ ออกมารับใช้สังคม

2. จัดตั้งศูนย์ สำนัก หรือโครงการเพื่อที่มหาวิทยาลัย นั้นๆ สามารถใช้ ศูนย์สำนักหรือโครงการนั้นๆ เป็นหน่วยงานกลาง สำหรับประสานงานการให้บริการการศึกษา ต่อเนื่องแก่ชุมชนมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปได้ตระหนักถึงความสำคัญของหน้าที่มหาวิทยาลัยใน ด้านนี้ นอกเหนือไปจากหน้าที่ในการสอน การวิจัย และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย ตระหนักดีว่าการให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปนั้นเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุด และสำคัญ ที่สุด ที่จะเตรียมประชาชนสำหรับการพัฒนาสังคมในปัจจุบันมหาวิทยาลัยต่างๆ จึงได้จัดตั้ง หน่วยงานกลางเพื่อสนับสนุนส่งเสริมและประสานงานด้านนี้ ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยได้ สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งด้านบุคลากร อาคารสถานที่ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ให้มี ประโยชน์สูงสุด

4.2 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้งมหาวิทยาลัยใน ประเทศไทย และการศึกษาต่อเนื่องจากต่างประเทศ โดยศึกษาถึงรูปแบบการจัดการศึกษาตาม องค์ประกอบต่างๆ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของ รัฐหลายแห่ง ดำเนินการสอนออนไลน์ในลักษณะการศึกษาต่อเนื่องชัดเจน เช่น มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ยังมีการจัด การศึกษาต่อเนื่องไม่ชัดเจนนัก โดยจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มี การจัดรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องอย่างเต็มรูปแบบ ได้แก่ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ และ มหาวิทยาลัยรังสิต เท่านั้น ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาในต่างประเทศแทบจะทุกแห่ง เป็น มหาวิทยาลัยออนไลน์นานาชาติเต็มรูปแบบ โดยเฉพาะจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นทางเลือกใน การศึกษาทางไกล โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญในการจัดการศึกษาต่อเนื่องได้ คือ

1. จัดเป็นโครงการปริญญาทางด่วน (Fast Tract Degree Program) ซึ่งเป็น โครงการหลักสูตรทางลัดที่จะทำให้เรียนจบรวดเร็วขึ้นกว่าหลักสูตรปกติ
2. จัดหลักสูตรประยุกต์โดยตรงเพื่อให้เข้ากับสถานที่ทำงาน
3. จัดเป็นห้องเรียนออนไลน์โดยโปรแกรมจากศูนย์ของวิทยาเขตทั่วประเทศ
4. จัดการศึกษาในลักษณะยืดหยุ่นเท่าที่มีความพร้อมที่จะเรียน

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ หลากหลาย และมีความก้าวหน้าในทางเทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าในประเทศไทย

ผู้ศึกษาวิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เหล่านี้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทยให้มีความทันสมัย และมีศักยภาพที่ดีพร้อม เพื่อเป็นโอกาสและทางเลือกในการศึกษาสำหรับผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง

ในส่วนของตอนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรายละเอียดของกระบวนการวิจัยแบบเดลฟาย และนำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.1 เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เป็นเทคนิคการวิจัยที่นำมาใช้ เพื่อการคาดการณ์อนาคตของเหตุการณ์ต่างๆ โดยอาศัยความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาวิจัย กระบวนการวิจัย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ โดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาพบปะกัน แต่ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนเสนอความคิดเห็นหรือตัดสินใจในประเด็นข้อคำถามโดยการตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้โดยไม่มีข้อจำกัด นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนยังสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่น หรือของกลุ่ม ซึ่งเป็นสิ่งส่วนใหญ่

ปัญหาหรือประเด็นที่เหมาะสมในการนำมาศึกษาเพื่อการคาดการณ์คำตอบโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ได้แก่

1. เป็นปัญหาหรือประเด็นเหตุการณ์ที่ไม่มีคำตอบถูกต้องแน่นอน และไม่สามารถแสวงหาคำตอบได้ด้วยวิธีการวิเคราะห์ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่สามารถวิจัยเพื่อแสวงหาคำตอบได้จากการรวบรวมผลการตัดสินใจแบบอัตวิสัย (Subjective Judgments) จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ

2. เป็นปัญหาหรือประเด็นที่ต้องการข้อคิดเห็นหลายๆ ด้าน จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ ดังนั้นการที่นัดหมายประชุมเพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอาจไม่สะดวกที่จะทำให้ผู้เชี่ยวชาญมารวมกลุ่มกัน เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ เวลา ตลอดจนสภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้น

3. เป็นปัญหาหรือประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากัน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อกัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการถูกครอบงำความคิด จากผู้เชี่ยวชาญที่มีบุคลิกภาพหรือการแสดงออกที่เหนือกว่า

ปัจจัยที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เทคนิคเดลฟายใช้ได้ผลสมบูรณ์ และประสบความสำเร็จ มีดังนี้

1. เวลา ผู้ทำการวิจัย ควรจะมีเวลามากเพียงพอหากตัดสินใจที่จะใช้เทคนิคเดลฟายในการวิจัย โดยทั่วๆ ไปเทคนิคนี้ใช้เวลาประมาณ 2 เดือนจึงจะเสร็จสิ้นกระบวนการ อย่างไรก็ตาม อาจจะใช้เวลาช้าหรือเร็วกว่านี้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะส่งแบบสอบถามแต่ละรอบคืนมาช้าหรือเร็วเพียงใด

2. ผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีที่อาศัยความคิดเห็น จากการตอบแบบสอบถาม ดังนั้นความสำเร็จของเทคนิค และการวิจัยจะออกมาดีหรือถูกต้องเพียงใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำการวิจัย จึงควรพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้ได้ผู้ที่เหมาะสมสำหรับปัจจัยที่ทำให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือ และตรงตามความเป็นจริงจากผู้เชี่ยวชาญ คือ

2.1 ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำการวิจัยควรเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศหรือเป็นที่ยอมรับในสาขานั้นๆ อย่างแท้จริง ไม่ควรคัดเลือกมาโดยอาศัยความคุ้นเคย หรือการติดต่อได้ง่าย เพราะข้อมูลที่ได้อาจเป็นคำตอบที่ผิดพลาดได้ ดังนั้น ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้ จึงขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ เป็นสำคัญ

2.2 ความร่วมมือของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทำการวิจัยควรเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเต็มใจ ตั้งใจมั่นใจในการให้ความร่วมมือกับงานวิจัย รวมทั้งยินยอมสละเวลาเพราะผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องตอบแบบสอบถามตามที่ทำการวิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละขั้นตอน และตอบอย่างละเอียดรอบคอบ นอกจากนี้ เนื่องจากผู้ทำการวิจัยและคนอื่นๆ ไม่ได้อยู่ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบแบบสอบถาม ดังนั้นหากผู้ตอบไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือในงานวิจัยอย่างเต็มที่ คำตอบที่ได้อาจไม่สมบูรณ์และอาจเป็นอาจตอบเพียงเพื่อให้แล้วเสร็จไปเท่านั้น ซึ่งย่อมทำให้คำตอบที่ได้รับไม่น่าเชื่อถือและเกิดการผิดพลาดบิดเบือนจากความเป็นจริงได้ ด้วยเหตุนี้การอุทิศตัวให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญมากอีกประการหนึ่ง

2.3 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ สำหรับจำนวนผู้เชี่ยวชาญนั้น (อมรรตน์ ภิญญอนันตพงษ์. 2546: 56 – 60) ได้เสนอผลงานวิจัย เกี่ยวกับจำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนผู้เชี่ยวชาญช่วงการลดลงของความคลาดเคลื่อนและขนาดความคลาดเคลื่อนที่ลดลง

จำนวนผู้เชี่ยวชาญ	ช่วงการลดของความคลาดเคลื่อน	ขนาดความคลาดเคลื่อนที่ลดลง
1 – 5	1.20 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 20	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 – 29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา : เกษม บุญอ่อน (อมรรัตน์ ภิญโญนันตพงษ์. 2546 ; อ้างอิงจาก เกษม บุญอ่อน. 2522: 56 – 60. การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางด้านวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ.

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่า จำนวนผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 17 – 20 คนขึ้นไป ขนาดของความคลาดเคลื่อนลดลงอย่างคงที่และน้อยมาก ดังนั้นจากผลการวิจัยดังกล่าวจำนวนผู้เชี่ยวชาญจึงไม่ควรน้อยกว่า 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลของเทคนิคเดลฟาย โดยทั่วไปจะเก็บรวบรวมข้อมูล 3 รอบหรือมากกว่า โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างหรือแบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้กลั่นกรองความคิดเห็นของตนอย่างละเอียด รอบคอบและมั่นใจในการตัดสินใจ สำหรับการรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบมีลักษณะ ดังนี้

รอบที่ 1 ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้มาสร้างแบบสอบถามฉบับแรก ซึ่งลักษณะคำถามโดยส่วนใหญ่จะเป็นแบบเปิดกว้าง ในการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนั้น ผู้วิจัยอาจใช้การส่งแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์ หรือในปัจจุบัน การพัฒนาเป็นการจัดส่งโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง ส่วนการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามที่มีโครงสร้างนั้น ผู้วิจัยอาจทำการสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างนั้น ผู้วิจัยอาจทำการสัมภาษณ์โดยการเผชิญหน้ากัน สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์หรือสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการประชุมทางไกล (Video Conference) ก็ได้

รอบที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการวิเคราะห์ โดยตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน ข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป นำข้อความที่มีความคิดในลักษณะเดียวกันมารวมเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ต้องระมัดระวังที่จะต้องคงความหมายเดิมจากผู้เชี่ยวชาญด้วย นำข้อความทั้งหมดที่รวบรวมได้มาทำเป็นแบบสอบถามในลักษณะมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จากนั้น ส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเสนอความคิดเห็นตามระดับความสำคัญหรือความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ของข้อคำถามแต่ละข้อ

รอบที่ 3 และรอบต่อไป สำหรับข้อที่ 3 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ในรอบที่ 2 มาทำการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยมข้อมูล (Mode) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interruptible Range) ของแต่ละข้อคำถามที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจากนั้นส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทราบเกี่ยวกับค่าฐานนิยม ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละข้อคำถามที่วิเคราะห์ได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และที่วิเคราะห์ได้จากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น รวมทั้งคำตอบเดิมของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ทราบความเหมือนและความแตกต่างระหว่างคำตอบของตนเองและของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาทำการตัดสินใจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบของตน หากผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจ ยืนยันในคำตอบเดิมของตน แต่เป็นคำตอบที่มีค่าอยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ ผู้เชี่ยวชาญจะต้องให้เหตุผลประกอบด้วย ส่วนรอบต่อไปก็กระทำเช่นเดียวกับรอบที่ 3

แต่การวิจัยโดยส่วนใหญ่ พบว่า คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก จึงมักจะตัดการดำเนินการในรอบที่ 4 ออกไป

ในการรวบรวมข้อมูลในแต่ละรอบ ผู้วิจัยจะต้องใช้เวลาแก่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างเหมาะสมด้วย อย่างไรก็ตาม ไม่ควรเร่งรัดเกินไปและไม่ควรทิ้งช่วงเวลายาวนานไปในการตอบปัญหาในแต่ละรอบ

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นตั้งแต่การติดต่อขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญให้เข้าร่วมการวิจัย โดยต้องขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามทุกรอบ เนื่องจากการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟายต้องอาศัยการตอบแบบสอบถามซ้ำหลายรอบ จึงมักเกิดปัญหาในการรวบรวมข้อมูลในขั้นแบบสอบถามรอบที่สอง และรอบต่อไปหลังจากนั้น จากการสังเกตผลการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ในบางกรณีที่จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามในแต่ละรอบมีจำนวนลดลงตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีข้อพึงระวังอีกประการหนึ่งสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลกล่าว คือ การเว้นช่วงระยะเวลาการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบก็มีความสำคัญเช่นกัน หากเว้นระยะนานเกินไป อาจทำให้ขาดความต่อเนื่องในความคิด ผู้ตอบอาจลืมเหตุผลในการตอบแบบสอบถามรอบก่อนหน้านั้น หรืออาจเกิดเหตุการณ์บางอย่างที่ทำให้เกิดความไม่แน่ใจในคำตอบ หรือแม้แต่ว่าอาจทำให้ขาดความสนใจในการตอบแบบสอบถาม ดังนั้น ผู้วิจัยจะต้อง

พยายามหาวิธีการที่จะได้รับความร่วมมือและความสนใจที่จะตอบแบบสอบถามให้ครบทุกรอบ การที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีจำนวนลดลงในการตอบแบบสอบถามแต่ละรอบ และการเว้นระยะการตอบนานเกินไปจะเกิดความไม่แน่นอนในคำตอบแต่ละครั้งอาจส่งผลกระทบต่อการใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้ ทั้งนี้เนื่องจากสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำตอบรอบที่สองและสาม คือ สถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Tendency) อันได้แก่ ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median) หรือค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อแสดงตำแหน่งของความคิดเห็น หากจำนวนผู้ตอบในแต่ละรอบลดลงเป็นจำนวนมาก อาจทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนไปได้

อนึ่ง มีข้อสังเกตสำหรับการกำหนดค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวคือ ผู้วิจัยจะต้องเลือกให้เหมาะสม หากเป็นกรณีที่เป็นการแสดงความคิดเห็นในเรื่องเวลา ปริมาณ ควรใช้ค่ามัธยฐาน สำหรับกรณีที่จะทำนายเวลา ปริมาณหรือสถานการณ์ในอนาคตมักใช้ฐานนิยม ส่วนค่าเฉลี่ยอาจไม่เหมาะสม เนื่องจากมาตราที่ใช้กับคำถามมีเพียงเล็กน้อย

นอกจากสถิติเกี่ยวกับการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางดังกล่าวข้างต้นแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ยังใช้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อพิจารณาความกระจายของความคิดเห็น หากข้อความใดมีพิสัยกว้างแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่างกันมาก ข้อความใดที่มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบ แสดงถึงความสอดคล้องต้องกันของความคิดเห็น ซึ่งอาจนำข้อความนั้นมาเป็นข้อสรุปของการวิจัยได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่ควรละเลยข้อความที่มีพิสัยกว้าง บางกรณีอาจเป็นข้อความที่มีประโยชน์ ทั้งนี้การวิเคราะห์จะต้องพิจารณาถึงเหตุผลของคำตอบ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ระบุไว้ประกอบกันด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลจึงควรแยกการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นฉันทามติหรือข้อคิดเห็นร่วมกันของผู้เชี่ยวชาญ และข้อมูลที่ไม่เป็นฉันทามติ

ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นโดยแสดงอิสระ ไม่ถูกครอบงำทางความคิด ทำให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงถึงความคิดเห็นตามความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่
2. ช่วยแก้ปัญหการรวมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อยุติของความคิดเห็นที่สอดคล้อง เช่น ขจัดปัญหาด้านการนัดหมายให้ผู้เชี่ยวชาญมารวมกลุ่มโดยพร้อมหน้ากัน ขจัดปัญหาด้านงบประมาณค่าที่พักและค่าเดินทาง
3. ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญได้รับการยอมรับ เนื่องจากความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญในประเด็นนั้นๆ รวมทั้งมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม

สำหรับข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย มีดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญต้องตอบคำถามในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันมาก และเป็นคำถามในประเด็นเดียวกันหลายๆ รอบ อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความรู้สึกเหนื่อยหน่ายได้
2. ในกรณีที่ผู้เชี่ยวชาญถูกรบกวนด้วยงานวิจัยที่รวบรวมข้อมูล โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบเดลฟายหลายๆ ชั้น อาจส่งผลทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการให้ความคิดเห็นได้
3. อาจต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละรอบ อันเนื่องมาจากผู้เชี่ยวชาญไม่มีเวลาสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์หรือแบบสอบถาม

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความถูกต้องน่าเชื่อถือ เนื่องจากผู้วิจัยจะสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญได้ โดยไม่มีข้อจำกัด โดยไม่ต้องมีการนัดหมายกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมพบปะกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการขาดการประชุม รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บงกช พรหมมี (2538) ได้ศึกษาความสนใจด้านการศึกษานอกโรงเรียนของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อกรณีศึกษาในอำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาความสนใจของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ (ประถมปีที่ 6) และไม่ได้เรียนต่อที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่างๆ คือ การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ การศึกษาด้านอาชีพ และบริการข่าวสารข้อมูล งานวิจัยนี้เป็นกรณีศึกษาในอำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้ข้อมูลปีการศึกษา 2535 ซึ่งมีโรงเรียนประถมศึกษา 39 แห่ง มีนักเรียนจบชั้น ป.6 ทั้งสิ้น 464 คน มีนักเรียนที่ไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา 120 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่ไม่เรียนต่อ ส่วนเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามความสนใจที่มีต่อการศึกษานอกโรงเรียน การเก็บข้อมูลใช้วิธีขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนให้ช่วยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วส่งให้ผู้วิจัยอีกต่อหนึ่ง การวิเคราะห์แจกแจงความถี่คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

ผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลด้านครอบครัวของนักเรียนที่ไม่เรียนต่อ จากกลุ่มตัวอย่าง 120 คน แยกเป็นชายร้อยละ 42.50 และหญิงร้อยละ 57.50 ส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 69.16 มีอายุ 13 ปี ร้อยละ 83.33 อาศัยอยู่กับบิดามารดา คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนส่วนมาก อยู่ระหว่าง 2.50 – 2.99 คือ อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ปกครองร้อยละ 55.00 ประกอบอาชีพรับจ้าง และร้อยละ 40.00 ประกอบอาชีพทางเกษตร เหตุผลที่ไม่เรียนต่อได้แก่ ไม่มีเงิน และต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ ความรู้สึกที่ไม่ได้เรียนต่อนั้น ร้อยละ 61.67 ตอบว่าเสียใจ และร้อยละ 38.33 ตอบว่ารู้สึกเฉยๆ ความสนใจต่อการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ความสนใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66$) ความสนใจที่มีอยู่ในระดับมาก ได้แก่

สนใจการเรียนแบบทางไกล สนใจการเรียนด้วยตนเอง เห็นว่า การเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา มีความจำเป็น และสนใจการเรียนแบบชั้นเรียน ความสนใจในระดับปานกลาง ได้แก่ เห็นว่า การเรียนมีประโยชน์ ทราบระเบียบการสมัครเข้าเรียนและทราบเกี่ยวกับหลักสูตรระดับมัธยม

ส่วนความสนใจต่อการศึกษาด้านอาชีพความสนใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) ข้อที่สนใจในระดับมาก ได้แก่ สนใจอบรมอาชีพเกษตรกรรม และสนใจอบรมอาชีพ เลี้ยงสัตว์ ข้อที่สนใจระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดฝึกอบรมด้านอาชีพ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาด้านอาชีพ การอบรมอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า อาชีพช่างเครื่องยนต์ เข้าใจวิธีการฝึกอบรมด้านอาชีพ และทราบข่าวการจัดฝึกอบรมด้านอาชีพ ความสนใจบริการด้านข่าวสารข้อมูล ความสนใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) ข้อที่สนใจในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ที่จัดทำหนังสือ วิทยุ และการอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็น ข้อที่แสดงความสนใจระดับปานกลางได้แก่ ประโยชน์ของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ความรู้ที่ได้รับจากการอ่านหนังสือ ความรู้ที่ได้จากการดูโทรทัศน์ การรู้จักที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การไปใช้ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน รู้จักห้องสมุดประชาชนอำเภอ และความรู้ที่ได้รับจากหอกระจายข่าว ความคิดเห็นเพิ่มเติมของนักเรียนมีดังนี้ ด้านการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ได้แก่ ควรให้ทางราชการจัดให้เรียนฟรี และควรจัดการพบกลุ่มการเรียนใกล้ๆ บ้าน การศึกษาด้านอาชีพ ได้แก่ ควรจัดฝึกอบรมตาม ความสนใจของผู้เรียน และต้องการให้จัดฝึกอบรมใกล้บ้าน ด้านบริการข่าวสารข้อมูล ได้แก่ ควรปรับปรุงและหาหนังสือไว้ในที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้มากขึ้น ควรจัดหาหนังสือไว้ หลายๆ ประเภท และควรสร้างที่อ่านหนังสือให้อยู่บริเวณศูนย์กลางหมู่บ้าน

ประภาพรณ ชันชัย (2538) ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการด้านการศึกษา ต่อเนื่องของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา มีระดับความต้องการด้านการศึกษาต่อเนื่องในระดับในด้านต่างๆ ในระดับมาก คือ ด้านวัตถุประสงค์ ด้านเนื้อหา ด้านเทคนิคการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล ด้านเนื้อหา ที่เอื้อต่อการสอน และในด้านการศึกษาต่อ ส่วนรูปแบบที่มีความต้องการที่สุด คือ การฝึกอบรม

สมศรี เพชรโชติ (2538) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของ ประชาชนในการเข้าร่วมโครงการศึกษาต่อเนื่องที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของประชาชน ในการเข้าร่วมโครงการศึกษาต่อเนื่อง ที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความต้องการ พัฒนตนเอง ด้านสภาพความพร้อมของการจัดโครงการ ด้านความคาดหวัง และด้านการมี ส่วนร่วม เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 5 ด้านกับตัวแปรต่างๆ พบว่า (1) เพศไม่ ความสัมพันธ์กับปัจจัยทั้ง 5 ด้าน (2) อายุมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความคาดหวังเท่านั้น โดยพบว่า อายุต่างกันมีปัจจัยด้านความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

- (3) สถานภาพการสมรส มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความคาดหวังเท่านั้น โดยพบว่า สถานภาพสมรสต่างกัน มีปัจจัยด้านความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับด้านสถานภาพความพร้อมของการจัดโครงการ เท่านั้น โดยพบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยด้านสภาพความพร้อมของการจัดโครงการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (5) อาชีพหลักมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความคาดหวังเท่านั้น โดยพบว่า อาชีพหลักต่างกัน จะมีปัจจัยด้านความคาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หทัยชนก บัวเจริญ (2538) ศึกษาเรื่องความสนใจต่อลักษณะโปรแกรมการศึกษา ต่อเนื่องทางการพยาบาลศัลยกรรมของพยาบาลวิชาชีพกลุ่มงานศัลยกรรมในโรงพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาล ศัลยกรรมที่พยาบาลศัลยกรรมสนใจมากที่สุด คือ ด้านเนื้อหาวิชา และระยะเวลาของหลักสูตร เป็นโปรแกรมที่ได้รับความสนใจน้อยที่สุด นอกจากนี้ ได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม พยาบาลที่สนใจจะศึกษาต่อทางการพยาบาลศัลยกรรม และกลุ่มพยาบาลที่ไม่มีความสนใจที่จะ ศึกษาต่อทางการพยาบาลศัลยกรรม โดยจำแนกตามลักษณะของบุคคลพบว่า การทำงาน นอกเวลา เงินเดือน ตำแหน่งหน้าที่การงาน และการศึกษาวิชาอื่นๆ มีผลกระทบต่อความสนใจ ที่จะทำการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลศัลยกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

จุไร จงประดิษฐ์นันท์ (2544) ศึกษาเรื่องทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงาน การศึกษาต่อเนื่องในมหาวิทยาลัยของรัฐ ผลการวิจัยสรุปเป็น 4 ประเด็นหลักๆ คือ (1) นโยบาย การให้บริการวิชาการสังคมในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น มีวัตถุประสงค์การ ให้บริการวิชาการฟรีแก่ผู้ด้อยโอกาส และสร้างรายได้ แต่ทิศทางในอนาคตจะมุ่งไปสู่การสร้าง รายได้มากกว่า เพื่อให้พึ่งพาตนเองโดยให้หน่วยงานการศึกษาต่อเนื่องเป็นแหล่งสร้างรายได้ ให้กับองค์กร (2) โครงสร้างการบริหารของหน่วยงานการศึกษาต่อเนื่องในอนาคตจัดตั้งเป็นศูนย์/ สำนัก โดยมีการบริหารเป็นอิสระเอกเทศ มีขนาดเล็ก คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ใช้รูปแบบ การบริหารแบบธุรกิจเอกชน แต่มีได้มุ่งแสวงหากำไร เนื่องจากยังได้รับงบประมาณแผ่นดิน สนับสนุนส่วนหนึ่ง และมีหน้าที่หลักให้บริการวิชาการแก่สังคมและแก่ผู้ด้อยโอกาส (3) ระบบการ สรรหาบุคลากรเข้าร่วมงานใช้ระบบการประกาศรับสมัคร เปิดโอกาสให้คนภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยทั้งคนไทยและคนต่างชาติเข้ามาบริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารต้องเป็นนักธุรกิจ นักการตลาดมืออาชีพ เพื่อสร้างรายได้สู่ธุรกิจในยุคธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Business) ให้เป็นบริการวิชาการทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Academic Service) (4) ระบบการประกันคุณภาพ บริการวิชาการแก่สังคมมี 2 ระบบ คือ การนำระบบ ISO 9001 มาใช้และระบบประกันคุณภาพ ที่มหาวิทยาลัยสร้างขึ้นเอง เพื่อใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร โดยมีองค์กร กลางภายนอกเป็นผู้ประเมินผลพิจารณาคุณภาพการให้บริการวิชาการ เพื่อยกระดับบริการ วิชาการสังคมสู่มาตรฐานสากล

สุนิสา ขวัญชัย (2544) ได้ศึกษาปัญหาการไม่เข้าร่วมโครงการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจกับประชากร คือ อาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน 11 สถาบัน ได้กลุ่มตัวอย่าง 354 คน จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการไม่เข้าร่วมโครงการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน ในกรุงเทพมหานคร นั้น เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ คือ การจัดเนื้อหาไม่ตรงกับสิ่งที่ผู้เข้าร่วมโครงการต้องการ ไม่ทราบว่ามี การจัดโครงการการศึกษาต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการการศึกษาต่อเนื่องตามเวลาที่กำหนด และไม่เชื่อว่าจะได้ประโยชน์คุ้มค่า หัวข้อเรื่องที่จัดขึ้นนั้นไม่น่าสนใจ โดยในทุกๆ ปัญหาจากวิจัยพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

เอกศักดิ์ แดงเดช (2545) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบการศึกษาต่อเนื่องให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล 6 ขั้นตอน คือ (1) การเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน (2) การยกร่างรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง (3) การวิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบ (4) การปรับโครงสร้างรูปแบบ (5) การวิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบที่ผ่านการปรับ (6) สรุปรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานการศึกษาต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยในประเทศ 4 แห่ง มหาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา 3 แห่ง และผู้เชี่ยวชาญในประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ระดับผู้บริหารหรือด้านวิชาการของหน่วยงานการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาออกโรงเรียน จำนวน 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มที่ 1 จำนวน 16 ท่าน และกลุ่มที่ 2 จำนวน 9 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ผลการวิจัย พบว่า 1) โครงสร้างการดำเนินงานหน่วยงานการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นหน่วยงานหารายได้ในรูปแบบวิชาชีพ มีการบริหารแบบโครงการพึ่งตนเองมีกำไร เหลือที่จะสนับสนุน โครงการบริการสังคม และผู้ด้อยโอกาส สำรวจความต้องการสม่าเสมอใช้เทคโนโลยีช่วยเสริมระบบงาน 2) การบริการวิชาการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตแก่ประชาชนทุกกลุ่ม เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน มีหลักสูตรหลากหลายตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ใช้เทคนิคการเรียนทางไกล และการใช้สื่อสารมวลชนขยายโอกาสพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานประเมินผลที่มีการติดตามผลพัฒนาสื่อ การเรียนการสอน เน้นการศึกษาเป็นเรื่องสนุก 3) เครือข่ายในการบริการร่วมมือกับองค์กรการศึกษาอื่นๆ เพื่อขยายการให้บริการระดับทรัพยากรจากทุกองคาพยพในสังคม ร่วมจัดการศึกษาร่วมกับแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดเครือข่ายการเข้าถึงความรู้อย่างไม่มีขอบเขตตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาสของแต่ละบุคคลเพื่อก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้

เชียง (Chiang. 2001: Abstract) ได้ศึกษาถึงการนำทฤษฎีแรงจูงใจของมาสโลว์ มาอธิบายว่า แรงจูงใจใดที่มีต่อผลการศึกษาต่อเนื่องของนักศึกษาในหลักสูตรต่อเนื่องสาขาบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแห่งชาติเซี่ยงกง ประเทศไต้หวัน โดยใช้แบบสอบถามกับ

กลุ่มตัวอย่าง 462 คน และได้รับแบบสอบถามกลับมา 176 คน และผลการวิจัย พบว่า

- 1) แรงจูงใจที่มีความสำคัญที่สุดในการเข้าเรียนในหลักสูตรศึกษาต่อเนื่องคือการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งเป็นลำดับความต้องการขั้นสูงสุดของทฤษฎีมาสโลว์ รองลงคือ การเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้อื่น การอยู่ร่วมกันในสังคม และความต้องการความปลอดภัยตามลำดับ ส่วนความต้องการทางกายภาพเป็นลำดับสุดท้าย
- 2) เมื่อมีการเปรียบเทียบในเรื่องของรายได้พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้สูงจะมีแรงจูงใจทางด้านกายภาพต่ำกว่านักศึกษาที่มีรายได้ต่ำ
- 3) เมื่อเปรียบเทียบในด้านรายได้และอายุ พบว่า นักศึกษาที่มีรายได้ต่ำและอายุน้อย จะมีแรงจูงใจในการการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นปัจจัยสำคัญมากกว่านักศึกษาที่มีรายได้สูงและอายุมาก
- 4) แรงจูงใจด้านการเป็นที่ยอมรับนับถือจากผู้อื่น และการเห็นคุณค่าในตนเองนั้น พบว่าผู้ที่เป็นเจ้าของธุรกิจมีแรงจูงใจทั้งสองขั้นนี้มากกว่าผู้จัดการทั่วไปที่เข้ามาศึกษาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง สาขาบริหารธุรกิจ

ฟิลลิปส์ (Phillips. 2003: Abstract) ได้ศึกษาตลาดความต้องการการศึกษาต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาตลาดความต้องการการศึกษาต่อเนื่องในโปรแกรมการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่า เป็นอย่างไร มีเครื่องมือสื่อสารอะไรที่สามารถสนับสนุนให้มีการศึกษาต่อเนื่องในระดับอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการเขียนบันทึกการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการโทรศัพท์กับนักศึกษาพิเศษ ซึ่งหมายถึงนักศึกษาอายุเฉลี่ย 22 ปี และเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนักศึกษาที่เรียนไม่เต็มเวลา โดยเป็นนักศึกษาวัยผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่

จากการวิจัย พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความต้องการในการที่จะเรียนในระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น แล้วแต่โอกาสและสถานการณ์ เช่น การหางานใหม่ การลาออกจากงาน การเปลี่ยนแปลงบทบาททางเศรษฐกิจ ซึ่งเมื่อนักศึกษาเหล่านี้มีความต้องการที่จะกลับมาเรียนในระบบการศึกษา กลุ่มเป้าหมายจะแสวงหาสถาบัน เพื่อความเหมาะสมและเลือกสถาบันมากกว่า 1 สถาบัน โดยจะพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของหลักสูตรที่จะเรียน ระยะเวลาการศึกษา ระยะเวลาการเดินทาง รวมถึงการประยุกต์ใช้สถานการณ์ของการเรียนรู้ต่อชีวิตประจำวัน

วิกคามาทิเรก (Wikkramatileke. 2003: Abstract) เป็นการศึกษาถึงคำอธิบายประกอบกับการสนทนากับนักวิชาการการศึกษาต่อเนื่อง ในการจัดตั้งหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ในมหาวิทยาลัย เพราะถึงแม้ว่า ในมหาวิทยาลัยในปัจจุบันจะให้ความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาระบบการศึกษาต่อเนื่องแต่กลับพบว่า ระบบและการจัดองค์กรขององค์ความรู้ที่เป็นหลักสำคัญในการที่จะนำมาพิจารณา เพื่อจัดทำหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องนั้นมีน้อยมาก โดยมองประเด็นปัญหาจากบทความเรื่อง ความเป็นผู้ประกอบการ และจากบทความเรื่องการวางแผนการศึกษาในระดับผู้ใหญ่ โดยในการวิจัยนี้ ผู้ประเมินได้ทำการตั้งคำถามถึงความน่าเชื่อถือและความสามารถในการนำไปใช้ประยุกต์กับการศึกษาต่อเนื่องได้จริง

จิลล์ (Gill. 2003: Abstract) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการทดลองใช้หลักสูตร การศึกษาต่อเนื่องทางอินเทอร์เน็ตกับการเรียนผ่านเสียงจากเครื่องรับวิทยุ โดยกลุ่มที่ศึกษา เป็นคู่สมรสในรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีสองกลุ่ม โดยในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 25 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการศึกษาทั้งสองรูปแบบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แมรี และวัตสัน (Mary; & Watson. 2004: Abstract) ได้ศึกษาวิจัยถึงเหตุผลและ อุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อเนื่องของกลุ่มพยาบาลที่มีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพในรัฐนิวยอร์ก โดย 1) ศึกษาถึงเหตุผลที่ทำให้กลุ่มพยาบาลที่มีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ ตัดสินใจศึกษาต่อเนื่อง 2) ศึกษาถึงอุปสรรคของกลุ่มพยาบาลที่มีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพตัดสินใจศึกษาต่อเนื่อง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ผลักดันให้ศึกษา ต่อเนื่องกับความต้องการในการได้ใบประกาศนียบัตรระดับสูง ระดับการศึกษาที่ใช้ในการเข้า ทำงาน และประสบการณ์ในการทำงาน 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอุปสรรคในการเข้า ศึกษาต่อเนื่องกับความต้องการในการได้ใบประกาศนียบัตรระดับสูง ระดับการศึกษาที่ใช้ใน การเข้าทำงานและประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้แบบสอบถาม 1,666 ชุด และได้รับ แบบสอบถามตอบกลับจำนวน 296 ชุด จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามนี้มีลักษณะ เฉพาะที่ได้รับการตรวจสอบแล้วว่า เป็นหญิงผิวขาวที่แต่งงานแล้วเป็นส่วนมาก

ผลการวิจัย พบว่า 1) เหตุผลอันดับแรกที่เข้าศึกษาต่อเนื่อง คือ ความต้องการ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ และเหตุผลอื่นๆ ที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ ความตั้งใจที่จะได้รับ การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อเป็นการบริการต่อชุมชน เป็นคำสั่งของหน่วยงานให้เข้าศึกษาต่อ และการต้องการหลีกเลี่ยงสิ่งที่ทำอยู่เดิม 2) อุปสรรคที่มีส่วนร่วมในการศึกษาต่อเนื่องที่ สำคัญมากที่สุดคือค่าใช้จ่ายในการศึกษา ส่วนปัจจัยอื่นได้แก่ การไม่มีเวลาว่าง หลักสูตรที่เปิด สอนค่อนข้างน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่สามารถจัดการบริหารเวลาส่วนตัวได้ และ ความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ 3) กลุ่มพยาบาลที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่ทำงานที่บ้าน หรือ ชุมชนที่อาศัยมีเหตุผลที่จะเข้าศึกษาต่อเนื่องเหมือนกับกลุ่มที่ไม่ได้ทำงานที่บ้าน หรือชุมชนที่ อาศัย คือเพื่อต้องการบริการให้แก่ชุมชน 4) ค่าใช้จ่ายในการศึกษานั้น เป็นอุปสรรคสำเร็จกลุ่ม พยาบาลที่ประสบการณ์น้อย หรือเพิ่งเริ่มทำงานมากกว่ากลุ่มพยาบาลที่มีประสบการณ์หรือ ทำงานมานานแล้ว กลุ่มพยาบาลที่มีความต้องการที่จะก้าวหน้าในหน้าที่การงานนั้นในเรื่องของ ความมุ่งมั่นและข้อจำกัดของเวลาจะมีผลน้อยกว่ากลุ่มพยาบาลที่ขาดความกระตือรือร้น

วัตบา (Watba. 2003: Abstract) ศึกษาในเรื่องความเป็นผู้นำและวิสัยทัศน์ของ การศึกษาระดับที่สูงกว่ามัธยมศึกษาเรื่องอาชีพและการศึกษาต่อเนื่องในรัฐฟลอริดา แมรีแลนด์ นอร์ธแคโรไลนา และเวอร์จิเนีย กล่าวคือสถาบันการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ และมีวิธีการที่แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมๆ การพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาศักยภาพ ด้านอาชีพในทศวรรษใหม่นี้จำเป็นที่จะต้องอาศัยการจัดการที่มีคุณภาพ

ผลการวิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายจำนวน 3 รอบ มีประเด็นพิจารณา 47 ประเด็น และมี 18 ประเด็นที่พัฒนาในรอบที่ 2 ที่พิจารณาในประเด็นดังกล่าวอีกครั้ง เพื่อหาข้อสรุปในรอบที่ 3 เพื่อเป็นฉันทามติ

แม็กคอลลัม (McCallum. 2003: Abstract) ได้ศึกษาถึงความสนใจและการใช้คอมพิวเตอร์ในการศึกษาต่อเนื่องของกลุ่มคนพิการทางหู มีวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อศึกษาถึงระดับของอายุขัยเฉลี่ย ความสนใจการศึกษาทางอินเทอร์เน็ตของคนพิการทางหู ในการวิจัยนี้ สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีข้อคำถาม 30 คำถามในประเด็นเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ประสบการณ์ และความสนใจการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แบบตอบรับกลับคืนมา 297 ฉบับ

ผลการวิจัย พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างใช้อินเทอร์เน็ตได้ 2) กลุ่มตัวอย่าง 71.9% สนใจโปรแกรมการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต 3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง และใช้อินเทอร์เน็ตเพราะในการศึกษาต่อเนื่อง 4) ส่วนใหญ่เป็นคนพิการทางหู และเป็นเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์เอง 5) ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ต 6) การได้ยืมไม่มีผลต่อความสนใจในการใช้อินเทอร์เน็ต 7) อายุที่มีการสูญเสียการได้ยินมีความสัมพันธ์กับการเป็นเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสนใจในการศึกษาต่อเนื่องทางอินเทอร์เน็ต

ทาวเวอร์ (Towers. 2004: Abstract) ในการศึกษาวิจัยนี้ศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อเนื่องของลูกจ้างพนักงานสาธารณสุข เหตุเพราะการศึกษาต่อเนื่องได้กลายมาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของระบบองค์ความรู้พื้นฐานของสังคม และได้กลายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะได้ค้นพบว่า ปัจจัยใดที่เป็นที่เป็นเหตุผลหรืออุปสรรคของลูกจ้างที่จะเข้าร่วมในการศึกษาต่อเนื่องนี้โดยใช้วิธีการเชิงสำรวจ ซึ่งได้ส่งแบบสอบถามทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังลูกจ้างพนักงานสาธารณสุขจำนวน 1,000 คน ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ลำดับความสำคัญที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อเนื่องเรียงลำดับจากสิ่งที่สำคัญที่สุดไปสู่สิ่งสำคัญน้อยที่สุดดังนี้ 1) เป็นความสนใจส่วนตัว 2) เป็นการบริการของชุมชน 3) เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ 4) ความคาดหวังจากคนภายนอก 5) เพื่อสังคมหรือติดต่อกับบุคคลอื่น ส่วนสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการตัดสินใจเข้าเรียนต่อเนื่องเรียงตามลำดับตามนี้คือ 1) ค่าใช้จ่าย 2) ไม่มีหลักสูตรที่น่าสนใจ 3) ขาดความมุ่งมั่น 4) ข้อจำกัดของเวลาและการจัดลำดับเวลาของผู้ต้องการเข้าเรียนในแต่ละบุคคล 5) ขาดการสนับสนุนให้เข้าศึกษาและปัญหาเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

สรุป

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้งหมดมีจำนวน 13 เรื่อง โดยเป็นงานวิจัยในประเทศไทยจำนวน 7 เรื่องและงานวิจัยต่างประเทศจำนวน 6 เรื่อง โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจที่เกี่ยวกับการศึกษาความต้องการและความสนใจในการศึกษาต่อเนื่องของการศึกษาในระดับต่างๆ รวมทั้งการศึกษาต่อในด้านวิชาชีพต่างๆ

ในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมีเพียง 1 เรื่อง คือ งานวิจัยในระดับปริญญาตรี บัณฑิต สาขาการศึกษาจากระบบโรงเรียน จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย เอกศักดิ์ แดงเดช ศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมงานวิจัยที่มีทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนำมาเรียบเรียงและสังเคราะห์ เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการศึกษาวิจัยในประเด็นของการศึกษาต่อเนื่องในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นต้นแบบการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ถ้ามองในระดับที่ลึกลงไป จะพบว่า งานวิจัยในประเทศส่วนใหญ่เป็นการประเมินความต้องการการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นไป และประเด็นการสำรวจความสนใจด้านการศึกษาต่อเนื่องในรูปแบบต่างๆ ดังเช่น การศึกษาความสนใจด้านการศึกษาของนักเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้วไม่ได้เรียนต่อ กรณีศึกษาอำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ของ บงกช พรหมมี (2538) การศึกษาความต้องการด้านการศึกษาต่อเนื่องของข้าราชการครู ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ของ ประภาพรณ ชันชัย (2538) และการศึกษาปัญหาการไม่เข้าร่วมโครงการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร ของ สุนิสา ขวัญชัย (2544) จะมีงานวิจัยเพียงเรื่องเดียวที่มีการศึกษาและพัฒนา รูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง คือ งานพัฒนา รูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของ เอกศักดิ์ แดงเดช (2545)

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศจะเป็นงานวิจัยในภาพกว้างของการศึกษาต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นทิศทางการดำเนินงานการศึกษาต่อเนื่อง การนำทฤษฎีของนักคิดมาพัฒนาการศึกษาต่อเนื่อง การทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องกับสื่อต่างๆ เพื่อความทันสมัยและสามารถนำไปใช้กับกลุ่มคนด้อยโอกาสได้อย่างทั่วถึง เช่น การศึกษาถึงการนำทฤษฎีแรงจูงใจของ มาสโลว์ มาอธิบายว่า แรงจูงใจใดที่มีผลต่อการศึกษาต่อเนื่องของ เชียง (Chiang, 2001: Abstract) การศึกษาเปรียบเทียบการทดลองใช้หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ทางอินเทอร์เน็ตกับ

การเรียนรู้ผ่านเสียงจากเครื่องรับวิทยุของ จิลล์ (Gill. 2003: Abstract) เป็นต้น

อาจจะกล่าวได้ว่า งานวิจัยทางด้านการศึกษาต่อเนื่องได้มีการศึกษาในมุมมองต่างๆ ของการศึกษาต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาการศึกษาต่อเนื่อง เพราะดังจะเห็นว่า ในปัจจุบันวิวัฒนาการของโลกสมัยใหม่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การพัฒนารูปแบบการจัดการ การศึกษาให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลง จึงเน้นเรื่องจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงควรที่จะ ได้มีการพัฒนาและผลักดันงานวิจัยด้านการศึกษาต่อเนื่องให้มากพอที่จะเป็นเครื่องรับประกัน คุณภาพของการจัดการศึกษาได้อีกทางหนึ่ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นการศึกษาวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยได้จัดลำดับสาระ ดังนี้คือ

1. ลำดับขั้นตอนของการวิจัย
2. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ลำดับขั้นตอนของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดย ศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศจากทฤษฎี เอกสาร ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ และระบบข้อมูลสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูล ThaiLis

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อพัฒนาเป็นกรอบของรูปแบบในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมในด้านต่างๆ ประกอบไปด้วย

- 2.1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.2 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.4 โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.5 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.7 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.8 การติดตามและประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.9 การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 19 คน โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญดำเนินการ 3 รอบ คือ ในรอบที่ 1

ใช้แบบสัมภาษณ์ตามความพร้อมและความสะดวกของผู้เชี่ยวชาญ โดยรวบรวมผลการสัมภาษณ์และแบบสอบถามในรอบที่ 1 ทุกประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญท่านได้กล่าวถึง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำเครื่องมือในรอบที่ 2

ส่วนรอบที่ 2 ใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งคัดเลือกมาจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามในข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยร้อยละ 60 ขึ้นไป จากในรอบที่ 1 ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำแนกข้อคำถามองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อ	องค์ประกอบหลัก	จำนวนองค์ประกอบย่อย
1	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง	11
2	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	7
3	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	12
4	โครงสร้างระบบการ	12
5	หลักสูตรการเรียนการสอนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง	14
6	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	12
7	สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง	9
8	การติดตามและประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง	6
9	การเทียบระดับและเทียบผลการเรียน	4
10	อื่น ๆ	5
รวม		92

ในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีเนื้อหาสาระเช่นเดียวกับรอบที่ 2 พร้อมทั้งแสดงค่าสถิติโดยได้แสดงค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่มและความคิดเห็นเดิมของผู้ตอบเพื่อให้ผู้ตอบได้ทบทวนคำตอบเดิมของตนเองอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบประสิทธิภาพและความเหมาะสม ของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 3 มาจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หลังจากนั้นจึงกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องจากองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้น

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่อง เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีผลงานวิชาการด้านการเขียนตำรา บทความและ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง และ/หรือเคยปฏิบัติงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาในระดับที่ได้รับการยอมรับในวงวิชาการในด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาในสาขาอุดมศึกษาระดับปริญญาเอก มีผลงานวิชาการด้านการเขียนตำรา บทความและ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา และ/หรือเคยปฏิบัติงานด้านการอุดมศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน

2. กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสถาบันอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการและผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่อง

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป มีผลงานวิชาการด้านการเขียนตำรา บทความและ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง และ/หรือเคยปฏิบัติงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาในระดับที่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการในด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจำนวน 9 คน (ภาคผนวก ก)

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาในสาขาอุดมศึกษาระดับปริญญาเอก มีผลงานวิชาการด้านการเขียนตำรา บทความและ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวกับการอุดมศึกษา และ/หรือเคยปฏิบัติงานด้านการอุดมศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนจำนวน 10 คน (ภาคผนวก ก)

3. การตรวจสอบประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งหมด 59 แห่ง คือ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่อง (ภาคผนวก ก)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด สำหรับผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามชุดนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อกำหนดเป็นกรอบ โครงสร้างของรูปแบบ และนำมากำหนดเป็นข้อคำถาม เพื่อถามความคิดเห็นโดยอิสระของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในด้าน ปรัชญาและหลักการ กลุ่มเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย โครงสร้างระบบการบริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน วิธีการจัดการศึกษา สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน เพื่อนำแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 ต่อไป

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จากการสัมภาษณ์ในรอบแรก นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2

ฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ชุดเดียวกับรอบที่ 2 แต่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งแสดงค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของผู้ตอบไว้ในรอบที่ 2 ด้วย

ฉบับที่ 4 เป็นแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ซึ่งจะสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเอกชนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทยว่ามีความคิดเห็นและความต้องการที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องมากน้อยเพียงใด ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อนำไปปฏิบัติจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยขอความอนุเคราะห์หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องจำนวน 9 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา จำนวน 10 คน โดยวิธีการ ดังนี้

แบบสอบถามฉบับที่ 1, 2 และ 3 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบและรับกลับคืน การตอบแบบสอบถามทุกรอบด้วยตนเอง จำนวนหนึ่ง และบางส่วนจัดส่งทางไปรษณีย์ ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2548 ถึงเดือน เมษายน 2549 ให้ทุกรอบได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมาครบทั้ง 19 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

แบบสอบถามฉบับที่ 4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบซึ่งเป็นผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในระดับรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และ/หรือผู้อำนวยการศูนย์/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยบางส่วนนำไปด้วยตนเองจำนวนหนึ่ง และบางส่วนจัดส่งโดยทางไปรษณีย์ จำนวนทั้งสิ้น 59 สถาบัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 34 สถาบัน ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน มิถุนายน – เดือน สิงหาคม 2549 คิดเป็นร้อยละ 57.62

การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องมาสรุปเป็นกรอบแนวทางคำถาม เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วย กระบวนการเทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) เพื่อสอบถามความคิดเห็นในรอบที่ 1 รอบที่ 2 และรอบที่ 3 จนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสอดคล้องกันเป็นฉันทามติ

องค์ประกอบที่ศึกษารูปแบบในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง มีดังนี้

1. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง
2. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
4. โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง
5. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง
6. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
7. สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง
8. การติดตามและการประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง
9. การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

จากกระบวนการเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ ผู้วิจัยนำผลจากการสรุปเป็นฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม เพื่อสำรวจความคิดเห็นและความต้องการที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมด 59 แห่งทั่วประเทศ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อเชิญกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาจำนวน 19 คน เป็นผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ก) วิเคราะห์ โดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item – Objective Congruence : IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาแปลงเป็นคะแนน ดังนี้

มีความเห็นว่า	สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น	1
มีความเห็นว่า	ไม่แน่ใจ	กำหนดคะแนนเป็น	0
มีความเห็นว่า	ไม่สอดคล้อง	กำหนดคะแนนเป็น	-1

จากนั้นนำคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาแทนค่าในสูตรดัชนีความสอดคล้อง ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องไม่น้อยกว่า 0.5 ถือว่า เกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ไม่ต้องทำการปรับปรุง

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 จะต้องปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการประเมินได้คะแนนความสอดคล้องของแบบสอบถาม เท่ากับ 1.00 ซึ่งเป็นเกณฑ์สูงมากที่สุด จากนั้นตรวจสอบเพื่อแก้ไขสำนวนภาษา ดัดทอน และเพิ่มเติมข้อคำถามในแบบสอบถาม และนำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณา ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นจึงส่งแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 1

แบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยแสดงผลการตอบในรอบที่ 1 ประกอบการตอบของกลุ่มในข้อนั้นๆ พร้อมทั้งความคิดเห็นเพิ่มเติม หรืออาจเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณา ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 2

แบบสอบถามในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยแสดงผลการตอบในรอบที่ 2 ประกอบการตอบของกลุ่มในข้อนั้นๆ พร้อมทั้งความคิดเห็นเพิ่มเติม หรืออาจเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปให้คณะกรรมการควบคุมปริญญาโทพิจารณา ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในรอบที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบสอบถามเลือกตอบ (Check List) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Delphi Technique) ที่ 2 และ 3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังรายละเอียด ดังนี้

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

การพิจารณาความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 0.01 – 0.99 หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูงมาก
- 1.00 – 1.50 หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันสูง
- 1.50 ขึ้นไป หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกันต่ำ หรือไม่มีความสอดคล้องกัน

การพิจารณาข้อความที่นำมากำหนดเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้วิจัยใช้ข้อความที่มีพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ตั้งแต่ 1.50 ลงมา ซึ่งถือว่า ข้อความนั้นมีความสอดคล้องกันสูง

ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ก่อนนำไปตรวจสอบความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติ โดยพิจารณาคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบสุดท้าย ที่มีค่ามัธยฐาน (Median) ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป ซึ่งถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ตั้งแต่ 1.50 ลงมาซึ่งถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันสูง

ผู้วิจัยได้คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายขอค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

- 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติมาก
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติน้อยที่สุด

ในการพิจารณาความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ ในการพิจารณาโดยใช้ข้อความที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป

นำผลการวิเคราะห์ข้อความที่ได้จากการสอบถามความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติ ของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน ระดับรองอธิการบดี และผู้อำนวยการศูนย์/สำนัก ที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.20 มากำหนดเป็นรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ฉบับสมบูรณ์

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ใช้การคำนวณค่าสถิติ Mann-Whitney U test เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยหาค่าอำนาจจำแนก (Z) และวิเคราะห์ความยากง่าย (P) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

สำหรับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

ตาราง 3 ขั้นตอน วิธีการศึกษาวิจัย แหล่งข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย	วิธีการศึกษาวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
1. ขั้นการสร้างรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง	1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการศึกษา 2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3. ได้แนวทางของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	การสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2. การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง	1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องโดยใช้เทคนิคเดลฟาย 2. การปรับปรุงรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง 3. การตรวจสอบประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องและการอุดมศึกษา จำนวน 19 คน ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการสถาบัน/สำนัก/ศูนย์	เทคนิคเดลฟาย การสังเคราะห์รูปแบบและการจัดการศึกษาต่อเนื่องจากฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าและแบบสอบถามเลือกตอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 1
3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2
4. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. การวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ตอนที่ 1 การศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องโดยความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เชี่ยวชาญ รายละเอียดดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญ (N = 19)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	16	84.21
หญิง	3	15.79
รวม	19	100.00
2. ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์	10	52.63
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	4	21.05
รองศาสตราจารย์	5	26.32
รวม	19	100.00
3. คุณวุฒิการศึกษา		
ปริญญาโท	8	42.11
ปริญญาเอก	11	57.89
รวม	19	100.00
4. ประสบการณ์และระยะเวลาการทำงานในหน่วยงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง/การศึกษาผู้ใหญ่/การอุดมศึกษา		
1 – 5 ปี	1	5.26
6 – 14 ปี	5	26.32
11 – 15 ปี	3	15.79
16 – 20 ปี	4	21.05
มากกว่า 20 ปีขึ้นไป	6	31.58
รวม	19	100.00

จากตาราง 4 แสดงถึงสถานภาพของผู้เชี่ยวชาญเป็นเพศชาย/หญิง จำนวน 16 คน (ร้อยละ 84.21) และ 3 คน (ร้อยละ 15.79) ตามลำดับ ด้านตำแหน่งวิชาการ เป็นตำแหน่งอาจารย์จำนวน 10 คน (ร้อยละ 52.63) ตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 21.05) และตำแหน่งรองศาสตราจารย์ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 26.32) ด้านวุฒิการศึกษาของผู้เชี่ยวชาญสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท 8 คน (ร้อยละ 42.11) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก มีจำนวนผู้เชี่ยวชาญ 11 คน (ร้อยละ 57.89) ด้านประสบการณ์และระยะเวลาในการทำงานด้านการศึกษาต่อเนื่องการศึกษาผู้ใหญ่ และการอุดมศึกษา มีระยะเวลาใกล้เคียงกันคือ ประสบการณ์ 1 – 5 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 5.26) ประสบการณ์ 6 – 10 ปี จำนวน 5 คน (ร้อยละ 26.32) ประสบการณ์ 11 – 15 ปี จำนวน 3 คน (ร้อยละ 15.79) ประสบการณ์ 16 – 20 ปี จำนวน 4 คน (ร้อยละ 21.05) และประสบการณ์มากกว่า 20 ปี จำนวน 6 คน (ร้อยละ 31.58) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 1

องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในทุกมิติขององค์ประกอบอันได้แก่ **มิติที่ 1** การศึกษาเพื่อมวลชน (Education for All) คือบริการการศึกษาแก่สังคมทั้งมวล เพื่อเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต **มิติที่ 2** การบริหารทรัพยากรทางวิชาการเชิงรุกด้วยความรู้ที่เป็นสากล โดยมุ่งมั่นพัฒนารูปแบบในการบริการทางวิชาการที่มีมาตรฐานและคุณภาพ เพื่อสนองความต้องการของผู้รับบริการกระจายความรู้สู่สังคม และเสริมสร้างคุณค่าด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น **มิติที่ 3** มุ่งเน้นผู้ที่ประกอบอาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา **มิติที่ 4** มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี **มิติที่ 5** การบริการวิชาการควรมุ่งสู่การพึ่งพาตนเองในการหารายได้เพื่อเลี้ยงตนเอง โดยจัดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ดี และเป็นการให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลางแก่องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาสและองค์กรการกุศลที่ไม่มีรายได้ หรืองบประมาณ และให้ความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่พัฒนาขึ้นมานี้เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งต้องเน้นการพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้น อาจจะยากในการให้การศึกษาต่อกลุ่มต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง เช่น กลุ่มผู้ขาดโอกาส และกลุ่มด้อยโอกาสทางการศึกษา เพราะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในเรื่องของยกระดับคุณภาพการศึกษาเป็นหลักมากกว่าการให้บริการการศึกษาต่อคนกลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลาย

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมุ่งเน้นปรัชญาและหลักการในการจัดการศึกษาให้ทั่วถึงทุกระดับทุกชนชั้นในสังคมและควรเพิ่มรูปแบบการศึกษาแบบบูรณาการ

โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการสอนที่ทันสมัยตอบสนองต่อกลุ่มบุคคลที่เข้ามาศึกษา
ไม่ว่าจะเป็นการต่อยอดทางการศึกษาในระดับใดก็ตาม

และการบริหารทรัพยากรควรเน้นในเชิงรุกเพื่อความเป็นสากลให้บริการวิชาการ
อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐานที่ดี

องค์ประกอบที่ 2 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในทุกมิติขององค์ประกอบ
ของกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง อันได้แก่ **มิติที่ 1** กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษา
หรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก **มิติที่ 2** กลุ่ม
บุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ครู อาจารย์ ตำรวจ ทหาร พนักงานบริษัท และค้าขาย เป็นต้น **มิติที่ 3**
กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ พยาบาล และวิศวกร เป็นต้น **มิติที่ 4**
กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มชาวเขา **มิติที่ 5** กลุ่มผู้ไร้แรงงาน **มิติที่ 6** กลุ่มเด็ก
แม่บ้านและผู้สูงอายุ **มิติที่ 7** กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้ว
และเรียนสะสมมาอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลาย
ประการ เช่น ความไม่พร้อมทางด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงาน ซึ่งทำให้ไม่
สามารถเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติได้ และให้ข้อเสนอแนะว่า การเข้าถึงกลุ่ม
ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอาจจะยากกว่ากลุ่มอื่น ควรให้ความสำคัญและจัดการศึกษาต่อเนื่อง
ที่เหมาะสมสำหรับคนกลุ่มนี้เป็นพิเศษเพื่อสนองต่อการจัดการศึกษาเพื่อมวลชนอย่างแท้จริง

ในปัจจุบัน สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนยังไม่สามารถจัดการศึกษา
ได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติของบุคคลกลุ่มต่างๆ ได้ทั่วถึงตามแนวทาง ของพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้น การกำหนดจุดมุ่งหมายของการให้บริการการศึกษา
ต่อเนื่อง ควรอิงภารกิจของมหาวิทยาลัย ควบคู่กันไปด้วย

องค์ประกอบที่ 3 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยในทุกมิติของจุดมุ่งหมาย
การจัดการศึกษา อันได้แก่ **มิติที่ 1** การให้บริการและความรู้ทางวิชาการ เพื่อเป็นการขยาย
โอกาส และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ
การศึกษาตามอัธยาศัย **มิติที่ 2** การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของมนุษย์ **มิติที่ 3** การสร้างเสริม
บทบาทของมหาวิทยาลัย ให้เป็นแหล่งวิชาการ เพื่อพัฒนาประเทศโดยร่วมมือกับชุมชน
หน่วยงานภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ **มิติที่ 4** การสร้างรายได้ให้หน่วยงานโดย
เป็นการพึ่งพาตนเอง **มิติที่ 5** การนำทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษาทั้งบุคลากรและ
ทรัพย์สินมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคมเพียงแต่ว่าในสถาบันอุดมศึกษา
เอกชน สถาบันใดจะมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับสถิติด้านใดเป็นหลักและในความเป็นจริงแล้ว
สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งยังไม่มีความพร้อมเพียงพอที่จะให้บริการทางการศึกษาต่อ
สังคมได้อย่างกว้างขวาง

ในประเด็นของมิติที่ 4 ดังความว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างรายได้ให้หน่วยงาน โดยเป็นการพึ่งพาตนเองได้นั้น ในปัจจุบันทำให้เกิดหลักสูตรภาคพิเศษและภาคค่ำในหลายๆ สถาบันอาจเป็นการจัดการศึกษาแบบซ้ำซ้อน ทำให้คุณภาพการศึกษาด้อยลงไปได้

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อมุ่งเน้นในมิติที่ 1 คือการให้บริการและความรู้ทางวิชาการเพื่อเพิ่มขยายโอกาส และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต เป็นหลักสำคัญและเสริมในมิติที่ 2 เพื่อเป็นการมุ่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของมนุษย์ จะทำให้จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องมีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์ประกอบที่ 4 โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทั้งโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง อันได้แก่ มิติต่างๆ ดังนี้ คือ **มิติที่ 1** โครงสร้างการบริหารขององค์กรจะมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหาร มีการบริหารงานเป็นอิสระ ดำเนินการในรูปแบบศูนย์การศึกษาต่อเนื่องหรือศูนย์บริการทางวิชาการมีการประสานงานกับหน่วยงานของคณะและภาควิชาที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน และมีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับปฏิบัติการในฝ่ายต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง รองผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง หัวหน้าสำนักงาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ เช่น ธุรการ การเงิน บุคลากรพัสดุ จัดซื้อ เทคนิค และ ฝึกอบรม เป็นต้น เพื่อให้การบริหารงานมีความคล่องตัวในการตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายคือผู้เรียนทุกกลุ่ม **มิติที่ 2** จัดโครงสร้างระบบการบริหารโดยคณะและภาควิชาในหลักสูตรการสอนในระดับปริญญาตรี โทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ โดยภาควิชาต่างๆ เน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎี และความรู้ในศาสตร์แขนงต่างๆ เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมารับใช้สังคม พบว่า ในโครงสร้างระบบการบริหารควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีการบริหารเป็นอิสระจะดำเนินการในรูปแบบของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง หรือศูนย์บริการทางการศึกษาก็ได้

และควรมีโครงสร้างการบริหารที่มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นสูง อีกทั้งควรมีกลุ่มบุคคลจากชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในโครงสร้างการบริหาร เพื่อสร้างความหลากหลายในแนวความคิด และมีผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาวิชาเพื่อระดมความสามารถในการจัดหลักสูตร ผลการดำเนินการขององค์กรการบริหารของศูนย์หรือสถาบันนั้นจะต้องมีการรายงานผลอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เสนอต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่อรายงานผลการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 5 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในทุกมิติของหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง อันได้แก่ **มิติที่ 1** การให้บริการในหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา ในมิติของระยะเวลาซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาระยะสั้นซึ่งหลักสูตรส่วนใหญ่จะจัดเพื่อพัฒนาศักยภาพทางการบริหารพัฒนาทักษะในการทำงานและเสริมสร้างความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต 2) การจัดการศึกษา

ต่อเนื่องเป็นหลักสูตรอบรมหรือสัมมนาระยะยาว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติ และค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม **มิติที่ 2** การให้บริการในหลักสูตรการฝึกอบรม หรือสัมมนาในมิติของความต้องการขององค์กรซึ่งประกอบด้วย 1) การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาเฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงาน และผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ 2) การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอกซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคม โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การจัดบรรยายพิเศษ และการอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้าน เป็นต้น **มิติที่ 3** การให้บริการในหลักสูตรต่างๆ ไป ซึ่งเป็นการบริการการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ อินเทอร์เน็ต วิทยุ และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น **มิติที่ 4** การให้บริการในหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการ สำนัก หรือศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งจะดำเนินงานร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์ หรือองค์ความรู้ด้านนั้นๆ โดยให้รูปแบบคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานแต่ละโครงการหลักสูตร และวิชาต่างๆ สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนจะเปิดสอนในลักษณะที่หลากหลายและตรงตามความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ การทำอาหาร การพูดในที่สาธารณะ กฎหมาย และการบริหาร เป็นต้น หรือจัดเป็นหลักสูตรเฉพาะทาง โดยเปิดสอนให้กับบุคคลสายวิชาชีพเฉพาะทาง สรุปได้ว่าหลักสูตรต่างๆ จัดในลักษณะของการให้บริการดังต่อไปนี้ คือ 1) หลักสูตรการเรียนแบบไม่มุ่งหวังปริญญา (Non-degree Program) 2) หลักสูตรการเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit Program) 3) หลักสูตรที่เน้นกิจกรรม 3 รูปแบบคือกิจกรรมทางวิชาการ นันทนาการ และศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ในเทศกาลต่างๆ และควรให้มีการสำรวจความต้องการของผู้เรียนในกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในทุกมิติของวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง อันได้แก่ **มิติที่ 1** จัดการศึกษาแบบชั้นเรียน (Face to Face) โดยให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง **มิติที่ 2** จัดการศึกษาแบบการเรียนออนไลน์ (E-Learning) โดยสามารถจำแนกได้ในหลายลักษณะ เช่น การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต การเรียนจากการถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมและรายการผ่านเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต **มิติที่ 3** จัดการศึกษาแบบการเรียนทางไกลโดยใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ได้แก่ การเรียนการสอนจากการออกอากาศทางสถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ **มิติที่ 4** จัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ **มิติที่ 5** จัดการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะเป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้

(E-library) และสำหรับในวิธีการจัดการศึกษานั้น ควรเป็นไปในลักษณะแบบผสมผสาน หลากหลายวิธี เพราะในแต่ละสถาบันไม่สามารถจัดการศึกษาได้ครบทุกมิติบางสถาบัน ยังไม่มีทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในทุกมิติ เนื่องจากการเป็นารลงทุนที่สูงมาก จึงต้องคำนึงถึงจุดคุ้มทุนด้วย

การยอมรับและค่านิยมของคนไทยยังมีความต้องการเรียนในลักษณะชั้นเรียน มากกว่าการเรียนออนไลน์ ดังนั้น ถ้าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลักดันและจัดการศึกษา ได้ชัดเจนและครอบคลุม จะเป็นการเพิ่มทางเลือกและเป็นประโยชน์มากขึ้นกับกลุ่มบุคคลที่ ต้องการเข้ามาศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องได้หลากหลาย และเป็นการกระจายความรู้สู่ทุกภาคส่วนของสังคม

องค์ประกอบที่ 7 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในทุกมิติ อันได้แก่ มิติที่ 1 การใช้สื่อการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น การเรียนออนไลน์ทางระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ซีดี-รอม วีดีโอ เอกสารประกอบการศึกษารวมไปถึงสื่อโสตทัศนต่างๆ มิติที่ 2 แหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง โดยในส่วนของแหล่งการเรียนรู้ที่มีในลักษณะที่ หลากหลายทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งเรียนนอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) ได้แก่ เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ศูนย์การ เรียนรู้ต่างๆ วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์ และสวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น และมีความคิดเห็นว่า แนวคิดเรื่องการศึกษาต่อเนื่องยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงควรทำความเข้าใจและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องขึ้น เพื่อเป็นการสร้างการ เรียนรู้ตลอดชีวิต และควรพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบไปด้วยเพื่อจัดหาสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

องค์ประกอบที่ 8 การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในทุกมิติของการติดตาม และประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง อันได้แก่ มิติที่ 1 การประเมินผลการเรียนการสอน หมายถึง ประเมินผลจากระดับคะแนนของผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน มิติที่ 2 การประเมินผลการจัดการศึกษา หมายถึง ประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจาก แบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการ เข้าร่วมการฝึกอบรม หรือการสัมมนา หรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ มิติที่ 3 การติดตาม และประเมินผลจากการประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อนำผลของการประเมินมาเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของการจัดการ ศึกษาได้เป็นรูปธรรม และติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในระยะยาว ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและผลัดกันให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีการติดตามประเมินผลได้อย่างจริงจัง เพื่อสอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาด้วย

องค์ประกอบที่ 9 การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในทุกมิติของการเทียบระดับ และเทียบโอนผลการเรียน อันได้แก่ **มิติที่ 1** การเทียบระดับ หมายถึง การเทียบวุฒิการศึกษา หรือเทียบ หลักสูตรหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เป็นต้น เพื่อกำหนดความเทียบเท่ากันของวุฒิการศึกษาจากในและต่างประเทศตามมาตรฐานการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการระหว่างรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้จบการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบ หรือ การศึกษาตามอัธยาศัยนั้นสามารถศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในรูปแบบการศึกษาเดียวกันได้ หรือต่างรูปแบบก็ได้ตามหลักเกณฑ์การเทียบระดับ **มิติที่ 2** การเทียบโอนผลการเรียนของ การศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ หมายถึง การนำผลการเรียนการศึกษาในระบบหรือ การศึกษานอกระบบของบุคคลที่สะสมไว้ระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบกันไม่ว่าผล การเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตามมาเป็นผลการเรียนส่วนหนึ่งของหลักสูตรหรือ การนำผลการเรียน หรือการฝึกอบรม หรือการโอนย้ายรายวิชาหรือหมวดวิชาของบุคคลจาก หลักสูตรที่กำลังเรียนไปหลักสูตรอื่น หรือเปลี่ยนวิชาเอกและวิชาโท หรือเรียนไม่จบในรูปแบบ การศึกษาต่างๆ ไปศึกษาต่อในระดับเดียวกัน โดยยึดวัตถุประสงค์และโครงสร้างหลักสูตรและ คำอธิบายรายวิชาที่จะรับโอนเป็นหลัก เพื่อการยกเว้นบางรายวิชาหรือบางหมวดวิชา โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนหลักสูตรที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละ บุคคล โดยสามารถเปลี่ยนแนวการศึกษาของบุคคล หรือย้ายที่เรียน โดยไม่ต้องเริ่มต้นใหม่ **มิติที่ 3** การเทียบโอนผลของการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การนำความรู้และทักษะ จาก ประสบการณ์จริง หรือทักษะอาชีพ หรือทักษะอื่นๆ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่ง ความรู้ต่างๆ เช่น ที่บ้าน ชุมชน ที่ทำงาน งานอดิเรก และการฝึกอบรม หรือการมีทักษะอื่นๆ ที่มีผลการเรียนรู้เป็นตัวบ่งชี้ โดยมีการประเมินความรู้ ความเข้าใจ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะ และประสบการณ์ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อเทียบความรู้กับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหาสาระของ รายวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือหมวดวิชาใดวิชาหนึ่งของหลักสูตรในระบบ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มี ประสบการณ์ในวิชาการหรือวิชาชีพ หรือเชี่ยวชาญในความรู้แขนงวิชาต่างๆ ได้รับการศึกษา อย่างต่อเนื่องโดยเทียบระดับ และเทียบโอนผลการเรียนในระดับดังนี้ 1) ระดับต่ำกว่าปริญญา ได้แก่ ระดับอนุปริญญา หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 2) ระดับปริญญา ได้แก่ ระดับ ปริญญาตรี ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต ระดับปริญญาโท ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ระดับปริญญาเอก และระดับหลังปริญญาเอก แต่ในความเป็นจริงแล้วในทางปฏิบัตินั้นยังไม่มี การขอเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะมีเพียงการขอเทียบโอนผลการเรียน ในระบบเพื่อเข้าศึกษา

ต่อในระดับปริญญาจากต่างสถาบันเท่านั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงควรประชาสัมพันธ์และสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนมากขึ้น มีคณะกรรมการในการพิจารณาการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนที่มีคุณภาพ มีการบริหารงานเป็นอิสระ และมีกรอบการดำเนินงานชัดเจน

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบนี้ เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอันประกอบไปด้วยองค์ประกอบด้านปรัชญาและหลักการ กลุ่มเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย โครงสร้างระบบการบริหาร หลักสูตร การเรียนการสอน วิธีการจัดการศึกษา สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ การติดตามและประเมินผล และการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ในรอบที่ 2 และ รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของความคิดเห็น ดังนี้

5	หมายถึง	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
4	หมายถึง	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมาก ในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
3	หมายถึง	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยปานกลาง ในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
2	หมายถึง	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยน้อย ในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
1	หมายถึง	ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยน้อยที่สุด ในการกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

และในแต่ละข้อคำถามของแต่ละด้าน ผู้เชี่ยวชาญยังสามารถเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 1 เป็นการนำข้อมูลผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาสรุปเป็นกรอบโครงสร้างขององค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบ ในรอบที่ 2 ดังตาราง 5

ตาราง 5 คำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญมีต่อองค์ประกอบ
ของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รอบที่ 2

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	5.00	1.00
2	ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่อง คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม	5.00	1.00
3	การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้นทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มียึดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และประเมินที่เป็นมาตรฐาน	5.00	1.00
4	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลัง จากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมจัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของมวลชนโดยมวลชน และเพื่อมวลชน	5.00	1.00
5	ปรัชญาการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติเพื่อยกระดับคุณวุฒิ การศึกษาและความรู้ความสามารถ	5.00	1.00
6	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนทางวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี	5.00	1.00
7	การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตัวเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.00	1.00
8	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความเข้าใจและตระหนักใน ความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.00	1.00
9	การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	5.00	1.00
10	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์การภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส	5.00	2.00
11	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เข้าจะรับการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษา	5.00	2.00
2	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจาก ความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็น ลำดับแรก	4.00	1.00
3	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และผู้นำชุมชน 3) กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น 4) กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5) กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียนสะสมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงานซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบ ปกติได้	5.00	0.00
4	คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิ การศึกษา อายุ เพศหรือชนชั้น	5.00	0.00
5	ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่าเน้นไปที่การศึกษาในระดับ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย	5.00	1.00
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ	5.00	1.00
7	การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมของสถาบันงบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และ เป้าประสงค์ของการให้บริหารการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.00	0.00
2	การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรอ้างอิงภารกิจของสถาบัน อุดมศึกษา 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การบริหารวิชาการแก่สังคมการ มุ่งเน้น การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรถูกนำไปด้วย	4.00	1.00
3	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำนวสภาพความ เป็นจริงและเตรียมความพร้อมในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนด เป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
4	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมา ทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	5.00	1.00
5	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการจัดการศึกษาที่ พึ่งพา ตนเองได้เป็นหลัก	5.00	1.00
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้	5.00	1.00
7	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นคุณภาพ ของกายและใจเป็นสำคัญ	5.00	1.00
8	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้ เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศโดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิตการพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี	5.00	1.00
9	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเป็นการให้ความสำคัญในการให้ บริหารและความรู้ทางวิชาการ เพื่อเป็นการขยายโอกาส และส่งเสริมการศึกษา ตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	5.00	1.00
10	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการนำทรัพยากรภายในสถาบัน อุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและ สังคม	5.00	1.00
11	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบัน อุดมศึกษา เอกชน ให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอันจะนำไปสู่ความ ร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับพัฒนาประเทศ	5.00	1.00
12	สถาบันอุดมศึกษา ควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร	5.00	0.00
2	การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	4.00	1.00
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
4	โครงสร้างการบริหารขององค์กรควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารมีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการบริหารงานเป็นอิสระ	5.00	1.00
5	การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของแต่ละสถาบัน	5.00	1.00
6	การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ	4.00	1.00
7	โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่องควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลายตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ	5.00	1.00
8	จัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงานการศึกษาต่อเนื่องควรมีแผนงานเช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง	5.00	1.00
9	โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการในแต่ละส่วนของระบบบริหาร	5.00	1.00
10	การจัดโครงสร้างระบบการบริหารโดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี โท และเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรที่จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมาใช้สังคมได้	5.00	1.00
11	ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจากหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้างขององค์กรรวมในการคิดและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน	5.00	1.00
12	ในแง่ของการปฏิบัติ จะต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้องมาตรฐานสากล	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรอยู่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดทำหลักสูตรเปิดสอนและประเมินผลหลักสูตร	5.00	1.00
2	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบันอื่นๆ (ที่มีการเปิดสอน) หรือสถาบันเดียวกันเพื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	5.00	1.00
3	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นการให้บริการตามหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม	5.00	1.00
4	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงานและผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ	5.00	1.00
5	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมุ่งเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้านเป็นต้น	4.00	2.00
6	การจัดหลักสูตรทั่วๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัยและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
7	การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่องควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ	5.00	1.00
8	การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น	5.00	1.00
9	ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชนระดมทรัพยากรร่วมกันเป็นการประหยัด ค่าใช้จ่าย	5.00	1.00
10	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้น กระบวนการคิดเป็น ทำเป็น	5.00	1.00
11	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ	5.00	1.00
12	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง	5.00	1.00
13	หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา	5.00	1.00
14	หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System)	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องหมายถึงแนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน	5.00	1.00
3	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงจำนวนจุดคุ้มทุนเพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน	5.00	1.00
4	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบ ข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม	5.00	1.00
5	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง	5.00	1.00
6	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย	5.00	1.00
7	สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
8	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียน เข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตัวเอง	5.00	1.00
9	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล อันจัดได้ในหลายลักษณะเช่น การเรียนด้วยตัวเองทางอินเทอร์เน็ต (การเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น	4.00	1.00
10	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่นการเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น	5.00	1.00
11	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจัดการศึกษาร่วมกับสถาบันประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ	5.00	1.00
12	การศึกษาต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาเอกชนควรจัดขึ้นโดยใช้ห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ (E-library) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องหมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีมีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบและแหล่งเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงาน อุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น	5.00	1.00
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ	5.00	1.00
4	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลต่าง ๆ	5.00	1.00
5	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)	5.00	1.00
6	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่องโดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
7	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
8	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกแก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก	5.00	0.00
9	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องใหม่ ๆ เช่น สถาบันประกอบการชุมชนและสถาบันการศึกษาทุกระดับ	5.00	0.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรม เชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ	4.00	1.00
2	การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมฝึกอบรมหรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ	5.00	0.00
3	การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการประกัน คุณภาพ ควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545	5.00	1.00
4	การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวดัชนีชี้วัดให้ชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับต่างๆ	5.00	1.00
5	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน	5.00	1.00
6	ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิบัตรเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน			
1	การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545	5.00	1.00
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด 1) เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน 2) มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน 3) มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	5.00	1.00
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนากระบวนการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน	5.00	1.00
4	การเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด 1) กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิ การศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการเทียบระดับการศึกษา 2) กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน	5.00	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● คำถามที่ 10			
1	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในรูปธรรม	5.00	1.00
2	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีองค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริม โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ	5.00	1.00
3	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม	5.00	1.00
4	การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของสถาบัน	5.00	1.00
5	ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น	5.00	1.00
	5.1) การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง		
	5.2) การศึกษากับวัฒนธรรม		
	5.3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	5.4) อื่นๆ		

จากตาราง 5 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 ที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีสาระสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 92 ข้อ มีข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในการนำไปกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (Mdn. ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และ I.R. ตั้งแต่ 1.50 ลงมา) จำนวน 89 ข้อ และมีข้อที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 3 ข้อ

องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน ข้อ 2 ปรัชญาคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม เพราะความรู้เป็นของมวลชน โดยมวลชนและเพื่อมวลชน ข้อ 3 จัดการศึกษาให้สนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้นทุกระดับการศึกษา โดยวิธีการหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัดมีสื่อและแหล่งการเรียนรู้มีรางวัลประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน ข้อ 4 เน้น All for Education คือคนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือ

ระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมจัดการศึกษา ข้อ 5 การจัดการศึกษาที่มีลักษณะของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อ 6 มีปรัชญาเพื่อการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และจัดการศึกษาให้กับผู้ประกอบอาชีพ เพื่อยกระดับ คุณวุฒิการศึกษา ข้อ 9 สร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และข้อ 11 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่อง ว่าปัจจัยใดที่เหมาะสมต่อสถาบัน และควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดเป็นหลัก เช่น บุคลากรผู้ให้ความรู้ กลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสมเป็นชุมชนของวิชาการและมีสภาพแวดล้อมที่ดี และข้อ 8 พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 10 กำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ดีการให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง แก่องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ และจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส

องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 การให้บริการการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน ซึ่งได้แก่ งบประมาณ ทำเลที่ตั้ง ความเชี่ยวชาญของบุคลากร เป็นต้น ข้อ 4 ควรให้ลำดับความสำคัญ ของกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมาก ไปสู่ความสำคัญน้อยโดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก ข้อ 5 พิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่า เน้นไปที่การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือ การศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 6 คิดแบบบูรณาการเป็นมิติเดียวโดยแล้วแต่บุคคลจะสามารถเข้าร่วมได้ตามความถนัดและความสนใจ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2546 ในมาตรา 15 เพื่อมุ่งจัดการศึกษาใน 3 รูปแบบได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และนำมารวมเพื่อต่อยอด จากฐานความรู้เดิมของแต่ละบุคคล และข้อ 7 การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 ทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา

ส่วนข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การให้บริการการศึกษาแก่กลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อเข้าศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 เพื่อเป็นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ข้อ 4 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องต้องอิงภารกิจ ของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้านคือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปด้วยกัน ข้อ 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรตั้งจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ ข้อ 6 การสร้างรายได้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรหารายได้จากการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ข้อ 7 ควรมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ ข้อ 8 การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นคุณภาพของกายและใจเป็นสำคัญ ข้อ 9 การเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งวิชาการเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิต การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี ข้อ 10 การให้บริการและความรู้ทางวิชาการเพื่อเป็นการขยายโอกาส และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 11 การนำทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สิน มาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม และข้อ 12 เพื่อการประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลและภาคเอกชนอันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับการพัฒนาประเทศ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ต้องการด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และข้อ 2 ต้องสร้างความเข้าใจ สำนวณสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อมในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง กรอบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กรโดยสำนักหรือศูนย์บริการวิชาการมีโครงสร้างทางการบริหารขององค์กร ข้อ 3 โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ข้อ 4 การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีแนวทางเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ข้อ 5 การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทาง ของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ข้อ 7 การจัดโครงสร้างระบบการบริหารโดยคณะและ

ภาควิชาในหลักสูตรการสอนในระดับปริญญาตรี โทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ โดยภาควิชาต่างๆ เป็นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แนวต่างๆ และควรเพิ่มพูนทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถออกมาใช้สังคม ข้อ 8 ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจากหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้างในการคิดและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา โดยยึดชุมชนเป็นฐาน ข้อ 9 ในแง่ของการปฏิบัติโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องคงไม่ได้มาตรฐาน เพราะขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจัง ข้อ 10 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 11 เชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลายตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ และข้อ 12 โครงสร้างการบริหารขององค์กรจะมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารมีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับปฏิบัติการมีการบริหารงานเป็นอิสระ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 โครงสร้างการบริหารงานเชิงบูรณาการ (CEO) มีความเหมาะสมกับแนวทางการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง เพราะมีความคล่องตัวและความยืดหยุ่นสูง และข้อ 6 การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของแต่ละสถาบัน

องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 การจัดหลักสูตรในลักษณะเป็นกระบวนการโดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดหลักสูตรเปิดสอนหลักสูตร และประเมินผลหลักสูตร ข้อ 2 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้นกระบวนการคิดเป็น ข้อ 3 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ ข้อ 4 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง (E-learning) ข้อ 6 การบริหารจัดการหลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น ข้อ 7 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบันที่มีการเปิดสอนเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ข้อ 8 สร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา ข้อ 9 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบ Non-Credit System ข้อ 10 การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการให้บริการในหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม ข้อ 11 การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตร

การฝึกอบรมหรือสัมมนาเฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรม ในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงาน และผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ ข้อ 12 การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตรการฝึกอบรม หรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้าน เป็นต้น ข้อ 13 การให้บริการในหลักสูตรต่างๆ ไป ซึ่งเป็นการให้บริการการศึกษาต่อเนื่อง ในลักษณะการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง และข้อ 14 การให้บริการในหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งจะดำเนินงานร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ด้านนั้นๆ โดยให้รูปแบบคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานแต่ละโครงการ หลักสูตรและวิชาต่างๆ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชนเพื่อลดค่าใช้จ่าย

องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 2 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเป็นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ข้อ 3 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร จุดคุ้มทุน เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ข้อ 4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ครบทุกรูปแบบ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาประกอบกัน ข้อ 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม ข้อ 6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุน ข้อ 7 ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 8 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบชั้นเรียน (Face to Face) โดยให้ผู้เรียนเข้าเรียน หรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง ข้อ 10 จัดการศึกษาแบบการเรียนทางไกล โดยใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่น การเรียนการสอนทางอากาศ ทางสถานีวิทยุหรือโทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ ข้อ 11 จัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ และข้อ 12 จัดการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ (E-librally)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 การจัดการศึกษาแบบการเรียนออนไลน์ จัดได้ในหลายลักษณะ ได้แก่ การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต การเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง อุปกรณ์และสถานที่ เพื่อใช้ป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 2 พัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) ข้อ 3 สร้างแหล่งการเรียนรู้หลากหลาย รูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) ได้แก่ เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น ข้อ 4 มุ่งพัฒนาการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สัมผัสมา ข้อ 5 จัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ข้อ 6 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ควรให้บริการได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ ข้อ 7 ควรพิจารณาแหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ในเรื่องของผู้ดำเนินการ การวัดและประเมินผลต่างๆ ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อ 8 การจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกต่อผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณากลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก และข้อ 9 สร้างแหล่งการเรียนรู้ใหม่ๆ เช่น สถานประกอบการ ชุมชน และสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 การติดตามและประเมินผลจากการเรียนการสอน หมายถึง การประเมินผลจากระดับคะแนนของผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน ข้อ 3 การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษา หมายถึง การประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือการสัมมนาหรือ การศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ ข้อ 4 การติดตามและประเมินผลจากการประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ข้อ 5 การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งหมดว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในระดับใด โดยการกำหนดตัวดัชนีชี้วัดให้ชัดเจน และข้อ 6 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรจะได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิปัตร์เป็นการรับรองผลการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ

ได้แก่ ข้อ 1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษา

ต่อเนื่องโดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนาระบบการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน ข้อ 2 กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีคณะกรรมการ ในการพิจารณาการ ขอเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน กับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อ 3 ควรมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจนในการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนโดยอิงจากแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 และ ข้อ 4 กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิในการศึกษาโดยมีคณะกรรมการ ในการพิจารณาจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

คำถามที่ 10 : คำถามเพิ่มเติม

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้เป็นรูปธรรม ข้อ 2 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีองค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณา ตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ ข้อ 3 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีองค์ประกอบหลัก ทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ ข้อ 4 การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของสถาบัน และข้อ 5 ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เช่น 5.1 การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง 5.2 การศึกษากับวัฒนธรรม 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.4 อื่นๆ

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

4. ผลการวิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย รอบที่ 3

การวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เช่นเดียวกับในรอบที่ 2 แต่ในแบบสอบถาม ได้เพิ่มเติม

ข้อมูลที่เป็นผลการตอบของกลุ่มและผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ในรอบที่ 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้รับทราบก่อนตัดสินใจยืนยันหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบเดิมอีกครั้งหนึ่งในรอบที่ 3 ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รอบที่ 3

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	5.00	1.00
2	ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่อง คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม	5.00	1.00
3	การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้น ทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และประเมินที่เป็นมาตรฐาน	5.00	1.00
4	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลัง จากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมจัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของมวลชนโดยมวลชน และเพื่อมวลชน	5.00	1.00
5	ปรัชญาการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไปและการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติเพื่อยกระดับคุณวุฒิ การศึกษาและความรู้ความสามารถ	5.00	1.00
6	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนทางวิชาการและมีสภาพแวดล้อมที่ดี	5.00	1.00
7	การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตัวเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.00	1.00
8	ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.00	1.00
9	การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง	5.00	1.00
10	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส	5.00	1.00
11	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้บริหาร สถานที่ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เข้าจะรับการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษา	5.00	1.00
2	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจาก ความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก	4.00	1.00
3	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย 3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และ ผู้นำชุมชน 3) กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และ เลขานุการ เป็นต้น 4) กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหาร เกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5) กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม 3.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่ม คนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น 3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียน สละอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลาย ประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงานซึ่งทำให้ ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบ ปกติได้	5.00	0.00
4	คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิ การศึกษา อายุ เพศหรือชนชั้น	5.00	0.00
5	ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่าเน้นไป ที่การศึกษาในระดับ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย	5.00	1.00
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจาก ภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถ ทักษะในแต่ละวิชาชีพ	5.00	1.00
7	การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน โดย พิจารณาจากสภาพแวดล้อมของสถาบันงบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และ เป้าประสงค์ของการให้บริหารการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.00	0.00
2	การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรอ้างอิงภารกิจของสถาบัน อุดมศึกษา 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การบริหารวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้น การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควรถูกนำไปด้วย	4.00	1.00
3	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำนวสภาพความ เป็นจริงและเตรียมความพร้อมในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนด เป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
4	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมา ทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	5.00	1.00
5	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการจัดการศึกษาที่ พึ่งพา ตนเองได้เป็นหลัก	5.00	1.00
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้	5.00	1.00
7	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นคุณภาพ ของกายและใจเป็นสำคัญ	5.00	1.00
8	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้ เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศโดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิตการพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี	5.00	1.00
9	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเป็นการให้ความสำคัญในการให้ บริหารและความรู้ทางวิชาการ เพื่อเป็นการขยายโอกาส และส่งเสริมการศึกษา ตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	5.00	1.00
10	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการนำทรัพยากรภายในสถาบัน อุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและ สังคม	5.00	1.00
11	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบัน อุดมศึกษา เอกชน ให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอันจะนำไปสู่ความ ร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับพัฒนาประเทศ	5.00	1.00
12	สถาบันอุดมศึกษา ควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร	5.00	0.00
2	การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	4.00	1.00
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
4	โครงสร้างการบริหารขององค์กรควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารมีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการบริหารงานเป็นอิสระ	5.00	1.00
5	การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของแต่ละสถาบัน	5.00	0.00
6	การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ	4.00	1.00
7	โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่องควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลายตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ	5.00	0.00
8	จัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงานการศึกษาต่อเนื่องควรมีแผนงานเช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง	5.00	1.00
9	โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการในแต่ละส่วนของระบบบริหาร	5.00	1.00
10	การจัดโครงสร้างระบบการบริหารโดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี โท และเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรที่จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมาใช้สังคมได้	5.00	1.00
11	ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจากหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้างขององค์กรรวมในการคิดและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน	5.00	1.00
12	ในแง่ของการปฏิบัติ จะต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้องมาตรฐานสากล	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรอยู่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดทำหลักสูตรเปิดสอนและประเมินผลหลักสูตร	5.00	1.00
2	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบันอื่นๆ (ที่มีการเปิดสอน) หรือสถาบันเดียวกันเพื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	5.00	1.00
3	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นการให้บริการตามหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม	5.00	1.00
4	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงานและผสมผสานกับ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ	5.00	1.00
5	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมุ่งเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้านเป็นต้น	4.00	2.00
6	การจัดหลักสูตรทั่วๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัยและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	1.00
7	การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ	5.00	1.00
8	การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น	5.00	1.00
9	ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชนระดมทรัพยากรร่วมกันเป็นการประหยัด ค่าใช้จ่าย	5.00	1.00
10	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้น กระบวนการคิดเป็น ทำเป็น	5.00	1.00
11	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ	5.00	1.00
12	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง	4.00	1.00
13	หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา	5.00	1.00
14	หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System)	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องหมายถึงแนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน	5.00	1.00
3	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงจำนวนจุดคุ้มทุนเพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน	5.00	1.00
4	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบ ข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม	5.00	1.00
5	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง	5.00	1.00
6	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย	5.00	1.00
7	สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
8	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียน เข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตัวเอง	5.00	1.00
9	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล อันจัดได้ในหลายลักษณะเช่น การเรียนด้วยตัวเองทางอินเทอร์เน็ต (การเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น	4.00	1.00
10	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่นการเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น	5.00	1.00
11	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจัดการศึกษาร่วมกับสถาบันประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ	5.00	1.00
12	การศึกษาต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาเอกชนควรจัดขึ้นโดยใช้ห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ (E-library) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องหมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีมีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบและแหล่งเรียนนอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงาน อุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น	5.00	1.00
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ	5.00	1.00
4	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลต่าง ๆ	5.00	1.00
5	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)	5.00	1.00
6	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่องโดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
7	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	5.00	1.00
8	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกแก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก	5.00	0.00
9	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องใหม่ ๆ เช่น สถาบันประกอบการชุมชนและสถาบันการศึกษาทุกระดับ	5.00	0.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรม เชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ	4.00	1.00
2	การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมฝึกอบรมหรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ	5.00	0.00
3	การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการประกัน คุณภาพ ควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545	5.00	1.00
4	การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวดัชนีชี้วัดให้ชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับต่างๆ	5.00	1.00
5	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน	5.00	1.00
6	ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิบัตรเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน			
1	การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545	5.00	1.00
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด 1) เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน 2) มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน 3) มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	5.00	1.00
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนากระบวนการเทียบระดับและการเทียบโอน ผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน	5.00	1.00
4	การเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด 1) กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิ การศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการเทียบระดับการศึกษา 2) กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์ เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน โดยมีระบบการบริหาร การประเมินที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ 3) กระจายอำนาจการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่ สาธารณชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบระดับและ การเทียบโอนผลการเรียนให้เชื่อมต่อการศึกษาทุกรูปแบบ	5.00	1.00

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	Mdn.	I.R.
● คำถามที่ 10			
1	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในรูปธรรม	5.00	1.00
2	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีองค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ	5.00	1.00
3	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม	5.00	1.00
4	การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของสถาบัน	5.00	1.00
5	ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น	5.00	1.00
	5.1) การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง		
	5.2) การศึกษากับวัฒนธรรม		
	5.3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	5.4) อื่นๆ		

จากตาราง 6 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 ที่มีต่อองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีสาระสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 92 ข้อ มีข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในการนำไปกำหนดเป็นองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (Mdn. ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และ I.R. ตั้งแต่ 1.50 ลงมา) จำนวน 90 ข้อ และมีข้อที่ไม่เห็นด้วย จำนวน 2 ข้อ โดยมีรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางในการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ข้อ 2 ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่องคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม ข้อ 3 การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้น การจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้น ทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัดมีสื่อและแหล่งการเรียนรู้และการประเมินที่เป็นมาตรฐาน ข้อ 4 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควร

จะเน้น All for Education คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลัง จากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมจัดการศึกษาเพราะความรู้เป็นของมวลชนโดยมวลชนและเพื่อมวลชน ข้อ 5 ปรึษาการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไปและจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติ เพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและความรู้ความสามารถ ข้อ 6 ปรึษาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสมเป็น ชุมชนทางวิชาการและมีสภาพแวดล้อมที่ดี ข้อ 9 การศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง ข้อ 10 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ดี การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส และข้อ 11 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรึษาและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และข้อ 8 ปรึษาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ไม่มีข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่จะเข้ารับการการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษา ข้อ 3 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย 3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และผู้นำชุมชน 3) กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น 4) กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5) กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม 3.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น 3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียนสะสมอย่างต่อเนื่องแต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงานซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติได้ ข้อ 4 คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับการบริการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อายุ เพศ

หรือชนชั้น ข้อ 5 ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่า เน้นไปที่การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 6 การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ และข้อ 7 การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะ ของแต่ละสถาบันโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมของสถาบัน งบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมาก ไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก

ไม่มีข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำนวณสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อมในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็น ยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 4 จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้น การต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์ ข้อ 5 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการจัดการศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก ข้อ 6 การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่ง การเรียนรู้ ข้อ 7 จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการ เน้นดูแลสุขภาพของกายและใจเป็นสำคัญ ข้อ 8 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อ เสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศ โดยรวมทั้ง การพัฒนาชีวิต การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี ข้อ 9 จุดมุ่งหมายของการจัด การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อเป็นการให้ความสำคัญในการให้บริการและความรู้ทางวิชาการ เพื่อ เป็นการขยายโอกาสและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 10 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการนำ ทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อชุมชนและสังคม ข้อ 11 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการประชาสัมพันธ์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอันจะนำไปสู่ความ ร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับการพัฒนาประเทศ และข้อ 12 สถาบันอุดมศึกษา ควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็น หลักสำคัญ

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และ เป้าประสงค์ของการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และข้อ 2 การกำหนด จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้านคือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคมการมุ่งเน้นการวิจัยและการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปด้วยกัน

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กรโดยจัดระบบขององค์กรให้มีโครงสร้างทางการบริหารที่ ชัดเจน ข้อ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษา ต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุม มาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 4 โครงสร้างการบริหารขององค์กร ควรมี รูปแบบของคณะกรรมการบริหาร มีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการบริหารงานเป็นอิสระ ข้อ 5 การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของสถาบัน ข้อ 7 โครงสร้างระบบ การบริหารการศึกษาต่อเนื่อง ควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการ บริหารการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้น ให้หลากหลายตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ ข้อ 8 จัดโครงสร้างระบบการบริหารของ การศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงานเช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง ข้อ 9 โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษา ต่อเนื่อง จะต้องมีการผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการ ในแต่ละส่วนของระบบการ บริหาร ข้อ 10 การจัดโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง โดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี โทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชา ต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควร จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมาใช้สังคม ได้ ข้อ 11 ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจาก หน่วยงาน/ภาครัฐ/ภาคเอกชน/ประชาชนชุมชน/กลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วม เพื่อให้ เกิดภาพกว้างหรือองค์รวมในการคิดและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน และข้อ 12 ในแง่ของการปฏิบัติ จะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณ การจัดการการเงินอย่าง จริงจัง เพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้อง มาตรฐานสากล

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และข้อ 6 การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรอยู่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดหลักสูตรจัดทำหลักสูตรเปิดสอนและประเมินผลหลักสูตร ข้อ 2 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบันอื่นๆ (ที่มีการเปิดสอน) หรือสถาบันเดียวกัน เพื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ข้อ 3 หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นการให้บริการตามหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติ และค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม ข้อ 4 หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาเฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะ ตามความต้องการของหน่วยงาน และผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ ข้อ 6 การจัดหลักสูตรต่างๆ ไป ในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัย และเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อ 7 การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์ หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ ข้อ 8 การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น ข้อ 9 ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชนระดมทรัพยากรรวมกันเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ข้อ 10 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้นกระบวนการ คิดเป็น ทำเป็น ข้อ 11 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ ข้อ 13 หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา และข้อ 14 หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต การเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System) หรือการสมัครเข้าเรียนเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา (Non-Degree)

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมุ่งเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้าน เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพิจารณาถึงวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบันและทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน ข้อ 3 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร จุดคุ้มทุน เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ข้อ 4 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม ข้อ 5 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ข้อ 6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย ข้อ 7 สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 8 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง แบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง ข้อ 10 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่น การเรียนการสอนทางวิทยุ โทรศัพท์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น ข้อ 11 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ และข้อ 12 การศึกษาต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาเอกชนควรจัดขึ้นโดยใช้ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E-library) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 9 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล อันจัดได้ในหลายลักษณะเช่น การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต (การเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ให้มีความหลากหลายรูปแบบ ทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น ข้อ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องได้ทุกสถานที่และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ ข้อ 4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการ การวัดผลและประเมินผลต่างๆ ข้อ 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างสื่อการศึกษา โดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) ข้อ 6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่อง โดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 7 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวก แก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก และข้อ 9 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องใหม่ๆ เช่น สถานประกอบการ ชุมชน และสถาบันการศึกษาทุกระดับ

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่องหมายถึง การติดตามและประเมินผล จากระดับความพึงพอใจที่ดีค่าผ่านเกณฑ์ การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการฝึกอบรม หรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ ข้อ 3 การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง จากระบบการประกันคุณภาพควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ข้อ 4 การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวดัชนีชี้วัด ให้ชัดเจน เพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับต่างๆ ข้อ 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องโดย

มีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน และข้อ 6 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/ หรือวุฒิบัตรเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมาก (Mdn. = 4, I.R. = 0 หรือ 1) มี 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนนหรือการประเมินเชิงพฤติกรรม เช่น คุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

ข้อที่ผู้ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 การเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน จะต้องมีการรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 ข้อ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด 1) เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีคณะกรรมการ ในการพิจารณาการขอเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน 2) มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน 3) มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีการพัฒนาระบบการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียนโดย 1) กำหนดให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้ 2) จัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบโมดูล (Module) 3) พิจารณาการเทียบระดับ และเทียบโอนหน่วยกิตเป็นรายบุคคล และข้อ 4 การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด 1) กำหนดเกณฑ์ การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการเทียบระดับการศึกษา 2) กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน โดยมีระบบการบริหารการประเมินที่เป็นมาตรฐานมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ 3) กระจายอำนาจการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษา ระดับอุดมศึกษาสู่สาธารณชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียนให้เชื่อมต่อการศึกษาทุกรูปแบบ

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

คำถามที่ 10 : คำถามเพิ่มเติม

ข้อที่ผู้ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับมากที่สุด (Mdn. = 5, I.R. = 0 หรือ 1) มี 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นรูปธรรม ข้อ 2 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมียอดประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่ม องค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ

ข้อ 3 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถปรับเปลี่ยน และยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ข้อ 4 การนำรูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของสถาบัน และ ข้อ 5 ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เช่น 5.1) การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง 5.2) การศึกษากับ วัฒนธรรม 5.3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.4) อื่นๆ

ไม่มีข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วย

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมในภาพรวม ดังนี้

5.1 ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นภารกิจที่มุ่งเสริมสร้างการพัฒนา คุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาสังคม แต่ในปัจจุบันนี้สถาบันอุดมศึกษาทุก แห่งมีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง แต่ยังจัดได้ไม่ครบทุกสถาบัน โดยบางสถาบันเข้าถึงเป้าหมาย ได้แท้จริง ส่วนหนึ่งยังไม่สามารถประเมินผลได้อย่างชัดเจนว่าการจัดการการศึกษาต่อเนื่องนั้น ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตคนได้ ดังนั้น หน่วยงานอุดมศึกษาทุกแห่ง ควรร่วมมือกันจัดระบบและ เป้าหมายในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน และมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสถาบัน ซึ่งจะ ช่วยให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นกลุ่มที่ควรคำนึงถึงมากที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับ กลุ่มที่เข้าถึงเทคโนโลยีได้ยาก จึงควรดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป ในระยะยาว

5.3 การจัดการศึกษาต่อเนื่องต้องคำนึงถึงความหลากหลายของคน ดังนั้น การกำหนดมาตรฐานนอกจากต้องคำนึงถึงหลักสากลแล้ว จะต้องคำนึงถึงสภาพของชุมชนที่ แวดล้อมด้วย

5.4 การศึกษาการพัฒนาคน ดังนั้น การกำหนดสัดส่วนของการให้บริการ จะต้องมีการให้บริการที่หวังผลกำไร แต่ไม่เอาเปรียบและการให้บริการการศึกษาที่เป็น การให้บริการอย่างจริงจัง

5.5 การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรจัดให้ครอบคลุมทุกกลุ่มในสังคมโดยการ ใช้ปัญหาและความต้องการของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดการศึกษา

5.6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดการศึกษาต่อเนื่อง ด้วยการระดม สรรพกำลังจากแหล่งต่างๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชน สังคมมีส่วนร่วม

5.7 ควรมีการเร่งสร้างเครือข่ายในเชิงบริการวิชาการ โดยใช้จุดแข็งของ แต่ละสถาบันให้เกิดเป็นรูปธรรม

5.8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดการศึกษาให้กับคนทุกชนชั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้บริการโดยไม่มุ่งผลกำไรจนเกินไปเพิ่มเป็นการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพแก่สังคมอย่างแท้จริง

5.9 ควรพิจารณาการศึกษาทางเลือกประกอบไปกับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นทางเลือก ทางการศึกษาที่หลากหลาย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชน (n = 34)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	17	50.00
หญิง	17	50.00
รวม	34	100.00
2. ตำแหน่งทางวิชาการ		
อาจารย์	14	41.20
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	15	44.10
รองศาสตราจารย์	4	11.80
ศาสตราจารย์	1	2.90
รวม	34	100.00
3. คุณวุฒิการศึกษา		
ปริญญาโท	13	38.20
ปริญญาเอก	21	61.80
รวม	34	100.00

ตาราง 7 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4. ตำแหน่งทางการบริหาร		
ผู้อำนวยการศูนย์บริหารวิชาการ	4	11.80
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง	4	11.80
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ	26	76.50
รวม	34	100.00
5. ประสบการณ์และระยะเวลาการทำงานในหน่วยงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง/การศึกษาผู้ใหญ่ / การอุดมศึกษา		
ไม่มีประสบการณ์	13	38.20
มีประสบการณ์	21	61.80
รวม	34	100.00

จากตาราง 7 ผู้ปฏิบัติงานที่เป็นผู้บริหารระดับสูง เป็นเพศชาย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 50.00) เป็นเพศหญิง จำนวน 17 คน (ร้อยละ 50.00) มีตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 41.20) เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 15 คน (ร้อยละ 44.10) เป็นรองศาสตราจารย์ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 11.80) และเป็นคณาจารย์ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 2.90) คุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 13 คน (ร้อยละ 38.20) และคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 21 คน (ร้อยละ 61.80) มีตำแหน่งทางการบริหาร เป็นผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 11.80) เป็นผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง จำนวน 4 คน (ร้อยละ 11.80) และมีตำแหน่งเป็นรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ จำนวน 26 คน (ร้อยละ 76.50) มีประสบการณ์ในด้านการศึกษาต่อเนื่อง/การศึกษาผู้ใหญ่และการอุดมศึกษา จำนวน 21 คน (ร้อยละ 61.80) ไม่มีประสบการณ์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 38.20)

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ที่มีต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการจัด
การศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 1 : ประชัญและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	ประชัญและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งประชัญและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	4.32	0.72
2	ประชัญของการศึกษาต่อเนื่อง คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม	4.64	0.64
3	การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้นทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และประเมินที่เป็นมาตรฐาน	4.35	1.01
4	ประชัญและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลัง จากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมจัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของมวลชนโดยมวลชน และเพื่อมวลชน	4.08	1.11
5	ประชัญการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความรู้ความสามารถ	4.41	0.78
6	ประชัญและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนทางวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี	4.32	0.80
7	การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตัวเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.08	0.96
8	ประชัญและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.44	0.61
9	การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	4.29	0.71
10	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส	3.94	0.88
11	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดประชัญและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	4.29	0.71

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เข้าจะรับการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษา	4.35	0.88
2	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก	3.91	1.13
3	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย	4.73	0.61
	3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่		
	1) กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปริญญาตรีปริญญาโท และปริญญาเอก		
	2) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และผู้นำชุมชน		
	3) กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น		
	4) กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น		
	5) กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม		
	3.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น		
	3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียนสะสมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงานซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบ ปกติได้		
4	คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อายุ เพศหรือชนชั้น	4.44	0.95
5	ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่าเน้นไปที่การศึกษาในระดับ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย	4.41	0.78
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ	4.47	0.66
7	การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมของสถาบันงบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น	4.47	1.02

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ของการให้บริหารการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.26	0.86
2	การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคมการ มุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่กันไปด้วย	4.38	0.85
3	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำนวสสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อมในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.50	0.66
4	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.08	0.83
5	จุดมุ่งหมายของการจัดการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการจัดการศึกษาที่ พี่งพาตนเองได้เป็นหลัก	4.38	0.73
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้	4.47	0.70
7	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นคุณภาพของกายและใจเป็นสำคัญ	4.14	0.89
8	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศโดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิตการพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี	4.52	0.70
9	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเป็นการให้ความสำคัญในการให้บริหารและความรู้ทางวิชาการ เพื่อเป็นการขยายโอกาส และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.61	0.60
10	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการนำทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม	4.46	0.59
11	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับการพัฒนาประเทศ	4.47	0.66
12	สถาบันอุดมศึกษา ควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ	4.41	0.65

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร	4.41	0.78
2	การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	4.41	0.92
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง	4.11	1.09
4	โครงสร้างการบริหารขององค์กรควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารมีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการบริหารงานเป็นอิสระ	4.26	0.96
5	การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของแต่ละสถาบัน	4.61	0.65
6	การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ	3.79	1.06
7	โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่องควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลายตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ	4.26	0.86
8	จัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงานการศึกษาต่อเนื่องควรมีแผนงานเช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง	4.38	0.73
9	โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการในแต่ละส่วนของระบบบริหาร	4.20	0.94
10	การจัดโครงสร้างระบบการบริหารโดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี โท และเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรจะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมารับใช้สังคมได้	4.41	0.74
11	ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้างขององค์กรร่วมในการคิดและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน	4.11	0.94
12	ในแง่ของการปฏิบัติ จะต้องมียุทธศาสตร์สนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้องมาตรฐานสากล	4.29	0.90

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรอยู่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดทำหลักสูตรเปิดสอนและประเมินผลหลักสูตร	4.50	0.66
2	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบันอื่นๆ (ที่มีการเปิดสอน) หรือสถาบันเดียวกัน เพื่อนำมาพิจารณาพร้อมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	4.44	0.61
3	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นการให้บริการตามหลักสูตร การฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต ตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม	4.50	0.66
4	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อ เฉพาะตามความต้องการของหน่วยงานและผสมผสานกับ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ	3.94	1.09
5	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมุ่งเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้าน เป็นต้น	3.73	1.16
6	การจัดหลักสูตรต่างๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัยและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.11	1.00
7	การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่องควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ	4.35	0.91
8	การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น	4.58	0.60
9	ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชนระดมทรัพยากรรวมกันเป็นการประหยัด ค่าใช้จ่าย	4.29	0.79
10	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้น กระบวนการคิดเป็น ทำเป็น	4.35	0.73
11	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ	4.32	0.84
12	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง	4.29	0.79
13	หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา	4.44	0.66
14	หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System)	4.41	0.74

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง			
1	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องหมายถึงแนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง	4.32	0.80
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน	4.50	0.61
3	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงจำนวนจุดคุ้มทุนเพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน	4.55	0.66
4	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบ ข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม	4.41	0.89
5	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง	4.32	0.76
6	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียน การสอนให้ทันสมัย	4.50	0.61
7	สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.47	0.82
8	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียน เข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตัวเอง	4.29	0.62
9	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล อันจัดได้ในหลายลักษณะเช่น การเรียนด้วยตัวเองทางอินเทอร์เน็ต (การเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น	4.20	0.80
10	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่นการเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น	4.29	0.67
11	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจัดการศึกษาร่วมกับสถาบันประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ	4.17	0.75
12	การศึกษาต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาเอกชนควรจัดขึ้นโดยใช้ห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ (E-library) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	3.97	0.96

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องหมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.32	0.84
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบและแหล่งเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงาน อุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น	4.47	0.66
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ	4.32	0.80
4	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลต่าง ๆ	4.52	0.70
5	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)	4.23	0.81
6	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่องโดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	4.29	0.75
7	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	4.20	0.94
8	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกแก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก	4.14	0.85
9	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องใหม่ ๆ เช่น สถาบันประกอบการชุมชนและสถาบันการศึกษาทุกระดับ	4.41	0.78

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง			
1	การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรม เชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ	4.52	0.74
2	การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมฝึกอบรมหรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ	4.47	0.74
3	การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพ ควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545	4.55	0.61
4	การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดนี้ชี้วัดให้ชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับต่างๆ	4.55	0.66
5	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน	4.47	0.74
6	ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือคุณวุฒิเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	4.55	0.66

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน			
1	การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545	4.64	0.54
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด - เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน - มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน - มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.64	0.59
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนากระบวนการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน	4.55	0.56
4	การเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด - กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิ การศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการเทียบระดับการศึกษา - กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน โดยมีระบบการบริหาร การประเมินที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ - กระจายอำนาจการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่สาธารณชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียนให้เชื่อมต่อการศึกษาทุกรูปแบบ	4.44	0.78

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	N = 34	
		$\bar{X}$	S.D.
● คำถามที่ 10			
1	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในรูปแบบ	4.29	0.79
2	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีองค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ	4.38	0.73
3	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม	4.44	0.66
4	การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของสถาบัน	4.58	0.65
5	ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น	4.32	0.91
	5.1) การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง		
	5.2) การศึกษากับวัฒนธรรม		
	5.3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น		
	5.4) อื่นๆ		

จากตาราง 8 แสดงว่าผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมากที่สุด 22 ข้อ ($\bar{X} \geq 4.50$) และในระดับมาก 69 ข้อ ($\bar{X} \geq 3.50$) โดยมีรายละเอียดจำแนกแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้ **ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ** ได้แก่ ข้อ 2 ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่องคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม และในระดับมาก 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ข้อ 3 การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้นทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินที่เป็นมาตรฐาน ข้อ 4 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือ

คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมจัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของมวลชน โดยมวลชน และเพื่อมวลชน **ข้อ 5** ปรัชญาการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความรู้ความสามารถ **ข้อ 6** ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนทางวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี **ข้อ 7** การศึกษาต่อเนื่อง ควรเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ **ข้อ 8** ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง ควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 9** การศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง **ข้อ 10** การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ดี การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส และ **ข้อ 11** สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้ **ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3** กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย 3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และผู้นำชุมชน 3) กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น 4) กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5) กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม 3.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น 3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียนสะสมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงาน ซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติได้ และ **ในระดับมาก 6 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1** กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่จะเข้ารับการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษา **ข้อ 2** การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก **ข้อ 4** คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควร

ได้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หรือชนชั้น **ข้อ 5** ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่าเน้นไปที่การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย **ข้อ 6** การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ และ**ข้อ 7** การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมของสถาบัน งบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้ใน ระดับมากที่สุด 4 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 3** จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจสำรวจสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อม ในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 8** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัย ให้เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศ โดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิตการพัฒนาสังคมและการพัฒนาเทคโนโลยี **ข้อ 9** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเป็นการให้ความสำคัญในการให้บริการและความรู้ทางวิชาการ เพื่อเป็นการขยายโอกาสและส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และ**ข้อ 10** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการนำทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม และในระดับมาก 8 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 1** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ ของการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 2** การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ค ควบคู่ไปด้วยกัน **ข้อ 4** จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ **ข้อ 5** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการจัดการศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก **ข้อ 6** การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ **ข้อ 7** จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นดุลยภาพของกายและใจเป็นสำคัญ **ข้อ 11** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับพัฒนาประเทศ และ**ข้อ 12** สถาบันอุดมศึกษาควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ

องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้ ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของสถาบัน และในระดับมากที่สุด 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร โดยจัดระบบขององค์กรให้มีโครงสร้างทางการบริหารที่ชัดเจน ข้อ 2 การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติ และข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ข้อ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง และมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 6 การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ ข้อ 7 โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง ควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของ การศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลาย ตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ ข้อ 8 จัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงานเช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง ข้อ 9 โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการในแต่ละส่วนของระบบการบริหาร ข้อ 10 การจัดโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง โดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี โทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรที่จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ออกมารับใช้สังคมได้ ข้อ 11 ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจากหน่วยงาน ภาครัฐภาคเอกชน ประชาชนชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้างหรือองค์รวมในการคิดและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน และข้อ 12 ในแง่ของการปฏิบัติจะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณการจัดการการเงินอย่างจริงจัง เพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้องมาตรฐานสากล

องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้ ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรอยู่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดหลักสูตร จัดทำหลักสูตรเปิดสอน และประเมินผลหลักสูตร ข้อ 3 หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นการให้บริการตามหลักสูตร การฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจน มุ่งเน้นสร้างทัศนคติ และค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม และข้อ 8 การบริหารจัดการ หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง ต้องมีความยืดหยุ่น และ ในระดับมาก 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 การจัด หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและ จำนวนหลักสูตรในสถาบันอื่นๆ (ที่มีการเปิดสอน) หรือสถาบันเดียวกัน เพื่อนำมาพิจารณา ร่วมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ ข้อ 4 หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษา ต่อเนื่องควรเน้น หลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงาน และผสมผสานกับการ อบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ ข้อ 5 หลักสูตรการเรียนการสอนการจัด การศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมุ่งเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคม โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ใน หัวข้อเฉพาะด้าน เป็นต้น ข้อ 6 การจัดหลักสูตรต่างๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควร คำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตามอรรถยาศัยและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อ 7 การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการ หรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควรดำเนินการ ร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของ คณะทำงานเฉพาะเรื่อง รับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ ข้อ 9 ในการจัด หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้ง ชุมชนระดมทรัพยากรรวมกันเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย ข้อ 10 หลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่องต้องเน้น กระบวนการคิดเป็นทำเป็น ข้อ 11 หลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่อง ต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ ข้อ 12 หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง ข้อ 13 หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา และข้อ 14 หลักสูตรการ เรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องสร้างความเข้าใจในเรื่อง ของระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต การเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System) หรือการสมัครเข้าเรียนเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา (Non-Degree)

องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้ ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน ข้อ 3 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร จุดคุ้มทุน เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และข้อ 6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย และในระดับมาก 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องหมายถึง แนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 4 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม ข้อ 5 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ข้อ 6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย ข้อ 7 สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 8 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง ข้อ 9 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกลสามารถจัดได้ในหลายลักษณะ เช่น การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต (หรือการเรียนออนไลน์) และ การเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น ข้อ 10 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่น การเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น ข้อ 11 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ และข้อ 12 การศึกษาต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาเอกชนควรจัดขึ้นโดยใช้ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E-library) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติได้ ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 4 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการ การวัดผลและประเมินผลต่างๆ และในระดับมาก 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ให้มีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบและแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน

ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น **ข้อ 3** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ ของการศึกษาต่อเนื่องได้ทุกสถานที่และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ **ข้อ 5** สถาบันอุดมศึกษา เอกชน ควรสร้างสื่อการศึกษา โดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) **ข้อ 6** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่อง โดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้เข้ารับบริการ การศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 7** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดทำวารสารเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษา ต่อเนื่อง **ข้อ 8** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกแก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก และ**ข้อ 9** สถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องใหม่ๆ เช่น สถานประกอบการ ชุมชน และสถาบันการศึกษาทุกระดับ

องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ได้ ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 1** การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจาก การสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรม เชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ **ข้อ 3** การติดตาม และประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการ ประกันคุณภาพควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545 **ข้อ 4** การติดตามและประเมินผลของหลักสูตร การศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน เพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและ มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับต่างๆ และ**ข้อ 6** ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละ หลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิบัตรเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จ การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและ ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 2** การติดตามและประเมินผล ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษา หรือผลจาก การฝึกอบรม หรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมิน เชิงพฤติกรรมเชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ และ**ข้อ 5** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะ มีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีตัวชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับ บุคคลและระดับสถาบัน

องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ได้ ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 1** การเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน จะต้องมีการออกแบบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 **ข้อ 2** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรกำหนด 1) เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับและการเทียบโอน ผลการเรียนรู้ 2) มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน 3) มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบัน อุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และ**ข้อ 3** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีการพัฒนาระบบการเทียบระดับ และ การเทียบโอนผลการเรียนรู้ให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน โดย 1) กำหนดให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้ 2) จัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบโมดูล (Module) 3) พิจารณาการเทียบระดับและเทียบโอนหน่วยกิตเป็นรายบุคคล และ**ในระดับมาก** 1 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 4** การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนรู้จะต้องกำหนด 1) กำหนด เกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือ การเทียบระดับการศึกษา 2) กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้จาก ประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน โดยมีระบบการบริหารการประเมินที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ 3) กระจายอำนาจ การขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา สู่สาธารณชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนรู้ให้เชื่อมต่อการศึกษา ทุกรูปแบบ

คำถามที่ 10 : คำถามเพิ่มเติม

ข้อที่ผู้บริหารเห็นด้วยว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ ได้ **ในระดับมากที่สุด** 1 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 4** การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไป ประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการของ สถาบัน และ **ในระดับมาก** 4 ข้อ ได้แก่ **ข้อ 1** รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อ การนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นรูปธรรม **ข้อ 2** รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีส่วนประกอบ หลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความ เหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ **ข้อ 3** รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ใน สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และ**ข้อ 5** ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เช่น 5.1 การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง 5.2 การศึกษากับวัฒนธรรม 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.4 อื่นๆ

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรยึดแนวทางตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นหลักสำคัญ อาจจะมีประเด็นที่แตกต่างกันไป ในด้านจุดมุ่งหมาย แนวนโยบาย และทิศทางการดำเนินงานเฉพาะของแต่ละสถาบัน ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบัน โดยรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีรูปแบบหลากหลายตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและสามารถบริหารจัดการได้อย่างยืดหยุ่นโดยมีมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

และประเด็นสำคัญคือการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาศักยภาพของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้อย่างกว้างขวาง

2. ความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้ง 9 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมและครอบคลุมต่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและควรพิจารณาเพิ่มหรือลดองค์ประกอบได้อย่างยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับแต่ละสถาบัน ประเด็นขององค์ประกอบที่ผู้บริหารเห็นควรให้เพิ่มเติม ได้แก่ วัฒนธรรมท้องถิ่น

3. ขั้นตอนในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นว่า สำหรับขั้นตอนการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องนั้น ควรมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การลงทุนและจัดค้ำทุ่น ตลอดจนประกันคุณภาพของหลักสูตรในทุกหลักสูตรมีคณะกรรมการดำเนินงานอย่างชัดเจนและมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากร สถานที่ และการจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

4. การจัดระบบของหน่วยงานการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นว่า ในการจัดตั้งหน่วยงานด้านการศึกษาต่อเนื่องนั้น ขึ้นอยู่กับแนวนโยบายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่งว่ามีทิศทางการจัดการเพื่อจัดตั้งหน่วยงานด้านการศึกษาต่อเนื่องหรือไม่อย่างไร มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องหรือสถาบันบริการทางวิชาการหรือไม่ ตลอดจนมีเครือข่ายทางวิชาการอื่นๆ เพื่อเสริมเพิ่มเติมในการที่จะรองรับกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้มีการดำเนินการได้ หรืออาจจะส่งเสริมให้คณะหรือสาขาวิชาต่างๆ จัดการศึกษาต่อเนื่องได้เช่นกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ

การจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเอง

5. แนวทางในการจัดการด้านงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีการวางแผนงบประมาณในระยะยาว 5 – 10 ปี ควรมีแหล่งเงินทุนที่ชัดเจน ทั้งจากภายใน และภายนอกสถาบันและบริหารจัดการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ควรมีการบริหารการเงินได้อย่าง อิสระ และมีงบประมาณอย่างเพียงพอ ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ได้อย่างหลากหลายตรงกับ ความต้องการของผู้เรียน ทั้งนี้ ควรคำนึงถึง รายรับ – รายจ่าย และจัดกลุ่มทุนด้วย ประกอบกัน ไปเมื่อการนำไปสู่การพึ่งพาตนเองของสถาบันในที่สุด

6. สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นว่าการใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาต่อเนื่องในปัจจุบัน โดยเฉพาะการเรียนแบบ ออนไลน์ เพราะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงสื่อการเรียนได้ตลอดเวลา อีกทั้งเป็นการเปิดกว้างทาง การศึกษา ทำให้สามารถวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้ ทั้งนี้ ต้องขึ้นอยู่กับแต่ละสถาบันด้วย เพราะบางสถาบันยังมีทรัพยากรทางการศึกษาไม่เพียงพอ กับความต้องการ จึงเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาต่อไปเพื่อให้จัดการศึกษาต่อเนื่องมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้มี

ประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคใน การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องนั้น เกิดจากการขาดแคลนงบประมาณ จำนวน บุคลากรไม่เพียงพอและไม่มีความนโยบายที่จะให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาต่อเนื่องอย่างจริงจัง ประเด็นที่ควรพิจารณาและให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกคือ การสร้างความเข้าใจ และ ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อกระจาย รูปแบบการศึกษาต่อเนื่องให้กว้างขวางและเป็นการขยายฐานความรู้สู่ชุมชนท้องถิ่นได้มากขึ้น

ตอนที่ 3 การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนโดยใช้ค่าสถิติ Mann-whitney U test

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ n = 19		ผู้บริหาร n = 34		Mean Rank	Mean U	Z	P
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.				
	● องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและ หลักการของการศึกษาต่อเนื่อง								
1	ปรัชญาและหลักการของการศึกษา ต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อ ที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงาน ทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องซึ่งปรัชญา และหลักการจะมีความสอดคล้องและ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน	4.44	0.49	4.32	0.72	27.20	305.5	-.342	.732
2	ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่อง คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม	4.34	0.85	4.64	0.64	26.10	246.0	-1.671	.095
3	การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัด การศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่ม ชนชั้นทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่ หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัด มีสื่อและแหล่ง การเรียนรู้ และประเมินที่เป็นมาตรฐาน	4.47	0.65	4.35	1.01	26.67	294.5	-.586	.558
4	ปรัชญาและหลักการของการศึกษา ต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดม สรรพกำลัง จากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วม จัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของ มวลชนโดยมวลชน และเพื่อมวลชน	4.73	0.30	4.08	1.11	28.09	229.0	-1.870	.061

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 1 : ประสิทธิภาพและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง								
5	ประสิทธิภาพการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความรู้ความสามารถ	4.65	0.55	4.41	0.78	27.54	276.0	-.986	.324
6	ประสิทธิภาพและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนทางวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี	4.55	0.43	4.32	0.80	26.67	320.5	-.051	.959
7	การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตัวเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	4.28	0.56	4.32	0.76	27.34	293.5	-.583	.560
8	ประสิทธิภาพและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความ เข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง	4.13	0.89	4.08	0.96	27.16	308.5	-.279	.780
9	การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง	4.42	0.60	4.44	0.61	26.91	315.0	-.163	.871
10	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรถูกกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์การภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส	4.31	0.53	4.29	0.71	26.94	318.5	-.088	.930

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง 11 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	4.15	1.06	3.94	0.88	27.86	248.5	-1.433	.152
	รวม	4.43	0.43	4.29	0.61	27.31	296.0	-.502	.616

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง									
1	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่เข้าจะรับการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษา	4.50	0.40	4.29	0.72	27.47	282.0	-.810	.418
2	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณากลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก	4.44	0.62	4.35	0.88	26.86	311.5	-.232	.816
3	กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย 3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และผู้นำชุมชน 3) กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น 4) กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5) กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม	4.36	0.59	3.91	1.14	27.63	268.0	-1.059	.290

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น 3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียน สะสมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีโอกาสศึกษา ต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลาย ประการ เช่น ความไม่พร้อมด้าน เศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงาน ซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อใน สถาบันอุดมศึกษาในระบบ ปกติได้									
4	คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับ บริการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัด วุฒิการศึกษา อายุ เพศหรือชนชั้น	4.71	0.38	4.73	0.62	26.41	272.5	-1.184	.236
5	ในการจัดการศึกษาต่อเนื่องควร พิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่ม เป้าหมายว่าเน้นไปที่การศึกษาในระดับ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตาม อัธยาศัย	4.63	0.47	4.44	0.96	26.76	302.5	-.444	.657
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้น สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กร ท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ	4.63	0.44	4.41	0.78	27.29	297.5	-.517	.605

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง 7 การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้ เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละ สถาบัน โดยพิจารณาจาก สภาพ แวดล้อมของสถาบันงบประมาณ ความ เชี่ยวชาญของบุคลากร และความ ต้องการของผู้รับบริการเป็นต้น	4.66	0.41	4.47	0.66	27.38	290.0	-.681	.496
	รวม	4.56	0.36	4.37	0.56	27.63	268.0	-1.025	.305

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง									
1	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธ ศาสตร์ และเป้าประสงค์ของ การให้บริหารการศึกษา ด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.76	0.38	4.47	1.02	27.27	299.5	-.529	.596
2	การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัด การศึกษาต่อเนื่องควรอ้างอิงภารกิจของ สถาบันอุดมศึกษา4ด้าน คือการผลิต บัณฑิต การให้บริหารวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม ควบคู่กันไปด้วย	4.23	0.51	4.26	0.86	26.56	285.5	-.732	.464
3	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควร เป็นการสร้างความ เข้าใจสำรวจสภาพ ความเป็นจริงและเตรียมความพร้อมใน เรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัด การศึกษาต่อเนื่อง	4.18	0.67	4.38	0.85	26.06	242.5	-1.584	.113
4	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิม ที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้าน วิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ ที่สมบูรณ์	4.68	0.45	4.50	0.66	27.41	287.5	-.759	.448
5	จุดมุ่งหมายของการจัดการจัด การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการจัด การศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก	4.26	0.60	4.08	0.83	27.40	288.0	-.682	.495
6	การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมาย ในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้	4.58	0.65	4.38	0.73	27.48	281.0	-.864	.388
7	จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการ เสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้น คุณภาพของกายและใจเป็นสำคัญ	4.50	0.53	4.47	0.70	26.80	306.0	-.345	.730

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของ การจัดการศึกษาต่อเนื่อง									
8	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างบทบาทของ มหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งวิชาการ ในการพัฒนาประเทศโดยรวมทั้ง การพัฒนาชีวิต การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี	4.60	0.46	4.14	0.89	27.96	240.0	-1.656	.098
9	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่องเพื่อเป็นการให้ความสำคัญ ในการให้บริการและความรู้ทาง วิชาการ เพื่อเป็นการขยายโอกาส และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้ง การศึกษาในระดับการศึกษานอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	4.08	0.69	4.52	0.70	25.56	194.0	-2.586	.010
10	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่องควรเน้นการนำทรัพยากร ภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งบุคลากร และทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดต่อชุมชนและสังคม	4.65	0.47	4.61	0.60	26.88	313.0	-.218	.827
11	จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่องเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบัน อุดมศึกษาเอกชน ให้ได้รับการยอมรับ จากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอันจะ นำไปสู่ความร่วมมือด้านการผลิตบุคคล การให้ตรงกับการพัฒนาประเทศ	4.65	0.47	4.64	0.59	26.75	302.0	-.465	.642
12	สถาบันอุดมศึกษาควรจะต้องกำหนด จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่ง เป็นหลักสำคัญ	4.44	0.64	4.47	0.66	26.83	309.0	-.286	.775
รวม		4.47	0.38	4.41	0.56	26.79	305.0	-.335	.738

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบ									
1	การบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคน ในองค์กร	4.52	0.53	4.41	0.65	27.28	298.5	-.492	.623
2	การจัดโครงสร้างการบริหารงานของ การศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตาม แนวทางของพระราชบัญญัติ การศึกษาของชาติและข้อกำหนด ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	4.60	0.56	4.41	0.78	27.37	291.0	-.665	.506
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัด โครงสร้างระบบการบริหารของ การศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษา ต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษา ของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง	4.21	0.58	4.41	0.92	25.95	233.0	-1.800	.072
4	โครงสร้างการบริหารขององค์กร ควรมีรูปแบบของคณะกรรมการ บริหารมีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหาร จนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการ บริหารงานเป็นอิสระ	4.57	0.55	4.11	1.09	27.67	265.0	-1.164	.244
5	การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหาร ของการศึกษาต่อเนื่องควรจะต้อง พิจารณาถึงความคล่องตัวในการ บริหารจัดการของแต่ละสถาบัน	4.60	0.48	4.26	0.96	27.51	279.0	-.892	.372
6	การกำหนดโครงสร้างการบริหาร ของการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้อง มีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ	4.57	0.60	4.61	0.65	26.68	296.0	-.596	.551

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ n = 19		ผู้บริหาร n = 34		Mean Rank	Mean U	Z	P
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบ การบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง								
7	โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษา ต่อเนื่องควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการ บริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับ ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการ จัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลายตรง กับความต้องการขององค์กรต่าง ๆ	3.97	0.88	3.79	1.06	27.30	296.5	-.505	.614
8	จัดโครงสร้างระบบการบริหารของ การศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงาน การศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงาน เช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหาร เชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มี ความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง	4.28	0.63	4.26	0.86	26.82	308.0	-.297	.766
9	โครงสร้างระบบการบริหารของ การศึกษาต่อเนื่องจะต้องมี ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ ประจำการในแต่ละส่วนของระบบบริหาร	4.52	0.53	4.38	0.73	27.21	305.0	-.363	.716
10	การจัดโครงสร้างระบบการบริหารโดย คณะและภาควิชาสำหรับหลักสูตรการ สอนระดับปริญญาตรี โท และเอก ใน สาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎี และความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่ง ควรที่จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการ ทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถออกมาใช้สังคมได้	4.52	0.58	4.20	0.94	27.57	273.5	-.982	.326

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบ การบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง								
11	ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของ การศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจาก หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้าง ขององค์กรรวมในการคิดและพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน	4.65	0.44	4.41	0.65	27.41	287.0	-.741	.459
12	ในแง่ของการปฏิบัติ จะต้องมี งบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจัง เพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหาร ของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือ สอดคล้องมาตรฐานสากล	4.52	0.69	4.11	0.94	27.91	244.5	-1.587	.112
	รวม	4.46	0.41	4.28	0.85	27.46	283.5	-.734	.463

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ n = 19		ผู้บริหาร n = 34		Mean Rank	Mean U	Z	P
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียน การสอนของการศึกษาต่อเนื่อง								
1	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่องควรอยู่ในลักษณะ ที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่ การสำรวจและการประเมินความ ต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดทำ หลักสูตรเปิดสอนและประเมินผล หลักสูตร	4.57	0.44	4.29	0.90	27.47	282.5	-.819	.413
2	การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจ โครงสร้างของหลักสูตรและจำนวน หลักสูตรในสถาบันอื่นๆ (ที่มีการเปิด สอน) หรือสถาบันเดียวกันเพื่อนำมา พิจารณาร่วมกับความต้องการของ ผู้เรียนกลุ่มต่าง ๆ	4.63	0.43	4.50	0.66	27.18	307.5	-.323	.746
3	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัด การศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการให้บริการ ตามหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา ในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้น สร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสม ให้แก่คนในสังคม	4.47	0.53	4.44	0.61	27.00	322.5	-.010	.992
4	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัด การศึกษาต่อเนื่องควรเน้นหลักสูตร การฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะ ภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะ ตามความต้องการของหน่วยงานและ ผสมผสานกับการ อบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ	4.65	0.50	4.50	0.66	27.35	293.0	-.639	.523

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ n = 19		ผู้บริหาร n = 34		Mean Rank	Mean U	Z	P
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียน								
	การสอนของการศึกษาต่อเนื่อง								
5	หลักสูตรการเรียนการสอนการจัด การศึกษาต่อเนื่องจะต้องมุ่งเน้น หลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา ให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็น การจัดในลักษณะการให้บริการสังคม ไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้านเป็นต้น	4.55	0.66	3.94	1.09	28.12	226.5	-1.935	.053
6	การจัดหลักสูตรทั่วไปในรูปแบบ การศึกษาต่อเนื่องควรคำนึงถึงหลักการ ของการจัดการการศึกษาตามอรรถยาศัย และเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.23	0.69	3.73	1.16	27.81	253.0	-1.342	.180
7	การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการ หรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควร ดำเนินการร่วมกับคณะต่าง ๆ ที่เป็น เจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้าน นั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของ คณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงาน เฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ	4.63	0.46	4.11	1.00	27.93	243.0	-1.615	.106
8	การบริหารจัดการหลักสูตร การศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น	4.47	0.63	4.35	0.91	26.99	322.0	-.020	.984
9	ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้ง ชุมชนระดม ทรัพยากรร่วมกันเป็น การประหยัดค่าใช้จ่าย	4.52	0.48	4.58	0.60	26.44	275.0	-.982	.326
10	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษา ต่อเนื่องต้องเน้น กระบวนการคิดเป็น ทำเป็น	4.52	0.51	4.29	0.79	27.45	284.0	-.785	.432
11	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษา ต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่ม ผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ	4.57	0.50	4.35	0.73	27.47	282.5	-.809	.418

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียน การสอนของการศึกษาต่อเนื่อง								
12	หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษา ต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอน ออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการ เปลี่ยนแปลง	4.65	0.47	4.32	0.84	27.57	274.0	-1.011	.312
13	หลักสูตรการเรียนการสอนของ การศึกษาต่อเนื่องควรสร้าง ช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้ง ในแง่สถานที่และเวลา	4.31	0.79	4.29	0.79	26.99	322.0	-.020	.984
14	หลักสูตรการเรียนการสอนของ การศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของ ระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต การเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System) หรือการสมัคร เข้าเรียนเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา (Non-Degree)	4.50	0.44	4.44	0.66	26.98	321.5	-.030	.976
	รวม	4.52	0.40	4.29	0.56	27.77	256.5	-1.237	.216

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง									
1	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องหมายถึงแนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง	4.57	0.50	4.41	0.74	27.25	301.0	-.453	.651
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน	4.71	0.38	4.32	0.80	27.87	247.5	-1.538	.124
3	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพิจารณาถึงจำนวนจุดคุ้มทุนเพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน	4.60	0.45	4.50	0.61	27.17	308.0	-.307	.759
4	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม	4.50	0.60	4.55	0.66	26.61	289.5	-.701	.483
5	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง	4.57	0.44	4.41	0.89	26.92	316.0	-.140	.888
6	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุน รูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย	4.52	0.51	4.32	0.76	27.37	290.5	-.655	.513
7	สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	4.63	0.43	4.50	0.61	27.25	301.5	-.438	.661

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง									
8	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า(Face to Face) ควรให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตัวเอง	4.52	0.63	4.47	0.82	26.78	304.5	-.395	.693
9	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนรู้ทางไกล อันจัดได้ในหลายลักษณะ เช่นการเรียนรู้ด้วยตัวเองทางอินเทอร์เน็ต (การเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น	4.60	0.45	4.29	0.62	28.01	236.0	-1.776	0.76
10	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนรู้ทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่น การเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น	4.42	0.47	4.20	0.80	27.41	287.0	-.711	.477
11	วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจัดการศึกษาร่วมกับสถาบันประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ	4.71	0.41	4.29	0.67	28.26	214.0	-2.222	.026*
12	การศึกษาต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาเอกชนควรจัดขึ้นโดยใช้ห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ (E-library) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	4.73	0.38	4.17	0.75	28.54	190.0	-2.661	.008*
รวม		4.59	0.36	4.37	0.56	27.71	261.5	-1.145	.252

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง									
1	สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง	4.39	0.54	3.97	0.96	27.90	246.0	-1.486	.137
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีมีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ(การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงาน อุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น	4.76	0.42	4.32	0.84	28.01	236.0	-1.850	.064
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ	4.65	0.50	4.47	0.66	27.46	283.0	-.844	.399
4	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของดำเนินการวัดผลและประเมินผลต่างๆ	4.68	0.44	4.32	0.80	27.81	253.5	-1.412	.158
5	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)	4.63	0.43	4.52	0.70	27.82	321.5	-.032	.975

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่องโดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สัมผัสมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง 7 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง 8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกแก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก 9 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องใหม่ ๆ เช่น สถาบันระบอบการชุมชนและสถาบันการศึกษาทุกระดับ รวม	4.50	0.70	4.23	0.81	27.66	266.0	-1.145	.252
		4.57	0.49	4.29	0.76	27.70	262.5	-1.210	.226
		4.50	0.57	4.20	0.94	27.38	289.5	-.662	.508
		4.76	0.38	4.14	0.85	28.60	185.0	-2.789	.005*
		4.60	0.39	4.27	0.61	27.98	238.0	-1.585	.113

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและ ประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง									
1	การติดตามและประเมินผลของ การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตาม และประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษา หรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการ สัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับ คะแนน หรือ การประเมินเชิงพฤติกรรม เชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ	4.68	0.38	4.41	0.78	27.36	292.0	-.640	.522
2	การติดตามและประเมินผลของการจัด การศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตาม และประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจาก แบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบ สัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วน ร่วมในการเข้าร่วมฝึกอบรมหรือการ สัมมนา หรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ	4.28	0.78	4.52	0.74	26.10	245.5	-1.572	.116
3	การติดตามและประเมินผลของการศึกษา ต่อเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพ ควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545	4.71	0.41	4.47	0.74	27.47	282.0	-.874	.382
4	การติดตามและประเมินผลของหลักสูตร การศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัว ชี้วัดให้ชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงความ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัด การศึกษาต่อเนื่องในระดับต่าง ๆ	4.62	0.49	4.55	0.61	27.32	295.0	-.589	.556

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
	● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน 6 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิปัตเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม รวม	4.68	0.44	4.55	0.66	27.16	308.5	-.317	.751
		4.50	0.47	4.47	0.74	26.70	297.5	-.516	.606
		4.81	0.50	4.50	0.55	27.08	315.5	-.142	.887

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับ และเทียบโอนผลการเรียน									
1	การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545	4.47	0.84	4.55	0.66	26.43	274.0	-1.089	.276
2	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด 1) เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน 2) มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน 3) มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	4.42	1.01	4.47	0.74	27.20	305.5	-.381	.703
3	สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนากระบวนการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน	4.63	0.59	4.55	0.66	27.67	265.0	-1.274	.023

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ		ผู้บริหาร		Mean Rank	Mean U	Z	P
		n = 19		n = 34					
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับ และเทียบโอนผลการเรียน									
4	การเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด 1) กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้ จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิ การศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการ เทียบระดับการศึกษา 2) กำหนดให้มีคณะกรรมการ พิจารณาการเทียบโอนความรู้จาก ประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาใน ระดับต่าง ๆ ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนอย่างชัดเจน โดยมีระบบการ บริหารการประเมินที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ 3) กระจายอำนาจการขยายโอกาส การเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา สู่สาธารณชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบ ระดับและการเทียบโอนผลการเรียน ให้เชื่อมต่อการศึกษาทุกรูปแบบ	4.63	0.49	4.64	0.54	27.93	242.5	-1.681	.093
รวม		4.53	0.61	4.55	0.55	27.05	318.5	-.083	.931

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชน	ผู้เชี่ยวชาญ n = 19		ผู้บริหาร n = 34		Mean Rank	Mean U	Z	P
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D				
● คำถามที่ 10									
1	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุม เพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัด การศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนในรูปแบบ	4.31	1.05	4.64	0.59	27.31	296.0	-.502	.616
2	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมี องค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสม ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ	4.63	0.49	4.55	0.56	27.63	268.0	-1.025	.305
3	รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนสามารถ ปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความ เหมาะสม	4.73	0.45	4.44	0.78	26.79	305.0	-.335	.738
4	การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้อง จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและ หลักการของสถาบัน	4.68	0.47	4.29	0.79	27.46	283.5	-.734	.463
5	ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เช่น 5.1 การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง 5.2 การศึกษากับวัฒนธรรม 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.4 อื่น ๆ	4.63	0.49	4.64	0.54	27.93	242.5	-1.681	.093
รวม		4.54	0.45	4.46	0.59	27.98	256.5	-1.237	.216

จากตาราง 9 แสดงถึงการทดสอบค่าเฉลี่ยของข้อมูล 2 กลุ่ม แบบนอนพาราเมตริก (Non-Parametric) กรณี 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน การคำนวณโดยคอมพิวเตอร์จะได้เป็นค่าพื้นที่ของ U ซึ่งเป็นค่าความน่าจะเป็นในการยอมรับสมมติฐาน (P – Value) แสดงว่า

ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่องว่ามี ความน่าจะเป็นในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติได้ใน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 ($P \geq 0.50$) จำนวน 88 ข้อ จาก จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 92 ข้อ ดังแสดงรายละเอียดจำแนกแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือทุกข้อในองค์ประกอบที่ 1 ได้แก่ ข้อ 1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางในการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ข้อ 2 ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่อง คือการเรียนรู้ตลอดชีวิตมุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม ข้อ 3 การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้น ทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินที่เป็นมาตรฐาน ข้อ 4 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือคนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมจัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของมวลชน โดยมวลชน และเพื่อมวลชน ข้อ 5 ปรัชญาการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และความรู้ความสามารถ ข้อ 6 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนทางวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี ข้อ 7 การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ข้อ 8 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 9 การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ข้อ 10 การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ดีการให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส และข้อ 11 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่า ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบัน และควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ข้อ 1 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่จะเข้ารับการศึกษานอกระบบในสถาบันการศึกษา ข้อ 2 การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย จากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก ข้อ 3 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย 3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2) กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงานค้าขาย และผู้นำชุมชน 3) กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ ทนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น 4) กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5) กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม 3.2.กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น 3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียนสะสมอย่างต่อเนื่องแต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจและความจำเป็นที่ต้องทำงาน ซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติได้ ข้อ 4 คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หรือ ชนชั้น ข้อ 5 ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่าเน้นไปที่การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย ข้อ 6 การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ และข้อ 7 การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบันโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมของสถาบัน งบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ข้อ 1 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ของการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 2 การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้น การวิจัยและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปด้วยกัน ข้อ 3 จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำนึกสภาพความ

เป็นจริงและเตรียมความพร้อม ในเรื่อง ของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 4** จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมา ทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ **ข้อ 5** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเป็นจัดการศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก **ข้อ 6** การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ **ข้อ 7** จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตโดยการเน้นดูแลสุขภาพของกายและใจเป็นสำคัญ **ข้อ 8** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศ โดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิต การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี **ข้อ 10** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นการนำทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ชุมชนและสังคม **ข้อ 11** จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับการพัฒนาประเทศ และ **ข้อ 12** สถาบันอุดมศึกษาควรจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ

องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ **ข้อ 1** โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร โดยจัดระบบของ องค์กรให้มีโครงสร้างทางการบริหารที่ชัดเจน **ข้อ 2** การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่องควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน **ข้อ 3** สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง และมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 4** โครงสร้างการบริหารขององค์กรควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหาร มีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการบริหารงานเป็นอิสระ **ข้อ 5** การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ของสถาบัน **ข้อ 6** การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะต้อง มีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ **ข้อ 7** โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่องควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลายตรงกับความต้องการของ องค์กรต่างๆ **ข้อ 8** จัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรมีแผนงานการศึกษาต่อเนื่อง มีแผนงานเช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัว

และมีความยืดหยุ่นสูง **ข้อ 9** โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการในแต่ละส่วนของระบบการบริหาร **ข้อ 10** การจัดโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง โดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี โทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรที่จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมารับใช้สังคมได้ **ข้อ 11** ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรมีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้างขององค์รวมในการคิดและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน **ข้อ 12** ในแง่ของการปฏิบัติจะต้องมีงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจังเพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้องมาตรฐานสากล

องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ **ข้อ 1** การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรอยู่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดหลักสูตร จัดทำหลักสูตรเปิดสอน และประเมินผลหลักสูตร **ข้อ 2** การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบันอื่นๆ (ที่มีการเปิดสอน) หรือสถาบันเดียวกัน เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ **ข้อ 3** หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการให้บริการตามหลักสูตรการฝึกอบรม หรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาว เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม **ข้อ 4** หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงาน และผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ **ข้อ 5** หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมุ่งเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอกซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมไม่คิดค่าใช้จ่าย **ข้อ 6** การจัดหลักสูตรต่างๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัยและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง **ข้อ 7** การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ **ข้อ 8** การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น **ข้อ 9** ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ

และเอกชนรวมทั้ง ชุมชนระดมทรัพยากรร่วมกันเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย **ข้อ 10** หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้นกระบวนการคิดเป็น ทำเป็น **ข้อ 11** หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษา ต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ **ข้อ 12** หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทัน การเปลี่ยนแปลง **ข้อ 13** หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับ ผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา และ**ข้อ 14** หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต การเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System) หรือการสมัครเข้าเรียนเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา (Non-Degree)

องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ **ข้อ 1** วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 2** สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพิจารณาถึงวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบัน ประกอบกัน **ข้อ 3** วิธีการจัดการศึกษา ต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียน ในแต่ละหลักสูตรจุดคุ้มทุน เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน **ข้อ 4** วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน และการยอมรับจากสังคม **ข้อ 5** วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง **ข้อ 6** วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย **ข้อ 7** สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการการจัดการศึกษาต่อเนื่อง **ข้อ 8** วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง **ข้อ 9** วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกลอันจัดได้ในหลายลักษณะเช่นการเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต (การเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม และ**ข้อ 10** วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่น การเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ **ข้อ 1** สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็น

สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบและแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น ข้อ 3 สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ ข้อ 4 สถาบัน อุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการ การวัดผลและประเมินผลต่างๆ ข้อ 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง ข้อ 6 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่องโดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง ข้อ 7 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง และข้อ 8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวก แก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก

องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน คือทุกข้อในองค์ประกอบที่ 8 ได้แก่ ข้อ 1 การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรม เชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ ข้อ 2 การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการฝึกอบรม หรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ ข้อ 3 การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ข้อ 4 การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน เพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในระดับต่างๆ ข้อ 5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีตัวชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคล และระดับสถาบัน และข้อ 6 ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิบัตรเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐาน การสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นด้วยว่า มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ข้อ 1 การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545

ข้อ 2 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด 1) เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน 2) มีคณะกรรมการ ในแต่ละสถาบัน 3) มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศหรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ข้อ 3 สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนากระบวนการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน และข้อ 4 การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด 1) กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการเทียบระดับการศึกษา 2) กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างชัดเจน โดยมีระบบการบริหารการประเมินที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ 3) กระจายอำนาจการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่สาธารณชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เชื่อมต่อการศึกษาทุก รูปแบบ

คำถามที่ 10 : คำถามเพิ่มเติม

ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเห็นชอบด้วยว่า มีความเหมาะสม ในการนำไปปฏิบัติได้ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้แก่ ข้อ 1 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไป พัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นรูปธรรม ข้อ 2 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีองค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบและเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆเสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ ข้อ 3 รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ข้อ 4 การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของสถาบัน และข้อ 5 ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เช่น 5.1 การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง 5.2 การศึกษากับวัฒนธรรม 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.4 อื่นๆ

2. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา

เอกชน

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ด้วยเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องและการอุดมศึกษาจำนวน 19 คน และ ประเมิน ประสิทธิภาพ และความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติ โดยกลุ่มผู้บริหารสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนจำนวน 34 สถาบัน สามารถสรุปแต่ละประเด็นในองค์ประกอบของรูปแบบ ได้ดังต่อไปนี้

2.1 ปรัชญาและ หลักการของการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ด้าน ปรัชญาและหลักการว่า เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน ตอบสนองการศึกษาและการเรียนรู้ ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้น ทุกระดับการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดโอกาส ให้บุคคลได้ศึกษา อย่างไม่มีขีดจำกัดและนำความรู้สู่สังคม เพื่อให้เกิดการพัฒนา และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

2.2 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ต้องการให้กับกลุ่มคนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรจะได้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง โดย ไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หรือ ชนชั้น โดยอาจจะให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมาย จาก กลุ่มที่มีความสำคัญมากไปสู่กลุ่มที่มีความสำคัญน้อย โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายของผู้ที่มี โอกาสทางการศึกษาผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา

โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับ ลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมของสถาบัน งบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ ประเมินการพิจารณาด้วย

2.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยว่าในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการ จัด การศึกษาต่อเนื่องควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การให้ บริการวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วยกัน โดยการกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา นี้ จะเป็นการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ในการ จัดการการศึกษาต่อเนื่องที่สำคัญ ซึ่งจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจะเป็นการ เสริมสร้างคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่ การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2.4 โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยกับการจัดโครงสร้างการบริหารงานของ การศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนด

ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยโครงสร้างระบบการบริหารการจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวและความยืดหยุ่นสูงในการบริหารจัดการของสถาบัน ควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลาย ตรงกับความต้องการของผู้รับบริหาร

โครงสร้างการบริหารควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารมีบุคลากร ตั้งแต่ระดับ ผู้บริหารจนถึงระดับปฏิบัติการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ประจำการในแต่ละส่วนของระบบการบริหาร และควรมีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน ประชาชน ชุมชน และกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) เพื่อเป็นตัวแทนในการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ให้จัดการศึกษาอย่างหลากหลายและครอบคลุมทุกส่วนของสังคม

2.5 หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องว่าควรเป็นการจัดในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจ และการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดหลักสูตร จัดทำหลักสูตรเปิดสอนและประเมินผลหลักสูตร มีทั้งการให้บริการหลักสูตรการฝึกอบรม/สัมมนา ทั้งระยะสั้นและระยะยาว การให้บริการวิชาการแก่บุคคลทั่วไป เพื่อมุ่งพัฒนาทักษะวิชาชีพ โดยการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา มุ่งเน้นการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต เพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าได้หรือเพิ่มการเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต เพื่อเปิดโอกาสให้การเรียนรู้ด้วยตัวเองตามอัธยาศัย

2.6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยว่าวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องนั้น เป็นแนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง โดยการจัดรูปแบบการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดรูปแบบการศึกษาที่หลากหลาย โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบันและทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบัน จำนวนผู้เรียน และจุดคุ้มทุน ประกอบกันไป ควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย ในรูปแบบการอบรม/สัมมนาการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน และเพิ่มคุณภาพชีวิต ให้มีความรู้เท่าทันสถานการณ์โลกปัจจุบัน

2.7 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย ทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ แหล่งเรียนรู้นอกระบบ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา มีเครือข่ายการเรียนรู้ใหม่ๆ เช่น พัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องสมุดเสมือนจริง (Virtual library) ห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) ศูนย์หนังสือออนไลน์ (Online bookstore) ระบบวีดิทัศน์ตามประสงค์ (Video on demand) เป็นต้น

2.8 การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าในการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง สามารถติดตามผลได้จากผลการศึกษา หรือ ผลจากการเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนา ผลจากระดับความพึงพอใจ ที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลจากแบบสอบถามหรือติดตามผลจากระบบประกันคุณภาพ โดยพิจารณาจากดัชนีชี้วัด ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรพิจารณาและพัฒนารูปแบบการติดตามและประเมินผลให้เป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

2.9 การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพิจารณาและกำหนดแนวทางเพื่อเป็นเกณฑ์ในการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2544 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 เพื่อสร้างทางเลือกและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้ารับการศึกษิตตามความต้องการ โดยกำหนดให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้พัฒนาูปแบบการเรียนการสอนแบบโมดูล (Module) และพิจารณาการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนได้เป็นรายบุคคล โดยมีคณะกรรมการในการพิจารณา

2.10 องค์กรประกอบเพิ่มเติม

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นด้วยว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถกำหนดองค์กรประกอบที่ 10 เป็นองค์กรประกอบเพิ่มเติมได้ตามศักยภาพและความเหมาะสม ของแต่ละสถาบันโดยประเด็นที่ควรเพิ่มเติมเป็นองค์กรประกอบที่ 10 ได้แก่ การบริหารงบประมาณ การประกันคุณภาพ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสรุปโดยสังเขปดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้ คือ 1) เพื่อสร้างและพัฒนาแบบแผนการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแบบแผนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย จำนวน 3 รอบ และแบบสอบถาม เพื่อการประเมินประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง โดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวน 1 รอบ ดังรายละเอียด คือ แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

รอบที่ 1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้กำหนดแล้ว

รอบที่ 2 แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ

รอบที่ 3 แบบสอบถามมีลักษณะเหมือนกับแบบสอบถามในรอบที่ 2 แต่เพิ่มค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 2

รอบที่ 4 แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามประเมินค่า 5 ระดับ สำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ เอกสาร ตำรา งานวิจัย ฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการวิเคราะห์/สังเคราะห์/ห่อหุ้มประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดข้อมูลความคิดเห็นเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และการพัฒนาแบบแผนการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่เหมาะสม ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้

เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน

ขั้นที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่องที่พัฒนาขึ้นในการนำไปปฏิบัติ จากความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจากจำนวนทั้งหมด 59 สถาบัน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 34 สถาบัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยจำแนกเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนการพัฒนาการจัดการศึกษา ต่อเนื่องโดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย นำค่าคะแนนความคิดเห็นมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่องที่พัฒนาขึ้น โดยศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารระดับสูงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า นำค่าคะแนนความคิดเห็นมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนด้วยค่าสถิติ Mann-Whitney U test ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows เวอร์ชัน 11.5

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ อันได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิคเดลฟาย และกลุ่มบริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทั้ง 4 รอบ มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่พัฒนานั้นมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.43 ในการนำไปปฏิบัติโดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบไปด้วย องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ตอบสนองการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้บริการการศึกษาแก่สังคม และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

1.2 กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จัดการศึกษาให้กับกลุ่มบุคคล ทุกกลุ่มชนชั้นและทุกระดับการศึกษาอย่างเท่าเทียม

1.3 จุดมุ่งหมาย ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการให้บริการและให้ความรู้ทางวิชาการและพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืน

1.4 โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง จัดการบริหารในรูปแบบ ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง หรือศูนย์บริการวิทยาการ โดยมีเครือข่ายจากคณะ /ภาควิชาและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเพื่อเป็นการให้บริการข้อมูลทรัพยากรการศึกษาร่วมกัน (Collaboration)

1.5 หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน เพื่อสร้างช่องทางให้กับผู้เรียนตามความสามารถ และความสนใจ โดยผู้เรียนสามารถเรียน เพื่อสะสมหน่วยกิต เพื่อต่อยอดทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปได้

1.6 วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาในหลากหลายลักษณะ ทั้งการจัดเป็นแบบชั้นเรียน หรือเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ในรูปแบบการทางไกล การเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.7 สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ใช้สื่อการศึกษาหลากหลายและทันสมัยตรงกับการใช้งานมีแหล่งการเรียนรู้ในหลายลักษณะ ทั้งจากที่บ้าน วัด สถานศึกษา หรือในชุมชน และในหน่วยงานต่างๆ

1.8 การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง สามารถติดตาม และ ประเมินผลการเรียนรู้จากผลการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการศึกษา และจากระบบการประกันคุณภาพ เพื่อสร้างประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

1.9 การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน มีการกำหนดเกณฑ์การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่เป็นมาตรฐานและง่ายต่อการ จัดการและสามารถเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ ได้ตามศักยภาพและความเหมาะสมของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสะดวกในการบริหารจัดการ

2. การสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องและผู้เชี่ยวชาญด้านอุดมศึกษา จำนวน 19 คน ที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องด้วยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย จำนวน 3 รอบ พบว่า ในรอบที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 19 คน มีความเห็นสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับองค์ประกอบทั้ง 9 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในรอบที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.40 และในรอบที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.54

3. ผลการประเมินประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า รูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ทั้ง 9 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.35

4. ผลเฉลี่ยรวมจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาต่อเนื่อง และผู้เชี่ยวชาญด้านการอุดมศึกษา และกลุ่มผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เอกชน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.43

5. จากผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่องว่ามีความน่าจะเป็นในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปปฏิบัติได้ในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 ($P \geq 0.50$) จำนวน 88 ข้อ จากจำนวนข้อ คำถามทั้งหมด 92 ข้อ

6. ผู้วิจัยพบว่า ในด้านระดับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด ที่ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเห็นพ้องไปในทางเดียวกัน ได้แก่ องค์ประกอบที่ 8 คือ การติดตาม และ ประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยสามารถติดตามและประเมินผลการเรียนรู้จาก ผลการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการศึกษา และจากระบบการประกันคุณภาพ เพื่อสร้าง ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง และผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าในการติดตามและ ประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ในความเป็นจริง แล้วนั้น มีการติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ ไม่มากนัก และไม่เป็นระบบ ตรวจสอบได้ยาก จึงเป็นเหตุผลให้ในการกำหนดกรอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในองค์ประกอบที่ 8 นี้มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสูงเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องได้เกิดประสิทธิภาพ สูงสุด

7. การจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นภารกิจที่มุ่งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็น สิ่งที่สำคัญ สำหรับการพัฒนาสังคมเป็นอย่างมากและจากผลวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษา เอกชนส่วนใหญ่มีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในหลายลักษณะทั้งในลักษณะของศูนย์การศึกษา ต่อเนื่อง ศูนย์บริการทางวิชาการ หรือจัดการศึกษาต่อเนื่องในคณะ/ภาควิชาและในความเป็น จริงผู้วิจัยศึกษาข้อมูลพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังไม่มีหน่วยงานด้านการศึกษา ต่อเนื่อง โดยตรงที่รับผิดชอบมีบางสถาบันเท่านั้น เช่น มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัย อัสสัมชัญ ที่มีหน่วยงานด้านการศึกษาต่อเนื่องโดยตรง เป็นต้น

8. จากผลการวิจัยพบว่า ในกรอบโครงสร้างการบริหารของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน นั้น ไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสะดวกในการบริหาร จัดการที่ดีมีความเป็นอิสระ ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วมากกว่า แต่กระนั้นสถาบัน อุดมศึกษา เอกชนส่วนใหญ่ก็ยังไม่สามารถจัดการศึกษาต่อเนื่องได้หลากหลายและตรงตามความต้องการ ของผู้เรียนอย่างแท้จริง อันเนื่องมาจากการลงทุนที่สูงในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย อันเป็นผลให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่สามารถจัดการศึกษา ต่อเนื่องในลักษณะเป็นการให้บริการทางการศึกษาแบบให้เปล่าได้กับกลุ่มบุคคลด้อยโอกาสและ ขาดโอกาส

9. จากผลการวิจัย พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจและไม่เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่องอย่างแท้จริง และเห็นควรให้มีการประชาสัมพันธ์หรือการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อบรรจุให้มีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง

ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องจะเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางในการดำเนินงานจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การมีส่วนร่วม

1. ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่อง คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และ สิ่งแวดล้อม
2. มุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้น ทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่จำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ตรงกับความต้องการ มีการประเมินผลที่ได้มาตรฐาน
3. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลัง จากหน่วยงานต่าง ๆ มาร่วมกันจัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของมวลชน โดยมวลชน และเพื่อมวลชน
4. ปรัชญาการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความสามารถ

มาตรฐานและการพัฒนา

1. มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมีขนาดที่เหมาะสมเป็นชุมชนทางวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี
2. เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
3. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง ควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
4. การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง

5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณากำหนดแนวทางจัดการศึกษา ต่อเนื่องว่าปัจจัยใดบ้างที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียน หรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

เครือข่ายทางการศึกษา

1. การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ทั้ง จากภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถ ตลอดจนทักษะในแต่ละอาชีพ

สัดส่วนการให้บริการ

1. การจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่ กลุ่มผู้มี รายได้ดีในเกณฑ์ที่เหมาะสม การให้บริการแบบไม่มุ่งหวังผลกำไร สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้นาน กลาง องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส

องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จะเป็นการให้บริการการศึกษา ต่อเนื่อง แก่กลุ่มบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่จะเข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน

กลุ่มเป้าหมาย มีองค์ประกอบย่อย

1. การจัดกลุ่มเป้าหมายควรแบ่งกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่
 - 1.1.1 กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับ มัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก
 - 1.1.2 กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน องค์กร ค้าขาย และผู้นำชุมชน เป็นต้น
 - 1.1.3 กลุ่มบุคคลในวิชาชีพ เฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น
 - 1.1.4 กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น
 - 1.1.5 กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม
 - 1.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มผู้ต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น
 - 1.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและ เรียนสะสมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ

เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจและความจำเป็นที่ต้องทำงานซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระดับปกติได้

2. คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับการการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อายุ เพศ หรือชนชั้น

3. ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่า ควรจะเน้นไปที่การศึกษาในระดับการศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย

4. การให้บริการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบันโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมของสถาบัน งบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ของการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน อันได้แก่ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคม การวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่กันไปด้วย

2. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำรวจสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อมในเรื่องการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

3. ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมา ทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการ และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

4. ควรเป็นการจัดการศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก

5. จุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นแหล่งวิชาการ ในการพัฒนาประเทศโดยรวม ทั้งการพัฒนาชีวิต การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี

การจัดการคุณภาพ

1. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้

2. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นให้เกิดดุลยภาพของกายและใจเป็นสำคัญ

3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการนำทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษาทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม

4. เป็นการประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอื่นจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับการพัฒนาประเทศ

เป้าประสงค์

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ

องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง

โดยสร้างระบบการบริหารเป็นระบบของการดำเนินงานด้านการศึกษาต่อเนื่องที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และการปฏิบัติของคนในองค์กร

กรอบโครงสร้าง

1. การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ให้ปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง และมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง
3. โครงสร้างการบริหารขององค์กรควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหารมีบุคคล ตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการ และมีการบริหารงานเป็นอิสระ

ความคล่องตัว

1. การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของแต่ละสถาบัน
2. ควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้น ให้หลากหลายตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ

การจัดการ

1. จะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการ ในแต่ละส่วนของระบบบริหาร
2. การจัดโครงสร้างระบบบริหาร โดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี โท และ เอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎี และความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรที่จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมาใช้สังคม
3. การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ

4. โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงาน เช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและยืดหยุ่นสูง
5. ควรมีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วม เพื่อให้เกิดภาพกว้างหรือองค์ร่วมในการคิดและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา โดยยึดชุมชนเป็นฐาน

งบประมาณ

1. ในแง่ของการปฏิบัติจะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณการจัดการการเงินอย่างจริงจัง เพื่อให้โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้อง มาตรฐานสากล

องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง

หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ควรเป็นในลักษณะเป็น กระบวนการ ตามลำดับขั้นตอนโดย เริ่มตั้งแต่การสำรวจและการเปิดดำเนินการและรวมไปถึง การประเมิน หลักสูตร

แนวทางการจัดหลักสูตร

1. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีการสำรวจ โครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบัน (ที่มีการเปิดสอน) อื่นๆ หรือสถาบัน เดียวกันเพื่อนำมาพิจารณาด้วยความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ
2. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นการ ให้บริการตามหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม
3. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรเน้นหลักสูตรการ ฝึกอบรมหรือสัมมนาเฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อ เฉพาะตามความต้องการของหน่วยงานและผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อหวังผล ในทางปฏิบัติ
4. การจัดหลักสูตรต่างๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึง หลักการของการจัดการการศึกษาตามอัธยาศัยและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงาน ในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ

ความยืดหยุ่น

1. การบริหารการจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น

ความร่วมมือ

1. ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับ

หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งชุมชนในท้องถิ่นเพื่อระดมทรัพยากรร่วมกัน

การพัฒนาหลักสูตร

1. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้น กระบวนการคิดเป็น
ทำเป็น
2. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่ม
ผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ
3. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ต้องพัฒนาการเรียน
การสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง
4. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ควรสร้างช่องทางให้
เหมาะสมกับ ผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา

การนับหน่วยกิต

1. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต การเรียนแบบไม่นับ
หน่วยกิต (Non-credit System) หรือการสมัครเข้าเรียนเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา
(Non-Degree)

องค์ประกอบที่ 6: วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จะเป็นแนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษา
ต่อเนื่อง ด้วยวิธีการในรูปแบบการจัดการศึกษาหลากหลาย เพื่อสร้างทางเลือกในการเข้ารับ
บริการการศึกษาต่อเนื่อง

การจัดการ

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพิจารณาถึงวิธีการศึกษาต่อเนื่องให้
หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และ
ทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน
2. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพิจารณาถึง
จำนวน จุดคุ้มทุนเพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน
3. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพัฒนา
ระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนและ
การยอมรับจากสังคม

การเรียนรู้

1. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง
2. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบ
การเรียนการสอนให้ทันสมัย

วิธีการ

1. สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
2. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตัวเอง
3. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล เช่น การเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น
4. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกลสามารถจัดได้หลายลักษณะ เช่น การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต (หรือการเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง

สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การจัดสรรอุปกรณ์ สถานที่ และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ของการศึกษาต่อเนื่อง

ความหลากหลาย

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีให้มีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ

เทคโนโลยีทางการศึกษา

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการวัดผล และประเมินผลต่างๆ
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่อง โดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง หรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง

การประชาสัมพันธ์

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อเนื่อง เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง

ทรัพยากรสื่อและเทคโนโลยี

1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกแก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)

องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง

การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง จะเป็นการติดตามและประเมินการเรียนรู้ โดยอาจจะเป็นผลการศึกษาผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนา ซึ่งอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรม และเชิงคุณภาพ เช่น การสำรวจความพึงพอใจ เป็นต้น

การดำเนินงาน

1. การติดตาม และประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ดีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผล จากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมฝึกอบรม หรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ
2. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพ ควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545
3. การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวดัชนีชี้วัดให้ชัดเจน เพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในระดับต่างๆ
4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน

การรับรองคุณวุฒิ

1. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตร ควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือ วุฒิบัตรเป็นการรับรองผล และเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

การดำเนินการ

1. การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน จะต้องมีการขอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด
 - 2.1 เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษา

นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียน

2.2 มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน

2.3 มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐ และ เอกชน รวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด

3.1 กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็น คุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการเทียบระดับการศึกษา

3.2 กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้ จาก ประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน

3.3 กระจายอำนาจการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา สู่สาธารณชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบระดับ และการเทียบโอน ผลการเรียนให้เชื่อมต่อการศึกษาทุกรูปแบบ

4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมีการพัฒนาระบบการเทียบระดับ และ การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน โดย

4.1 กำหนดให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้

4.2 จัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบโมดูล (Module)

4.3 พิจารณาการเทียบระดับ และเทียบโอนหน่วยกิตเป็นรายบุคคล

**องค์ประกอบอื่นๆ : ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
ความเป็นไปได้**

1. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สามารถ ปรับเปลี่ยน และยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม

2. การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการของสถาบัน

3. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรมี องค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบและเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริม โดยพิจารณาตามความ เหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ

4. องค์ประกอบที่สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม ได้แก่

4.1 องค์ประกอบในด้านการเงินและงบประมาณเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง

4.2 องค์ประกอบในด้านการศึกษาต่อเนื่องกับวัฒนธรรม

4.3 องค์ประกอบในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น หรืออื่นๆ ตามความเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยที่จะนำมาอภิปรายประกอบด้วย 2 ประเด็น ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ

1. เพื่อศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ผลการศึกษาพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยเทคนิคเดลฟาย และตามความคิดเห็นของผู้บริหาร สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในการนำไปปฏิบัติ ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

จากรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ จะมีความสอดคล้องกับที่ เอดการ์ เจ บูน (Edgar J. Boon) (1992) อุนตา นพคุณ (2546) ที่ได้เสนอข้อตกลงเบื้องต้น เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมทางการศึกษานอกระบบ โดยมีข้อตกลง 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาโปรแกรมเป็นความมุ่งหวัง ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change) ขึ้นไปตัวผู้เรียนไม่ว่า จะเป็นด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ทั้งการเรียนแบบกลุ่ม และรายบุคคล
2. การพัฒนาโปรแกรมเป็นเรื่องของการตัดสินใจ (Decision Making) ดังนั้น ในการวางโปรแกรมจะต้องให้บุคคลหรือตัวแทนของบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ตั้งแต่ การวิเคราะห์ กำหนดความต้องการ ตลอดจนจนถึงขั้นตอนการประเมิน
3. เป็นหลักการในเรื่องความร่วมมือ (Collaborations)
4. การพัฒนาโปรแกรมต้องวางระบบและแนวคิด ไม่ว่า จะเป็นการวางแผน (Planning) การสร้างและการนำโปรแกรมไปปฏิบัติ (Design and Implementations) และ ประเมินผล (Evaluation)
5. การพัฒนาโปรแกรม เป็นวิธีการสำคัญที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ข้อตกลงดังกล่าวสอดคล้องกับการพัฒนาารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยมี เป้าหมายเดียวกันคือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตัวผู้เรียน มีการวางแผน การสร้างความร่วมมือกับเครือข่าย ตลอดจนการนำไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผลกลับเช่นเดียวกัน

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาต่อเนื่องและการอุดมศึกษา จำนวน 3 รอบ ตามเทคนิคการวิจัย

แบบเดลฟาย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นด้วยในระดับมาก ทำให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 9 องค์ประกอบ ดังสามารถอภิปรายผลได้ดังรายละเอียดคือ

1. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) ตอบสนองการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้บริการการศึกษาแก่สังคม และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประชาชน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547: 10) โดยมุ่งเน้นพัฒนาการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนตลอดชีวิต ด้วยการส่งเสริมการรู้หนังสือ การพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิต ชุมชน สังคม ส่งเสริมการศึกษาของสถาบันการศึกษาของเอกชน นอกกระบบ นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการยังมุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ด้วยการส่งเสริมให้มีอุทยานการเรียนรู้ จัดแหล่งเรียนรู้นานาชาติเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน เป็นต้น

2. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง จัดการศึกษาให้กับกลุ่มบุคคลทุกกลุ่มชนชั้นและทุกระดับการศึกษาอย่างเท่าเทียม ดังที่องค์การยูเนสโก โดยโครงการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เพื่อปวงชนแ่งเอเชียและแปซิฟิก (APPEAL) ได้สรุประบบการจัดการศึกษาเป็นรูปของ Triad of Education for All เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง คือเป็นการศึกษาสำหรับผู้อ่านออกเขียนได้แล้ว เป็นการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการและความจำเป็นของผู้เรียน (ทิพวัลย์ มาแสง. 2544: 22 - 23)

3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการให้บริการและให้ความรู้ทางวิชาการและพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างยั่งยืน

4. โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง จัดการบริหารในรูปแบบศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง หรือศูนย์บริการวิทยากร โดยมีเครือข่ายจากคณะ /ภาควิชาและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมเพื่อเป็นการให้บริการข้อมูลทรัพยากรการศึกษาร่วมกัน (Collaboration) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จูไร จงประดิษฐ์นันท์ (2544) ศึกษาเรื่องทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาต่อเนื่องในมหาวิทยาลัยของรัฐ ในประเด็นโครงสร้างของหน่วยงานการศึกษาต่อเนื่อง ในอนาคตจัดตั้งเป็นศูนย์/สำนัก โดยมีการบริหารเป็นเอกเทศ มีขนาดเล็ก คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ใช้รูปแบบการบริหารแบบธุรกิจเอกชน แต่มีได้มุ่งแสวงหาผลกำไร เนื่องจากยังได้รับงบประมาณแผ่นดินสนับสนุนส่วนหนึ่งและมีหน้าที่หลักให้บริการแก่สังคมและผู้ด้อยโอกาส

5. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชุมชน เพื่อสร้างช่องทางให้กับผู้เรียนตามความสามารถ และความสนใจ โดยผู้เรียนสามารถเรียน เพื่อสะสมหน่วยกิต เพื่อต่อยอดทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไปได้

6. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการจัดการศึกษาในหลากหลายลักษณะ ทั้งการจัดเป็นแบบชั้นเรียน หรือเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัย ในรูปแบบการทางไกล การเรียนออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยในการศึกษา

สภาพการเรียนการสอนทางไกลในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า สถาบันอุดมศึกษามีแนวโน้มจัดการเรียนการสอนทางไกลเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 - 2552 มีแนวโน้มสูงขึ้นร้อยละ 70.96 ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากนโยบายกระจายโอกาสทางการศึกษา และจากพัฒนาการของคนในประเทศ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นการกระจายโอกาสทางการศึกษา การเรียนฟรี 12 ปี เน้นการศึกษาตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การเรียนการสอนทางไกลจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในวิถีชีวิตของผู้เรียน (สุภานี เสงศรี. 2543: 226) นอกเหนือจากนั้น ในข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ ในประเด็นของการจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นกลุ่มที่ควรคำนึงถึงมากที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มที่เข้าถึงเทคโนโลยีได้ยาก ดังนั้น จึงควรดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปในระยะยาว สถาบันอุดมศึกษา จึงควรมีวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในหลายลักษณะ หลายวิธีการ และหลายรูปแบบ เพื่อจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับกลุ่มคนที่มีพื้นฐานและความต้องการที่แตกต่างกัน ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

7. สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ใช้สื่อการศึกษาหลากหลายและทันสมัยตรงกับการใช้งานมีแหล่งการเรียนรู้ ในหลายลักษณะ ทั้งจากที่บ้าน วัด สถานศึกษา หรือในชุมชน และในหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างหลากหลายเพราะการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ ระบบการสื่อสาร โทรคมนาคม และอินเทอร์เน็ต ส่งผลต่อระบบการศึกษาของโลกเป็นอย่างมาก ในหลายประเทศมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวให้บริการการศึกษา ทั้งในรูปของการศึกษาในระบบ การให้การศึกษาอย่างต่อเนื่องแก่ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน (Re-Training) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นการให้บริการด้านการเรียนรู้ภายใต้หลักการที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น (Flexibility) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility and Affordability) คุณภาพ (Efficiency) และความสามารถในการรวบรวมความรู้ (Wisdom of Collection) ที่สร้างโอกาสและเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาความรู้ได้ โดยผู้เรียนเป็นผู้กำหนด ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ (Anywhere-Anytime Learning) ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อเรียนรู้ในเนื้อหาวิชา เพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะ หรือเพื่อสำเร็จการศึกษานั้นจะนำไปสู่ใบปริญญาบัตรหรือประกาศนียบัตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 4 - 5)

8. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง สามารถติดตาม และประเมินผลการเรียนรู้จากผลการเรียนรู้จากรูปแบบการจัดการศึกษา และจากระบบการประกันคุณภาพ เพื่อสร้างประสิทธิภาพ ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งนี้ จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เห็นตรงกันในเรื่องที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรจะมีการติดตามและประเมินผลการศึกษาต่อเนื่อง โดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบันอย่างชัดเจน

9. การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน มีการกำหนดเกณฑ์การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ที่เป็นมาตรฐานและง่ายต่อการ จัดการและสามารถเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ ได้ตามศักยภาพและความเหมาะสมของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสะดวกในการบริหารจัดการ เพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 15 กำหนดให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบคือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถาบัน การศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการศึกษานอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน นั่นคือต้องสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้อันทั้ง 3 รูปแบบเข้าด้วยกัน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเตรียมความพร้อมในการที่จะขยายการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง 3 รูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ (จิรณี ดันติรัตนวงศ์. 2543: 11)

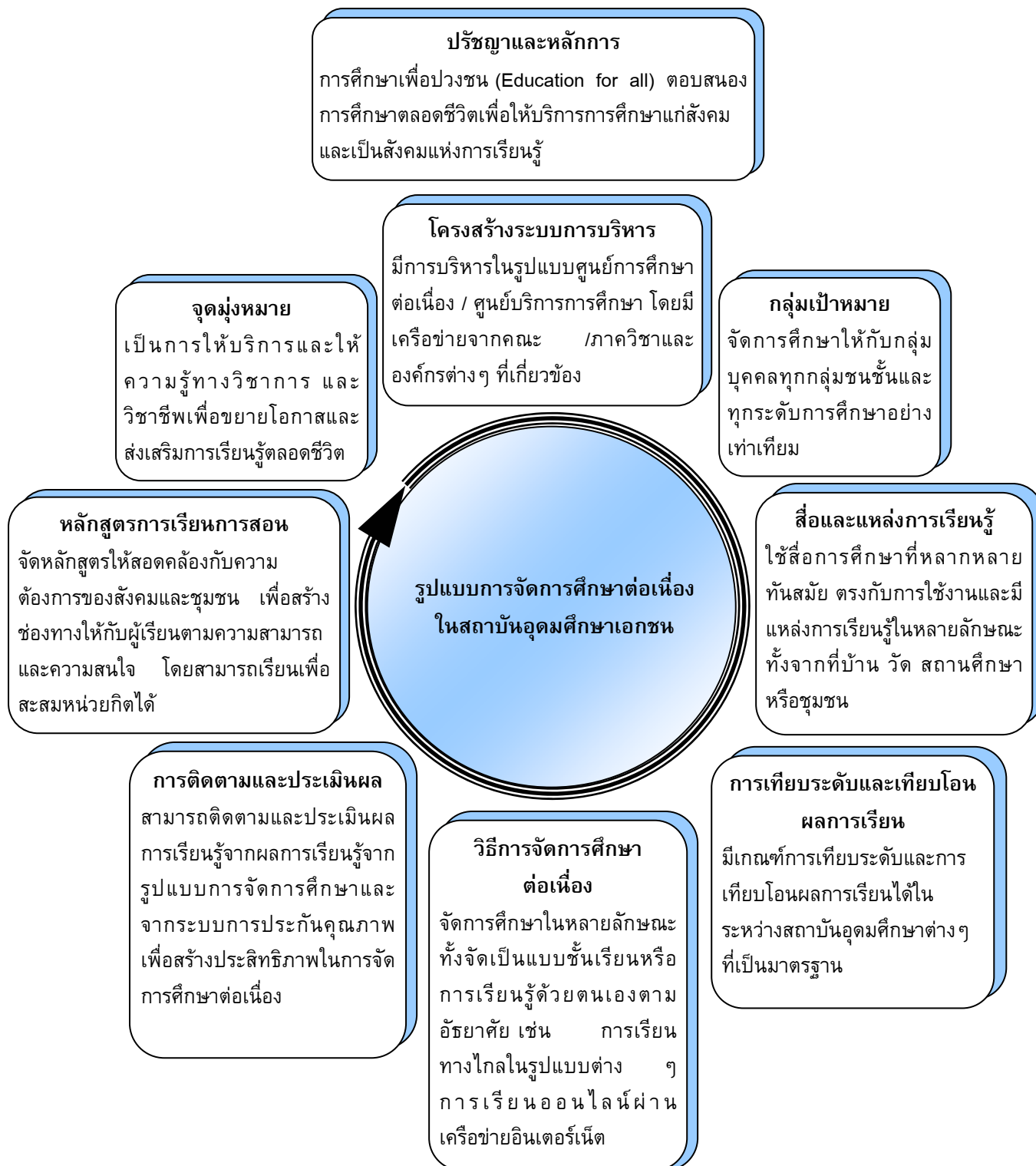
2. ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน

ในการประเมินประสิทธิภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัย เอกชน ได้แก่ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ หรือ ผู้อำนวยการศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง/ สำนักบริการทางวิชาการ จำนวน 59 สถาบัน ได้รับแบบตอบกลับคืนมาจำนวน 34 สถาบัน พบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ในการนำไป ปฏิบัติในระดับมาก ในทุกองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยข้อเสนอแนะ ที่ผู้บริหารให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการศึกษา ต่อเนื่อง เพื่อความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (เอกศักดิ์ แดงเดช. 2545) โดยสรุปคือ หน่วยงานการศึกษาต่อเนื่องต้องสร้างกรอบความคิด ใหม่ โดยไม่ยึดกับกฎระเบียบและข้อปฏิบัติบางประการที่จะต้องปรับเปลี่ยน เพื่อให้ทันกับ โลกที่เปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาโครงสร้างการบริหารที่มีประสิทธิภาพการบริหารวิชาการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและการขยายเครือข่าย เพื่อครอบคลุมแต่ละส่วนของ สังคมได้ครบถ้วน

ในการพัฒนารูปแบบการบริการการศึกษาต่อเนื่องจะต้องสำรวจความต้องการของ ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและจัดหลักสูตรวิธีการเรียนที่ยืดหยุ่น ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จ ของกระบวนการการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่ประกอบไปด้วย 9 องค์ประกอบ เพื่อนำไปปฏิบัติจริงในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อมของแต่ละสถาบันการศึกษา ซึ่งไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกองค์ประกอบ สามารถปรับได้ตามความเหมาะสม โดยเริ่มดำเนินการจัดการศึกษาในแต่ละหลักสูตรครั้งละจำนวนไม่มาก เพื่อเป็นการทดลองปฏิบัติในระยะแรก แล้วจึงขยายจำนวนหลักสูตร ตามความต้องการของผู้เรียน และศักยภาพของแต่ละสถาบันการศึกษา

1.2 องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรมียุทธศาสตร์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญา และหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง 2) กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 3) จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 4) โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง 5) หลักสูตรการเรียนการสอนด้านการศึกษาต่อเนื่อง 6) วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 7) สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 8) การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง และ 9) การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน หรืออาจเพิ่ม/ลดองค์ประกอบได้ตามความเหมาะสมของแต่ละสถาบัน

1.3 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ควรสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต่างๆ มีการอบรม/สัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อศึกษาและนำแนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไทย ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างหลากหลาย เป็นมาตรฐานและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างยั่งยืน

1.4 ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง หรือศูนย์บริการทางวิชาการ ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรพัฒนาขึ้นจะต้องเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานและระดมทรัพยากรทั้งภายใน และภายนอกสถาบัน เพื่อจัดบริการให้การศึกษาและอบรมแก่ประชาชนในระดับต่างๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวในหัวข้อวิชาการและวิชาชีพที่ผู้เข้ารับการศึกษและการฝึกอบรมสนใจ เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้และทักษะ ค่านิยมต่างๆ ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพได้ในอนาคต

1.5 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนในท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักสูตรต่างๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งการสร้างเครือข่ายภายในมหาวิทยาลัยเองกับคณะและหน่วยงานภายใน รวมทั้งหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน ในการสร้างโอกาสการให้บริการแก่ชุมชน

1.6 เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอื่นๆ ก็มีรูปแบบการบริหารภายในสถาบันที่ไม่แตกต่างกันนัก รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องที่ศึกษามานี้ จึงสามารถนำไปปรับให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบันได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการการศึกษาต่อเนื่องในแต่ละหลักสูตร ได้อย่างหลากหลาย แต่ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงใดๆ ต้องใช้เวลาจึงเสนอแนะให้มี การวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในมิติอื่นๆ เช่น ในหน่วยงานการศึกษาระดับอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา รวมไปถึงองค์กรเอกชน และชุมชนในสังคม

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยแบบเจาะลึกเฉพาะด้าน ในแต่ละองค์ประกอบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในมุมของประเทศไทยและต่างประเทศ

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวบ่งชี้เฉพาะ ตามองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องด้วยวิธีการใหม่ๆ จากการศึกษา ทั้งรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับประเทศไทย

2.5 เนื่องจากการนำเทคนิควิธีการวิจัยแบบเดลฟายมาใช้ในการวิจัย ควรคำนึงถึงอิทธิพลของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) สำหรับการนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากในบางประเด็นเป็นเรื่องน่าสนใจ แต่จากอิทธิพลของค่าพิสัยควอไทล์ ที่กำหนดไว้ จึงเป็นผลให้ข้อที่ควรจะได้รับพิจารณาต้องตกไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การศึกษาเพื่อปวงชนในรอบทศวรรษ : รายงานการประเมินผล
การจัดการศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน พ.ศ.2543 (EFA 2000). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
การศาสนา.
- . (2545). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถาบัน
อุดมศึกษาแนวใหม่. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- . (2547). ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จิรณี ดันดิรัตน์วงศ์. (2543). การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ. วารสารครุศาสตร์ 2543; 26(269): 11-19.
- จรัส สุวรรณเวลา. (2545). อุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- จุไร จงประดิษฐ์นันท์. (2544). ทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาแห่งชาติใน
มหาวิทยาลัยรัฐ. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหาร
จัดการด้านการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
ถ่ายเอกสาร.
- ชัยศึก เกตุทัต. (2542). การนำเสนอโครงสร้างระบบอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม
ในอนาคต. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต. (การอุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2533). สรุปสาระสำคัญของแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ.2532 - 2547).
กรุงเทพฯ: คณะกรรมการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาวทบวงมหาวิทยาลัย.
- . (2535). สองทศวรรษทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- . (2544). รายงานประจำปี 2544 ทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: บริษัท
อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2546). เทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ทิศแข แคมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- นพ ศรีบุญนาถ. (2540). การบริหารการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (การบริหารการพัฒนา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- บงกช พรหมมี. (2538). ความสนใจด้านการศึกษานอกโรงเรียนของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วไม่ได้เรียนต่อ : กรณีศึกษาในอำเภอดากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2547, จาก <http://www.lib.umi.com>.
- ประภาพรรณ ชันชัย. (2538). การศึกษาความต้องการด้านการศึกษาต่อเนื่องของข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (จิตวิทยาการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย; และ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). การปฏิรูประบบการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา : การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- เพ็ญจันทร์ นครินทร์. (2543). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.2543. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2542). เพิ่มความเข้าใจในสาระและกระบวนการอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ไพพรรณ เกียรติโชคชัย. (2545). กระบวนทัศน์ใหม่แห่งการศึกษาศึกษาในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: การศึกษา.
- มัทนา สานติวัตรและคณะ. (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2544). การศึกษา ทฤษฎี และโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- รัตนภรณ์ ประวัติวัชร. (2539). การศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบเครือข่ายแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้สำหรับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง. (2548). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2549, จาก <http://www.aiuonline.edu/>
- . (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.eblcu.net>
- . (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.bu.edu/interactive/>
- . (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.ecornell.com/>
- . (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.capella.edu>

- รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง. (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.berkeley.edu>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.online.devry.edu/>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.hartfcrdcollege.com>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.hkcyberu.com>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.dilamicau.org/>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.bsnykvfydkn.cd32081.areua.com>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.kw.edu>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2549, จาก <http://www.ou.ac.lk>
- (2548). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2548, จาก <http://www.swu.ac.th>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2549, จาก <http://www.chula.ac.th>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2549, จาก <http://www.ru.ac.th/cascthailand/infor/ptotal.htm#appdoc>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2549, จาก <http://www.bu.ac.th/e-learning>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2549, จาก <http://www.rsu.ac.th>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2549, จาก <http://www.kku.ac.th/uac/aboutus.htm>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2549, จาก <http://www.uniserv.cmu.ac.th>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2549, จาก <http://www.icess.tu.ac.th/abouticess.htm>
- (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศ. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2549, จาก <http://www.ku.ac.th>

- รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง. (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 23 มกราคม 2549, จาก <http://www.msu.ac.th>
- . (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 24 มกราคม 2549, จาก <http://www.stcu-ac.th>
- . (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 27 มกราคม 2549, จาก <http://www.cide.ac.edu/indexz.shtml>
- . (2549). การจัดการศึกษาต่อเนื่องในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2549, จาก <http://www.kmutt.ac.th/crganization/cec/>
- วิภาดา วัฒนนามกุล. (2544). การพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาชีพ สาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. (การพยาบาล).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). วิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม. กรุงเทพฯ: บริษัทอักษราพัฒนา จำกัด.
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2539). การศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โอ เอ พรินต์ติ้ง เฮาส์.
- ศุภร ศรีแสน. (2537, ตุลาคม – ธันวาคม). การศึกษาต่อเนื่อง. วารสารครุศาสตร์. 23(2): 33 – 34.
- สถาพร ชันโต. (2542). การศึกษารูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยขอนแก่นในฐานะ มหาวิทยาลัยในกำกับ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (สาขาอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนอง โลหิตพิเศษ. (2544). การศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิต (เอกสารประกอบ คำสอน). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- สมคะเน คำจูน. (2543). ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เกี่ยวกับการสอนเสริมของอาจารย์สอนเสริม. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
ถ่ายเอกสาร.
- สมศรี เพชรโชติ. (2538). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของประชาชนในการเข้าร่วม โครงการการศึกษาต่อเนื่องที่จัดขึ้นโดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สมหมาย จันทรเรือง. (2544). พัฒนาการศึกษาไทย อดีต ปัจจุบัน และในสหสวรรค์ใหม่. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2542 – 2559 คณะทำงานคาด ประมาณประชากร*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สถิติแห่งชาติ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา สกศ.
- . (2544). *รายงานการเสวนาทางวิชาการ (การประชุมโต๊ะกลม เรื่อง การปฏิรูปอุดมศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา: แนวทางสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา.
- . (2544). *รายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่องปฏิรูปวิธีรับนักศึกษา : โควตา สอบร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา.
- . (2542). *รายงานการสังเคราะห์ผลสำรวจเรื่อง คนไทยคิดอย่างไรต่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สำรวจและวิจัยทางการศึกษา.
- . (2545). *รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยโทรสนเทศ (VIRTUAL UNIVERSITY) ของประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการปฏิรูปอุดมศึกษา.
- . (2549). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท พี เอ็น เค แอนด์ สกายพริ้นติ้งส์ จำกัด.
- สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2542). *ปฏิญญาโลกว่าด้วยการอุดมศึกษาสาระและการดำเนินงาน กองวิเทศสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- สำนักนโยบายและแผนอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2543). *ข้อมูลสารสนเทศอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ปี 2543*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุธรรม อารีกุล. (2543). *รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- . (2543). *รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง อุดมศึกษาสู่ปวงชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุนิสา ขวัญชัย. (2544). *การศึกษาปัญหาในการไม่เข้าร่วมโครงการการศึกษาต่อเนื่องของอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อ 19 กรกฎาคม 2547. จาก <http://www.thaiedresearch.org>
- สุภาณี เส็งศรี. (2543). *การพัฒนาระบบการเรียนการสอนทางไกลในสถาบันอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2543). *รายงานการวิจัยการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2529). *การศึกษานอกระบบโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาการ.

- หทัยชนก บัวเจริญ. (2538). ความสนใจต่อลักษณะโปรแกรมการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลศัลยกรรมของพยาบาลกลุ่มงานศัลยกรรมในโรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. (พยาบาลศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อมรรัตน์ ภิณฺโญนันตพงษ์. (2546). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนระหว่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมรวิทย์ นาคทรรพ. (2542). ใน รวมบทความวิชาการการอุดมศึกษา. หน้า 5. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2543). รายงานการวิจัยเอกสารเรื่อง คุณภาพและการประกันคุณภาพ ในวิถีทรรศน์การปฏิรูปอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรัญญ์ โพธิ์สุข. (2530). พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อำนวย เดชชัยศรี. (2539). การศึกษารูปแบบการบริหารเทคโนโลยีการศึกษาสำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการระบบ. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุ๋นตา นพคุณ. (2546). กรอบแนวความคิดการพัฒนาโปรแกรมอย่างมีส่วนร่วมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- เอกศักดิ์ แดงเดช. (2545). การพัฒนารูปแบบการศึกษาต่อเนื่องเพื่อความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. (การศึกษานอกระบบ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- A Philocophy of Continuing Education By Estelle Broduman. (n.d.). *PH.D.Librarion and Professor of Medical History*. Washington: Washington University ,School of Medicine Library St. Louis,Missouri.
- Chiang, Chwan-Yi. (2001). *Using Maslow's Theory to Explain non-traditional Students' Motivation for Continuing Education in Taiwan*. Retrieved July 9, 2004 , from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>.

- Gill-Desbrow, Lunda L. (2003). *A Comparison of an Internet-based Pilot Program to and Audio-based Program for Continuing Education Units for California Marriage Family Therapists*. Retrieved July 9, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>.
- Helen, Buss Michael. (n.d.). *Continuing Education and Pursuit of Excellence*. (NCCSCE Working Paper Series).
- Jarvis, Peter. (1999). *International Dictionary of Adult and Continuing Education*. London: Kogan Page Limited.
- McCallum, James Tillman. (2003). *Computer Use and Interest in Continuing Education via the Internet by Older, Caucasian, Late-defened Adults*. Retrieved July 9, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>
- Phillips, Concetta Tina. (2003). *A Descriptive Analysis of Marketing in Continuing Higher Education* Retrieved July 9, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>
- Towers, Kathy A. (2003). *Factors that Influence the Public Health Workforce Participation in Continuing Education*. Retrieved July 9, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>
- Watba, Utem Kamin. (2003). *Leadership and Supervision Issues in Postsecondary Occupational and Continuing Education Programs in Florida, Maryland, North Carolina, and Virginia*. Retrieved July 9, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>
- Watson, Mary; & Frances, Claybon. (2004). *Reasons for and Barriers to Participation in Continuing Education Among Licensed Ractical Nurses in New York State*. Retrieved July 9, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>
- Wikkramatileke, Rhordon Craig. (2003). *An Annotated Script : Conversations with Continuing Educators About the Creation of Continuing Education Programs in a University Setting*. Retrieved July 9, 2004, from <http://www.lib.umi.com/dissertation/citations>

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 2)

เรื่อง

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

A MODEL FOR CONTINUING EDUCATION MANAGEMENT IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิระศิษย์ ชำของ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤตย์	กรรมการ

ผู้วิจัย

นางสาวชนกนารถ ชื่นเชย
นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอนเดลฟายรอบที่ 2

เรื่อง

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

- การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้ทบทวนคำตอบเดิมของท่านจากแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 และศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมจำนวน 19 ท่านเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
 - แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิ
 - ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนใน 9 องค์ประกอบ และ 1 ข้อคำถาม จำนวนทั้งสิ้น 92 ข้อ
 - วิธีการตอบแบบสอบถาม
 1. แบบสอบถามในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถามที่พัฒนามาจากแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ซึ่งในแบบสอบถามรอบที่ 2 นี้จะมีแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนระดับความคิดเป็น 5 เห็นด้วยมากที่สุด 4 เห็นด้วยมาก 3 เห็นด้วยปานกลาง 2 เห็นด้วยน้อย 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด
 2. วิธีการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ขอให้ท่านพิจารณาคำตอบของท่านในแต่ละข้อคำถาม เพื่อเลือกค่าน้ำหนักคะแนนความคิด ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับคะแนนที่ต้องการ
 3. โปรดตรวจสอบคำตอบของท่านว่าได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อครบถ้วนแล้ว
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟาย (Delphi) ในรอบที่ 2 นี้อีกครั้งหนึ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางสาวชนกนารถ ชื่นชัย
 นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามรอบที่ 2

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง 1. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยปรัชญาและหลักการจะมีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกัน						
2. ปรัชญาคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม เพราะความรู้เป็นของมวลชน โดยมวลชน และเพื่อมวลชน						
3. จัดการศึกษาให้สนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้นทุกระดับการศึกษา โดยวิธีการหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้มีการวัดผลประเมินผลที่เป็นมาตรฐาน						
4. เน้น All for Education คือคนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลัง จากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมจัดการศึกษา						
5. การจัดการศึกษาที่มีลักษณะของผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง						
6. มีปรัชญาเพื่อการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไป และจัดการศึกษาให้กับผู้ประกอบการอาชีพ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา						
7. มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสมเป็นชุมชนของวิชาการและมีสภาพแวดล้อมที่ดี						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การให้บริการการศึกษาแก่กลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อเข้าศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา						
2. ทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา						
3. การให้บริการการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบัน ซึ่งได้แก่ งบประมาณ ทำเลที่ตั้ง ความเชี่ยวชาญของบุคลากร เป็นต้น						
4. ควรให้ลำดับความสำคัญของกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก						
5. พิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่า เน้นไปที่การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย						
6. คิดแบบบูรณาการเป็นมิติเดียว โดยแล้วแต่บุคคลจะสามารถเข้าร่วมได้ตามความถนัดและความสนใจ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.2546 ในมาตรา 15 เพื่อกำหนดจัดการศึกษาใน 3 รูปแบบได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และนำมารวมเพื่อต่อยอดจากฐานความรู้เดิมของแต่ละบุคคล						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง(ต่อ) 7. การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กร ท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ						
8. รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการบางส่วน เพื่อไม่เป็นการผลักภาระให้กับกลุ่มเป้าหมาย						
9. จัดการศึกษาต่อเนื่องโดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 4 ว่าการศึกษาหมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรมและการสืบสานทางวัฒนธรรม เพื่อให้พัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง						
10. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ดังนี้ 10.1 กลุ่มผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1. กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี/ปริญญาโท/ปริญญาเอก 2. กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย ผู้นำชุมชน 3. บุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร เลขาณูการ เป็นต้น 4. กลุ่มเด็ก สตรีและผู้สูงอายุ						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึงการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ต้องการด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง						
2. ต้องสร้างความเข้าใจ สำนวสสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อม ในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง						
3. เพื่อเป็นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์						
4. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องต้องอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้านคือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปด้วยกัน						
5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรตั้งจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจนในด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลักสำคัญ						
6. การสร้างรายได้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรหารายได้จากการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก						
7. ควรมีจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้						
8. การเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นคุณภาพของกายและใจเป็นสำคัญ						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง 1. โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง กรอบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร โดยสำนักหรือศูนย์บริการวิชาการมีโครงสร้างทางบริหารขององค์กร						
2. โครงสร้างการบริหารงานเชิงบูรณาการ (CEO) มีความเหมาะสมกับแนวทางการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง เพราะมีความคล่องตัวและความและความยืดหยุ่นสูง						
3. โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน						
4. การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีแนวทางเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ						
5. การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน						
6. การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการของแต่ละสถาบัน						
7. การจัดโครงสร้างระบบการบริหารโดยคณะและภาควิชา ในหลักสูตรการสอนในระดับปริญญาตรี โทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ โดยภาควิชาต่างๆ เป็นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แนวต่างๆ และควรเพิ่มพูนทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถออกมาใช้สังคม						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 8. ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วมเพื่อให้เกิดภาพกว้างในการคิดและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษา โดยยึดชุมชนเป็นฐาน						
9. ในแง่ของการปฏิบัติ โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องคงไม่ได้มาตรฐาน เพราะขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจัง						
10. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดตั้งศูนย์การศึกษาต่อเนื่องและมีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง						
11. เชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลาย ตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ						
12. โครงสร้างการบริหารขององค์กรจะมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหาร มีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับปฏิบัติการมีบริหารงานเป็นอิสระ						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง 1. การจัดหลักสูตรในลักษณะเป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดหลักสูตร เปิดสอนหลักสูตรและประเมินผลหลักสูตร 2. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้นกระบวนการคิดเป็น 3. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ 4. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง (E-learning) 5. ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชนเพื่อลดค่าใช้จ่าย 6. การบริหารจัดการหลักสูตรต้องมีความยืดหยุ่น 7. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตร และจำนวนหลักสูตรในสถาบันที่มีการเปิดสอน เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ 8. สร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา 9. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบ Non-Credit system						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนรู้การสอนของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 10. การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการให้บริการในหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม						
11. การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาเฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงานและผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ						
12. การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้าน เป็นต้น						
13. การให้บริการในหลักสูตรต่างๆ ไป ซึ่งเป็นการให้บริการการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง						
14. การให้บริการในหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งจะดำเนินงานร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ด้านนั้นๆ โดยให้รูปแบบการทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานแต่ละโครงการหลักสูตรและวิชาต่างๆ						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึงการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง						
2. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง						
3. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร จุดคุ้มทุน เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน						
4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้ครบทุกรูปแบบ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาประกอบกัน						
5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนและการยอมรับจากสังคม						
6. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอน ให้ทันสมัย						
7. ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการการศึกษาต่อเนื่อง						
8. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบชั้นเรียน (Face to Face) โดยให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง						
9. การจัดการศึกษาแบบการเรียนออนไลน์ จัดได้ในหลายลักษณะได้แก่ การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต การเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 1. สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องหมายถึง อุปกรณ์และสถานที่เพื่อใช้เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 2. พัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom) 3. สร้างแหล่งการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) ได้แก่ เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น 4. มุ่งพัฒนาการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สั่งสมมา 5. จัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ 6. สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องควรให้การบริการได้ทุกสถานที่และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ 7. ควรพิจารณาแหล่งการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในเรื่องของผู้ดำเนินการ การวัดและประเมินผลต่างๆ ต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ 8.การจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกต่อผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และ Online โดยพิจารณากลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง 1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน						
2. การติดตามและประเมินผลจากการเรียนการสอน หมายถึง การประเมินผลจากระดับคะแนนของผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน						
3. การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษา หมายถึง การประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ						
4. การติดตามและประเมินผลจากการประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545						
5. การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องทั้งหมดว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับใด โดยการกำหนดตัวดัชนีชี้วัดให้ชัดเจน						

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน 1. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนากระบวนการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน						
2. กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและสถาบันอุดมศึกษาเอกชนกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐหรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง						
3. ควรมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจนในการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนโดยอิงจากแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545						
4. กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิในการศึกษาโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● คำถามที่ 10 1. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบที่ชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน						
2. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม						
3. การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการของสถาบัน						

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาวชนกนารถ ชื่นเชย
ผู้วิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 3)

เรื่อง

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

A MODEL FOR CONTINUING EDUCATION MANAGEMENT IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิระศิษฐ์ ชำชอง	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์	กรรมการ

ผู้วิจัย

นางสาวชนกนารถ ชื่นชัย
นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตามขั้นตอนเดลฟายรอบที่ 3

เรื่อง

รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

● การตอบแบบสอบถามในรอบนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านได้ทบทวนคำตอบเดิมของท่านจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยการเปรียบเทียบคำตอบของท่านกับคำตอบของกลุ่มว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด โดยที่คำตอบของกลุ่มได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทุกคนแสดงด้วยค่าสถิติ 2 ค่าคือ ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile Range)

● วิธีการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่มีข้อคำถามเช่นเดียวกับรอบที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนน โดยกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนความคิดเป็น 5 เห็นด้วยมากที่สุด 4 เห็นด้วยมาก 3 เห็นด้วยปานกลาง 2 เห็นด้วยน้อย 1 เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับแบบสอบถามในรอบที่ 3 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรอบที่ 2 เป็นรายชื่อ ด้วยค่าสถิติ 2 ค่าคือค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) พร้อมทั้งเสนอผลการตอบของท่านในรอบที่ 2 มาด้วย โดยมีจุดมุ่งหมายให้ท่านได้พิจารณาเปรียบเทียบค่าสถิติของกลุ่มกับคำตอบของท่านในรอบที่ 2

2. สัญลักษณ์และค่าสถิติวิธีการตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะปรากฏในแต่ละข้อคำถามผู้วิจัยกำหนด ดังนี้

▲ หมายถึง ค่าระดับคะแนนของกลุ่ม (มัธยฐาน) ในรอบที่ 2

IR หมายถึง ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

เป็นค่าแสดงการกระจายของระดับคะแนนของกลุ่มในแต่ละข้อโดยที่

- ข้อที่มีค่า IR สูง แสดงว่าข้อความนั้นผู้ตอบมีความคิดเห็น

สอดคล้องกันน้อย

- ข้อที่มีค่า IR ต่ำ แสดงว่าข้อความนั้นผู้ตอบมีความเห็น

สอดคล้องกันมาก

■ หมายถึง ค่าระดับคะแนนของท่านในรอบที่ 2

3. วิธีการตอบแบบสอบถามในรอบนี้ ขอให้ท่านได้โปรดพิจารณาคำตอบของ

ท่านในแต่ละข้ออีกครั้งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบกับคำตอบของกลุ่ม แล้วจึงตัดสินใจ
ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

3.1 ท่านไม่ต้องทำเครื่องหมายใดๆ ในกรณีที่ท่านยังยืนยันความคิดเห็นเดิม
เนื่องจาก

- ความคิดเห็นของท่านตรงกับความคิดเห็นของกลุ่มหรือ
- ความคิดเห็นของท่านใกล้เคียงกับกลุ่ม โดยห่างจากกลุ่มเพียง

1 ช่อง ความคิดเห็น เช่น ระดับความคิดเห็นของกลุ่มเป็น 3 ความคิดเห็นของท่านเป็น 4 หรือ
2 เป็นต้น

3.2 แสดงความคิดเห็นประกอบ ในกรณีที่ท่านยังคงยืนยันความคิดเห็น
เดิมทั้งๆ ที่ความคิดเห็นของท่านแตกต่างกับกลุ่มมากกว่าหรือเท่ากับ 2 ระดับ

3.3 เปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่ โดยขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
ที่ต้องการ ในกรณีที่ท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับกลุ่ม

4. โปรดตรวจสอบคำตอบของท่านว่าได้ตอบแบบสอบถามทุกข้อครบถ้วนแล้ว
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถาม
ตามเทคนิคเดลฟายในรอบที่ 3 นี้ อีกครั้งหนึ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา
 ณ โอกาสนี้

นางสาวชนกนารถ ชื่นเชย
นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามรอบที่ 3
รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 1 : ประสิทธิภาพและ หลักการของการศึกษาต่อเนื่อง 1. ประสิทธิภาพและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางในการดำเนินงานทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งประสิทธิภาพและหลักการจะมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	▲					1.00	
2. ประสิทธิภาพของการศึกษาต่อเนื่อง คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญาเพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม	▲					1.00	
3. การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อคนทุกกลุ่มชนชั้นทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มีขีดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้และการประเมินที่เป็นมาตรฐาน	▲					1.00	
4. ประสิทธิภาพและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือ คนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานต่างๆ มาร่วมจัดการศึกษาเพราะความรู้เป็นของมวลชนโดยมวลชน และเพื่อมวลชน	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและ หลักการของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 5. ปรัชญาการศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชน ทั่วไป และจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติเพื่อยกระดับคุณวุฒิการศึกษาและความรู้ความสามารถ	▲					1.00	
6. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพมีขนาดที่เหมาะสมเป็นชุมชนทางวิชาการและมีสภาพแวดล้อมที่ดี	▲					1.00	
7. การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์		▲				1.00	
8. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง		▲				1.00	
9. การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะ ยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง	▲					1.00	
10. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ดี การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์กรภาครัฐและเอกชน ที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส	▲					2.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
11. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่องจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น	▲					1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่จะเข้า รับการ ศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษา	▲					2.00	
2. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก		▲				1.00	
3. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย 3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษาได้แก่ 1. กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2. กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และผู้นำชุมชน 3. กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และ เลขานุการ เป็นต้น 4. กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5. กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม	▲					0.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 3.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น 3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียนสะสมอย่างต่อเนื่องแต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงานซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติได้							
4. คนทุกกลุ่ม ทุกระดับอาชีพ ควรได้รับการจัดการศึกษาต่อเนื่อง โดยไม่จำกัดวุฒิการศึกษา อายุ เพศหรือชนชั้น	▲					0.00	
5. ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรพิจารณาถึงจุดเน้นร่วมกับกลุ่มเป้าหมายว่าเน้นไปที่การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย	▲					1.00	
6. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่างๆทั้งจากภาครัฐและเอกชนรวมทั้งองค์กรท้องถิ่นเพื่อมุ่งพัฒนาและเพิ่มความรู้ความสามารถทักษะในแต่ละวิชาชีพ	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 7. การให้บริการการศึกษาอย่างต่อเนื่องของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละสถาบันโดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมของสถาบัน งบประมาณ ความเชี่ยวชาญของบุคลากร และความต้องการของผู้รับบริการ เป็นต้น	▲					1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ของการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง		▲				0.00	
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้านคือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปด้วยกัน		▲				1.00	
3. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำนวนสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อม ในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	▲					1.00	
4. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	▲					1.00	
5. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการจัดการศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก	▲					1.00	
6. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 7. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นคุณภาพของกายและใจเป็นสำคัญ	▲					1.00	
8. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศ โดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิต การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี	▲					1.00	
9. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเป็นการให้ความสำคัญในการให้บริการและความรู้ทาง วิชาการ เพื่อเป็นการขยายโอกาส และส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	▲					1.00	
10. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการนำทรัพยากรภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งบุคลากรและทรัพย์สินมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนและสังคม	▲					0.00	
11. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นการประชาสัมพันธ์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ให้ได้รับการยอมรับจากภาครัฐบาลและภาคเอกชนอันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านการผลิตบุคลากรให้ตรงกับการพัฒนาประเทศ	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบ การบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง 1. โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร โดยจัดระบบ ขององค์กรให้มีโครงสร้างทางการบริหารที่ชัดเจน	▲					0.00	
2. การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน		▲				1.00	
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง และมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง	▲					1.00	
4. โครงสร้างการบริหารขององค์กรควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหาร มีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการบริหารงานเป็นอิสระ	▲					1.00	
5. การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ของสถาบัน	▲					1.00	
6. การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ		▲				1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 7. โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่องควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลาย ตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ	▲					1.00	
8. จัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมีแผนงาน เช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง	▲					1.00	
9. โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการในแต่ละส่วนของระบบการบริหาร	▲					1.00	
10. การจัดโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง โดยคณะและภาควิชาสำหรับหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรีโทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดยภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรที่จะเพิ่มพูนและเน้นทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถออกมาใช้สังคมได้	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษา ต่อเนื่อง 1. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่องควรอยู่ในลักษณะที่เป็น กระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและ การประเมินความต้องการของกลุ่ม เป้าหมายเพื่อจัดหลักสูตร จัดทำหลักสูตร เปิดสอน และประเมินผลหลักสูตร	▲					1.00	
2. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจ โครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตร ในสถาบัน (ที่มีการเปิดสอน) อื่นๆ หรือ สถาบันเดียวกัน เพื่อนำมาพิจารณา ร่วมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ	▲					1.00	
3. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัด การศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการให้บริการ ตามหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาใน หลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้น สร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่ คนในสังคม	▲					1.00	
4. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัด การศึกษาต่อเนื่องควรเน้น หลักสูตร การฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะภายใน องค์กร(In-house Training) โดยให้บริการ ฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการ ของหน่วยงาน และผสมผสานกับ การอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อหวังผล ในทางปฏิบัติ	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 5. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมุ่งเน้น หลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อ เฉพาะด้าน เป็นต้น		▲				2.00	
6. การจัดหลักสูตรต่างๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตามอริยาศัยและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง	▲					1.00	
7. การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการหรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ	▲					1.00	
8. การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น	▲					1.00	
9. ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชนระดมทรัพยากรรวมกันเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย	▲					1.00	
10. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้น กระบวนการคิดเป็นทำเป็น	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 11. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ	▲					1.00	
12. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง	▲					1.00	
13. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องควร สร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่ และเวลา	▲					1.00	
14. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต การเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System) หรือการสมัครเข้าเรียนเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา (Non-Degree)	▲					1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง	▲					1.00	
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน	▲					1.00	
3. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร จุดคุ้มทุน เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน	▲					1.00	
4. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน และการยอมรับจากสังคม	▲					1.00	
5. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	▲					1.00	
6. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอน ให้ทันสมัย	▲					1.00	
7. สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
●องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 8. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง	▲					1.00	
9. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนรู้ทางไกล อันจัดได้ในหลายลักษณะ เช่น การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต (การเรียนออนไลน์) และการเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น		▲				1.00	
10. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนรู้ทางไกล ควรจะมีการใช้สื่อเทคโนโลยี การศึกษาทางไกล เช่น การเรียนการสอนทางวิทยุ โทรทัศน์ และการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ หรือการพบกลุ่ม เป็นต้น	▲					1.00	
11. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการในชุมชนและหน่วยงานต่างๆ	▲					1.00	
12. การศึกษาต่อเนื่องของสถาบัน การศึกษาเอกชนควรจัดขึ้นโดยใช้ห้องสมุด อิเล็กทรอนิกส์ (e-library) ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน	▲					1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 1. สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็นสื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง	▲					1.00	
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควร สร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีความหลากหลายรูปแบบทั้งแหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น	▲					0.00	
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้บริการสื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ	▲					1.00	
4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการวัดผลและประเมินผลต่างๆ	▲					1.00	
5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดยพัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง (ต่อ) 6. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่องโดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สัมผัสมาของผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	▲					1.00	
7. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดทำวารสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง	▲					1.00	
8. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดสื่อการศึกษาให้สะดวกแก่ผู้เรียนทั้งในลักษณะ Offline และOnline โดยพิจารณาจากกลุ่มผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป็นหลัก	▲					0.00	
9. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องใหม่ๆ เช่น สถานประกอบการ ชุมชน และสถาบันการศึกษาทุกระดับ	▲					0.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง 1. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษาหรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรมเชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ		▲				1.00	
2. การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ดีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ	▲					0.00	
3. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2545	▲					1.00	
4. การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวดัชนีชี้วัดให้ชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับต่างๆ	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง(ต่อ) 5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีดัชนีชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน	▲					1.00	
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิปัตร์เป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม	▲					1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน 1. การเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องมี กรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545	▲					1.00	
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด 2.1 เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน 2.2 มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน 2.3 มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	▲					1.00	
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนากระบวนการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน โดย 3.1 กำหนดให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้ 3.2 จัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบโมดูล (Module) 3.3 พิจารณาการเทียบระดับและเทียบโอนหน่วยกิตเป็นรายบุคคล	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน (ต่อ) 4. การเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องกำหนด 4.1 กำหนดเกณฑ์การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เทียบเป็นคุณวุฒิการศึกษาในหลักสูตรต่างๆ หรือการเทียบระดับการศึกษา 4.2 กำหนดให้มีคณะกรรมการพิจารณาการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์เป็นคุณวุฒิการศึกษาในระดับต่างๆ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างชัดเจน โดยมีระบบการบริหาร การประเมินที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับ 4.3 กระจายอำนาจการขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่สาธารณชน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยจัดระเบียบการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เชื่อมต่อการศึกษาทุกรูปแบบ	▲					1.00	

องค์ประกอบ	ระดับของความคิดเห็น					IR	เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1		
● คำถามที่ 10 1. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุม เพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัด การศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา เอกชนให้เป็นรูปธรรม	▲					1.00	
2. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมี องค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของ สถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ	▲					1.00	
3. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถ ปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความ เหมาะสม	▲					1.00	
4. การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษา ต้องจัด การศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญาและ หลักการของสถาบัน	▲					1.00	
5. ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เช่น 5.1 การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง 5.2 การศึกษากับวัฒนธรรม 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.4 อื่นๆ	▲					1.00	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาวชนกนารถ ชื่นเชย
ผู้วิจัย

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย เพื่อประเมินประสิทธิภาพและความเหมาะสม

เรื่อง
รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

A MODEL FOR CONTINUING EDUCATION MANAGEMENT IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิระศิษย์ ชำของ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภา ปรัชญพฤทธิ์	กรรมการ

ผู้วิจัย

นางสาวชนกนารถ ชื่นเชย
นิสิตปริญญาเอกสาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม

เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ/ผู้อำนวยการสถาบัน/ผู้อำนวยการสำนัก/ผู้อำนวยการศูนย์ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไปปฏิบัติ สำหรับรูปแบบดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2. รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง
2. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
3. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
4. โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง
5. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง
6. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง
7. สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง
8. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง
9. การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน

3. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไปปฏิบัติ

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่อง

4. ขอให้ท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามสถานภาพ และความคิดเห็นของท่านทุกข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่านหรือเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท
☐ ปริญญาเอก ☐ อื่นๆ
3. ตำแหน่ง ☐ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
☐ ผู้อำนวยการศูนย์/สถาบัน บริการวิชาการ
☐ อำนวยการศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง
มหาวิทยาลัย/วิทยาลัย
4. ตำแหน่งทางวิชาการ ☐ อาจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ศาสตราจารย์
5. ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการศึกษาต่อเนื่อง
☐ ไม่มีประสบการณ์
☐ มีประสบการณ์ โดย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ กำหนดกรอบโครงสร้างและแนวนโยบาย
☐ บริหารสถาบัน/ศูนย์ การศึกษาต่อเนื่องหรือศูนย์บริการวิชาการ
☐ เขียนเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง
☐ ประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่อง
โปรดระบุ
6. ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาที่ท่านสังกัดมีการจัดและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องหรือไม่
☐ ไม่มี
☐ มี โดย (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)
☐ สถาบัน/ศูนย์/ บริการทางวิชาการ
☐ ศูนย์/สำนัก การศึกษาต่อเนื่อง
☐ คณะ/สาขาวิชาต่างๆ

7. ในช่วง 5 – 10 ปี สถาบันการศึกษาของท่านมีนโยบาย/แผนการจัดการศึกษา
ต่อเนื่องหรือไม่

- ☐ ไม่มี
- ☐ มี ในรูปแบบศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง/ศูนย์บริการวิชาการ
- ☐ มี ในคณะ/สาขาวิชา
- ☐ มี นโยบายจัดการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะต่างๆ ดังนี้

7.1

.....

.....

.....

7.2

.....

.....

.....

7.3

.....

.....

.....

8. ปรัชญาในการจัดการศึกษาต่อเนื่องของสถาบันการศึกษาของท่าน คือ

.....

.....

.....

.....

9. การจัดหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันการศึกษาของท่านจัดในลักษณะใด

☐ การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น/ระยะยาว	☐ การเรียนทางไกล
☐ การเรียนแบบสะสมหน่วยกิต	☐ การเรียนในระดับปริญญา
☐ อื่นๆ โปรดระบุ	

10. จำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง มีจำนวน คนต่อหลักสูตร

**ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมในการนำรูปแบบการจัดการศึกษา
ต่อเนื่องในสถาบันอุดม ศึกษาเอกชนไปปฏิบัติ**

คำชี้แจง : สำหรับแบบสอบถามในตอนนี้จะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
(Rating Scale) โดยกำหนดค่าระดับคะแนนความเหมาะสม ดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นมีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง ท่านเห็นว่าข้อความนั้นไม่มีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติ

โปรดเขียนระดับคะแนนข้างต้นลงในช่องระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ พร้อมทั้ง
อธิบายเหตุผลประกอบ

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ใน การนำไปปฏิบัติ					เหตุผล ประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญาและหลักการของ การศึกษาต่อเนื่อง 1. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง แนวคิดหรือความเชื่อที่นำมาใช้กับทิศทางการดำเนินงาน ทางการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปรัชญาและหลักการจะมี ความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน						
2. ปรัชญาของการศึกษาต่อเนื่องคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งให้เกิดสติปัญญา เพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม						
3. การศึกษาต่อเนื่องมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้ตอบสนอง ต่อคนทุกกลุ่มชนชั้น ทุกระดับการศึกษา ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลได้ศึกษาอย่างไม่มี ขีดจำกัด มีสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินที่เป็น มาตรฐาน						
4. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรจะเน้น All for Education คือคนในชุมชนมีส่วนร่วมหรือระดม สรรพกำลัง จากหน่วยงานต่างๆมาร่วมจัดการศึกษา เพราะความรู้เป็นของมวลชน โดยมวลชน และเพื่อมวลชน						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
5. ปรัชญาการศึกษาต่อเนื่อง มุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ของประชาชนทั่วไปและจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนขณะประกอบอาชีพในเวลาปกติ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและความรู้ความสามารถ						
6. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ มีขนาดที่เหมาะสม เป็นชุมชนทางวิชาการ และมีสภาพแวดล้อมที่ดี						
7. การศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การพึ่งตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์						
8. ปรัชญาและหลักการของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง						
9. การศึกษาต่อเนื่องควรมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีลักษณะยืดหยุ่น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง						
10. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรกำหนดสัดส่วนการบริการแก่กลุ่มผู้มีรายได้ดี การให้บริการแบบไม่มุ่งผลกำไรแก่ผู้มีรายได้ปานกลาง องค์กรภาครัฐและเอกชน ที่ขาดกำลังซื้อ รวมทั้งจัดการศึกษาให้เปล่าแก่ผู้ด้อยโอกาส						
11. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาการกำหนดปรัชญาและจัดการศึกษาต่อเนื่องว่าปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งที่เหมาะสมต่อสถาบันและควรมุ่งเน้นไปที่ด้านใดด้านหนึ่งเป็นหลัก เช่น ผู้สอนหรือบุคลากรผู้ให้ความรู้ ผู้เรียนหรือกลุ่มผู้รับบริการ สถานที่ ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 2 : กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง กลุ่มบุคคลต่างๆ ที่จะเข้ารับการศึกษานอกระบบในสถาบันการศึกษา						
2. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรให้ลำดับความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อย โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสเป็นลำดับแรก						
3. กลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องประกอบด้วย 3.1 กลุ่มบุคคลผู้มีโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ 1. กลุ่มบุคคลที่สำเร็จการศึกษาหรือกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก 2. กลุ่มบุคคลในอาชีพต่างๆ เช่น ทหาร ตำรวจ ครู พนักงาน ค้าขาย และผู้นำชุมชน 3. กลุ่มบุคคลในกลุ่มวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หนายความ วิศวกร และเลขานุการ เป็นต้น 4. กลุ่มพิเศษหรือกลุ่มเฉพาะ เช่น พระสงฆ์ ผู้สูงอายุ สตรี และเด็ก ทหารเกณฑ์ ผู้ต้องขัง เป็นต้น 5. กลุ่มอื่นๆ ที่นอกเหนือจากทั้ง 4 กลุ่ม 3.2 กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้แก่ ผู้ใช้แรงงาน ชาวเขา ผู้พิการ กลุ่มคนต้องโทษในเรือนจำ เด็กเร่ร่อน เป็นต้น 3.3 กลุ่มผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการศึกษามาแล้วและเรียนสะสมอย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ความไม่พร้อมด้านเศรษฐกิจ และความจำเป็นที่ต้องทำงาน ซึ่งทำให้ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในระบบปกติได้						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 3 : จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง จุดมุ่งหมาย ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ของการให้บริการการศึกษาด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง						
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง ควรอ้างอิงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ การผลิตบัณฑิต การให้บริการวิชาการแก่สังคม การมุ่งเน้นการวิจัย และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ควบคู่ไปด้วยกัน						
3. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นการสร้างความเข้าใจ สำนวสสภาพความเป็นจริงและเตรียมความพร้อม ในเรื่องของการศึกษาต่อเนื่องให้ชัดเจน เพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง						
4. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่อง ควรมุ่งเน้นการต่อยอดการศึกษาเดิมที่ได้รับมาทั้งในแง่การพัฒนาด้านวิชาการและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์						
5. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็น การจัดการศึกษาที่พึ่งพาตนเองได้เป็นหลัก						
6. การจัดการศึกษาต่อเนื่องควรมีเป้าหมายในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้						
7. จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเนื่องเพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการเน้นดุลยภาพของกายและใจ เป็นสำคัญ						
8. จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างบทบาทของมหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งวิชาการในการพัฒนาประเทศ โดยรวมทั้งการพัฒนาชีวิต การพัฒนาสังคม และการพัฒนาเทคโนโลยี						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 4 : โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง 1. โครงสร้างระบบการบริหาร หมายถึง ระบบของการดำเนินงานที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการปฏิบัติของคนในองค์กร โดยจัดระบบขององค์กรให้มีโครงสร้างทางการบริหารที่ชัดเจน						
2. การจัดโครงสร้างการบริหารงานของการศึกษาต่อเนื่อง ควรปฏิบัติตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาของชาติและข้อกำหนดของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน						
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง และมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประเมินและควบคุมมาตรฐานการศึกษาของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง						
4. โครงสร้างการบริหารขององค์กรควรมีรูปแบบของคณะกรรมการบริหาร มีบุคลากรตั้งแต่ระดับผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติการและมีการบริหารงานเป็นอิสระ						
5. การกำหนดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องจะต้องพิจารณาถึงความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ของสถาบัน						
6. การกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะต้องมีแนวทางเดียวกันกับของรัฐ						
7. โครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่องควรเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายในโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเข้ากับศูนย์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อผลักดันการจัดหลักสูตรระยะสั้นให้หลากหลาย ตรงกับความต้องการขององค์กรต่างๆ						
8. จัดโครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่องควรมีแผนงานเช่นเดียวกับโครงสร้างการบริหารเชิงบูรณาการ (CEO) เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นสูง						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ใน การนำไปปฏิบัติ					เหตุผล ประกอบ
	5	4	3	2	1	
9. โครงสร้างระบบการบริหารของการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านปฏิบัติหน้าที่ประจำการ ในแต่ละส่วนของระบบการบริหาร						
10. การจัดโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษาต่อเนื่อง โดยคณะและภาควิชา สำหรับหลักสูตรการสอนระดับ ปริญญาตรี โทและเอก ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จัดโดย ภาควิชาต่างๆ จะต้องเน้นการสอนความรู้ในเชิงทฤษฎีและ ความรู้ในศาสตร์แขนงวิชาต่างๆ ซึ่งควรที่จะเพิ่มพูนและเน้น ทักษะในการทำงานเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถออกมารับใช้สังคมได้						
11. ในการกำหนดโครงสร้างการบริหารของการศึกษา ต่อเนื่อง ควรมีตัวแทนจากหน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนชุมชนและกลุ่มองค์กรเอกชน (NGO) มาเข้าร่วม เพื่อให้เกิดภาพกว้างหรือองค์รวมในการคิดและพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาโดยยึดชุมชนเป็นฐาน						
12. ในแง่ของการปฏิบัติจะต้องมีการสนับสนุนงบประมาณ การจัดการการเงินอย่างจริงจัง เพื่อให้โครงสร้างระบบ การบริหารของการศึกษาต่อเนื่องเป็นไปหรือสอดคล้อง มาตรฐานสากล						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 5 : หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่อง 1. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรอยู่ในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจและการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจัดหลักสูตร จัดทำหลักสูตรเปิดสอน และประเมินผลหลักสูตร						
2. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องควรมีการสำรวจโครงสร้างของหลักสูตรและจำนวนหลักสูตรในสถาบัน (ที่มีการเปิดสอน) อื่นๆ หรือสถาบันเดียวกัน เพื่อนำมาพิจารณาร่วมกับความต้องการของผู้เรียนกลุ่มต่างๆ						
3. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้นการให้บริการตามหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาในหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาวเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตตลอดจนมุ่งเน้นสร้างทัศนคติและค่านิยมที่เหมาะสมให้แก่คนในสังคม						
4. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเน้น หลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนา เฉพาะภายในองค์กร (In-house Training) โดยให้บริการฝึกอบรมในหัวข้อเฉพาะตามความต้องการของหน่วยงาน และผสมผสานกับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อหวังผลในทางปฏิบัติ						
5. หลักสูตรการเรียนการสอนการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องมุ่งเน้นหลักสูตรการฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับหน่วยงานภายนอก ซึ่งเป็นการจัดในลักษณะการให้บริการสังคมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เช่น การอบรมให้ความรู้ในหัวข้อเฉพาะด้าน เป็นต้น						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
6. การจัดหลักสูตรทั่วๆ ไปในรูปแบบการศึกษาต่อเนื่อง ควรคำนึงถึงหลักการของการจัดการการศึกษาตาม อรรถาธิบายและเน้นการเรียนรู้ด้วยตนเอง						
7. การจัดหลักสูตรของศูนย์บริการวิชาการ หรือศูนย์/สำนักการศึกษาต่อเนื่อง ควรดำเนินการร่วมกับคณะต่างๆ ที่เป็นเจ้าของศาสตร์หรือองค์ความรู้ในด้านนั้นๆ โดยทำงานในรูปแบบของคณะทำงานเฉพาะเรื่องรับผิดชอบงานเฉพาะโครงการหลักสูตรวิชาต่างๆ						
8. การบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องต้องมีความยืดหยุ่น						
9. ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่อง ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมทั้งชุมชน ระดมทรัพยากรร่วมกันเป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย						
10. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเน้นกระบวนการคิดเป็น ทำเป็น						
11. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องเปิดโอกาสให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ						
12. หลักสูตรการเรียนการสอนการศึกษาต่อเนื่องต้องพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ (E-learning) ให้ทันการเปลี่ยนแปลง						
13. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องควรสร้างช่องทางให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในแง่สถานที่และเวลา						
14. หลักสูตรการเรียนการสอนของการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องของระบบการเรียนแบบสะสมหน่วยกิต การเรียนแบบไม่นับหน่วยกิต (Non-credit System) หรือการสมัครเข้าเรียนเป็นรายวิชาโดยไม่รับปริญญา (Non-Degree)						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 6 : วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 1. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องหมายถึง แนวทางของการจัดรูปแบบของการศึกษาต่อเนื่อง						
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงวิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้หลากหลายครบทุกรูปแบบเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยพิจารณาถึงศักยภาพของสถาบัน และทรัพยากรทางการศึกษาของสถาบันประกอบกัน						
3. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพิจารณาถึงจำนวนผู้เรียนในแต่ละหลักสูตร จุดคุ้มทุน เพราะมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน						
4. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาระเบียบข้อปฏิบัติให้สอดคล้องกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียน และการยอมรับจากสังคม						
5. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะต้องให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง						
6. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนให้ทันสมัย						
7. สถาบันหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ควรมีการทำวิจัยในเรื่องวิธีการสอนต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการจัดการศึกษาต่อเนื่อง						
8. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ควรให้ผู้เรียนเข้าเรียนหรือเข้ารับการฝึกอบรมและเข้าร่วมสัมมนาด้วยตนเอง						
9. วิธีการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบการเรียนทางไกลสามารถจัดได้ในหลายลักษณะ เช่น การเรียนด้วยตนเองทางอินเทอร์เน็ต (หรือการเรียนออนไลน์) และ การเรียนจากการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม เป็นต้น						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ใน การนำไปปฏิบัติ					เหตุผล ประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 7 : สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง 1. สื่อการศึกษาและแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง อุปกรณ์และสถานที่และเทคโนโลยี เพื่อใช้เป็น สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของการจัดการศึกษา ต่อเนื่อง						
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควร สร้างแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่องให้มีความหลากหลายรูปแบบทั้ง แหล่งการเรียนรู้ในระบบ และแหล่งการเรียนรู้นอกระบบ (การศึกษาตามอัธยาศัย) เช่น เรียนที่บ้าน ศึกษาค้นคว้าจากระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน เป็นต้น						
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรให้บริการสื่อการศึกษา และแหล่งการเรียนรู้ของการศึกษาต่อเนื่อง ได้ทุกสถานที่ และไม่จำกัดเวลาการให้บริการ						
4. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยพัฒนาสื่อการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของผู้ดำเนินการ การวัดผล และประเมินผลต่างๆ						
5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรสร้างสื่อการศึกษาโดย พัฒนาการเรียนการสอนเป็นห้องเรียนเสมือนจริง (Virtual Classroom)						
6. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรพัฒนาสื่อการศึกษาของการศึกษาต่อเนื่องโดยการพัฒนาสื่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จากสถานการณ์จริงหรือประสบการณ์ที่สั่งสมมาของ ผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง						
7. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจัดทำวารสารเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์การศึกษาต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เข้ารับบริการการศึกษาต่อเนื่อง						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 8 : การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง 1. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินการเรียนรู้ ผลการศึกษา หรือผลจากการฝึกอบรมหรือผลจากการสัมมนานั้นๆ โดยอาจจะตีค่าเป็นระดับคะแนน หรือการประเมินเชิงพฤติกรรม เชิงคุณภาพ เช่น ความพึงพอใจ						
2. การติดตามและประเมินผลของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง หมายถึง การติดตามและประเมินผลจากระดับความพึงพอใจที่ตีค่าผ่านเกณฑ์การวัดและประเมินผลจากแบบสอบถาม แบบวัดทัศนคติ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการฝึกอบรมหรือการสัมมนาหรือการศึกษาในหลักสูตรนั้นๆ						
3. การติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องจากระบบการประกันคุณภาพควรให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545						
4. การติดตามและประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง จะต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนเพื่อให้เห็นถึงความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาต่อเนื่องในระดับต่างๆ						
5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรจะมีการติดตามและประเมินผลของการศึกษาต่อเนื่องโดยมีตัวชี้วัดในการประเมินทั้งในระดับบุคคลและระดับสถาบัน						
6. ผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละหลักสูตรควรได้รับวุฒิการศึกษาและ/หรือวุฒิบัตรเป็นการรับรองผลและเป็นหลักฐานการสำเร็จการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● องค์ประกอบที่ 9 : การเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียน 1. การเทียบระดับ และการเทียบโอนผลการเรียนจะต้องมีกรอบของแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยยึดแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545						
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรกำหนด 2.1 เกณฑ์การเทียบโอนการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีคณะกรรมการในการพิจารณาการขอเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียน 2.2 มีคณะกรรมการในแต่ละสถาบัน 2.3 มีเกณฑ์การเทียบโอนได้ในระหว่างสถาบัน อุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนรวมทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือสถาบันการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง						
3. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีการพัฒนาระบบการเทียบระดับและการเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นรูปธรรมเพื่อสร้างทางเลือกและโอกาสให้กับผู้เรียน โดย 3.1 กำหนดให้มีการเรียนแบบสะสมหน่วยกิตได้ 3.2 จัดรูปแบบการเรียนการสอนแบบโมดูล (Module) 3.3 พิจารณาการเทียบระดับและเทียบโอนหน่วยกิตเป็นรายบุคคล						

องค์ประกอบ	ระดับความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ					เหตุผลประกอบ
	5	4	3	2	1	
● คำถามที่ 10 1. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีองค์ประกอบ 9 ด้าน มีความชัดเจนและครอบคลุมเพียงพอต่อการนำไปพัฒนาระบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นรูปธรรม						
2. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีองค์ประกอบหลักทั้ง 9 องค์ประกอบ ดังข้อ 10.1 และเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เสริมโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นๆ						
3. รูปแบบของการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน สามารถปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม						
4. การนำรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องไปประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการของสถาบัน						
5. ควรเพิ่มองค์ประกอบอื่นๆ เช่น 5.1 การเงินเพื่อการศึกษาต่อเนื่อง 5.2 การศึกษากับวัฒนธรรม 5.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น 5.4 อื่นๆ						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบัน อุดมศึกษาเอกชน

1. รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรเลือกใช้รูปแบบ
ในลักษณะใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้นมีข้อดีและข้อจำกัดอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้ง 9 องค์ประกอบ ท่านเห็นว่า
เหมาะสมหรือไม่ ควรตัดหรือเพิ่มในองค์ประกอบใด

.....

.....

.....

.....

3. ถ้าจะดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องจะมีขั้นตอนในการดำเนินงาน
อย่างไรจึงจะมีผลในทางปฏิบัติ (ให้ตอบตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของท่าน)

.....

.....

.....

.....

4. การจัดตั้งหน่วยงานด้านการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมี
การจัดระบบของหน่วยงานอย่างไรจึงจะเกิดประสิทธิภาพ ในการจัดการสูงสุด

.....

.....

.....

.....

5. แนวทางในการจัดการด้านงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาต่อเนื่องควรเป็นไปในลักษณะใดจึงจะทำให้การบริหารงานเกิดประสิทธิผล

.....

.....

.....

.....

6. ความจำเป็นของสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญและความจำเป็นมากน้อยหรือไม่เพียงใด

.....

.....

.....

.....

7. ท่านคิดว่าการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีนั้นมีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในเรื่องใดเป็นสำคัญ ซึ่งมีผลทำให้การดำเนินงานชะงักและไม่พัฒนา (ตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของท่าน/หน่วยงานด้านการศึกษาต่อเนื่องของสถาบัน)

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง
นางสาวชนกนารถ ชื่นเชย
ผู้วิจัย

ตาราง 12 เปรียบเทียบการจัดองค์ประกอบของรูปแบบการศึกษาต่อเนื่องภายในประเทศ

สถาบันการศึกษา องค์ประกอบ	ปรัชญา และ หลักการ	กลุ่ม เป้าหมาย	จุดมุ่งหมาย	โครงสร้าง ระบบ การบริหาร	หลักสูตร การเรียน การสอน	วิธีการ จัดการศึกษา	สื่อ การเรียน และแหล่ง การเรียนรู้	การติดตาม และ ประเมินผล	การเทียบระดับ และเทียบโอน ผลการเรียน
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
2. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
4. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
5. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
6. มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี	✓	✓	✓		✓	✓			
7. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	✓	✓	✓	✓	✓			✓	
8. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	✓	✓	✓		✓			✓	
9. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
10. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
11. มหาวิทยาลัยรังสิต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
12. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
13. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	✓	✓	✓		✓	✓	✓		

ตาราง 13 เปรียบเทียบการจัดองค์ประกอบของรูปแบบการศึกษาต่อเมืองต่างประเทศ

สถาบันการศึกษา	องค์ประกอบ และ หลักการ	ปรัชญา และ เป้าหมาย	กลุ่ม เป้าหมาย	จุดมุ่งหมาย	โครงสร้าง ระบบ การบริหาร	หลักสูตร การเรียน การสอน	วิธีการ จัดการศึกษา	สื่อการเรียน และแหล่ง การเรียนรู้	การติดตาม และ ประเมินผล	การเทียบระดับ และเทียบโอน ผลการเรียน
1. มหาวิทยาลัย American International University Online (AIU Oline)	✓			✓		✓	✓	✓		✓
2. มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรม ปักกิ่ง (Beijing Language and Culture University)	✓					✓	✓	✓		
3. มหาวิทยาลัยเบิร์กลีย์ (Berkley University of California)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓
4. มหาวิทยาลัยบอสตันออนไลน์ (Boston University Online)	✓			✓		✓	✓	✓		✓
5. มหาวิทยาลัยคาเปลล่าออนไลน์ (Capella University Online)	✓	✓				✓	✓	✓		✓
6. มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓
7. มหาวิทยาลัยกรีนวิชแห่งอังกฤษ (The University of Greenwich)	✓	✓				✓	✓	✓		
8. มหาวิทยาลัยเคนเนดี- เวสต์เทิร์น (Kennedy-Western University)	✓					✓	✓	✓		
9. มหาวิทยาลัยฟีนิกซ์ (University of Phoenix)	✓	✓				✓	✓	✓		
10. วิทยาลัยด้านอิสลามิกศาสตร์ (International College of Islamic Science : ICIS)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
11. มหาวิทยาลัยเดฟวีย์ (DeVey University)	✓	✓				✓	✓	✓		
12. มหาวิทยาลัยฮ่องกงไซเบอร์ ยูนิเวอร์ซิตี (Hong Kong Cyber University)	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		
13. มหาวิทยาลัยเปิดในประเทศศรีลังกา	✓	✓				✓	✓	✓		

ตาราง 14 รูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

องค์ประกอบ								
ปรัชญา และ หลักการ	กลุ่ม เป้าหมาย	จุดมุ่งหมาย	โครงสร้าง ระบบ การบริหาร	หลักสูตร การเรียน การสอน	วิธีการ จัดการศึกษา ต่อเนื่อง	สื่อการเรียน และ แหล่งการเรียนรู้	การติดตาม และ ประเมินผล	การเทียบระดับ และเทียบโอน ผลการเรียน
1. เป็นการให้บริการ แก่สังคมในด้านการ ฝึกอบรม/ประชุม/ สัมมนาให้แก่ภาครัฐ และเอกชน	จัดการศึกษา ให้กับบุคคล ทั่วไป ทุกระดับ การศึกษา	1. จัด การศึกษา ต่อเนื่องใน รูปแบบที่ สมบูรณ์และ เป็นนานาชาติ	มีสำนักงาน/ ศูนย์การศึกษาประเมินความ ทางไกล โดยมีคณะ กรรมการ บริหารภายใน	สำรวจและ ศูนย์การศึกษาประเมินความ ต้องการของ ผู้เรียนให้ตรง กับความ ต้องการและ ปัจจัยต่างๆ ของแต่ละ ท้องถิ่น	1. จัดเป็น โครงการอบรม สัมมนาทั้ง หลักสูตรระยะ สั้นและ ระยะยาว 2. จัดเป็น รูปแบบการ เรียนทางไกล/ ออนไลน์	1. เรียนผ่าน อินเทอร์เน็ตใน รูปแบบการเรียน ออนไลน์/วิดีโอ/ ซีดี-รอม/หนังสือ/ รายการวิทยุ 2. เรียนในชั้นเรียน ในลักษณะการ จัดการฝึกอบรม	ประเมินจาก แบบ สอบถาม/ แบบ สัมภาษณ์ การศึกษาวិทยู เรียนในชั้นเรียน	สามารถเทียบโอนผล และเทียบระดับผลการ เรียนได้ทุกรูปแบบของ การจัดการศึกษาทั้งใน ระบบ นอกกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย
2. ให้ความรู้แก่ สาธารณชนโดยเน้น กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และ พัฒนาภูมิปัญญา ท้องถิ่น		2. เป็น สื่อกลางใน การเผยแพร่ ความรู้เพื่อ พัฒนา คุณภาพชีวิต						

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องทั้งหมดโดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและรวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากระบบฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวนมหาวิทยาลัยในประเทศ 13 มหาวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยในต่างประเทศ 13 มหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับกระเด็นสำคัญต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นองค์ประกอบหลักของรูปแบบการจัดการศึกษาต่อเนื่องในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ซึ่งตามการสังเคราะห์ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยแยกมาเป็น 9 องค์ประกอบ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวชนกนารถ ชื่นเชย
วันเดือนปีเกิด	11 มิถุนายน 2515
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	22/45 หมู่บ้านพวงเพชร 2 ถนนเหล่านาดี ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักงานอธิการบดี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 199/19 ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2532	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสตรีวิทยา 2
พ.ศ. 2536	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกการแนะแนว จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2539	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2550	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ